

Neke odrednice Instagram ljubomore

Šimičević, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:562525>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište u Zadru

Odjel za psihologiju

Diplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Marija Šimičević

Neke odrednice Instagram ljubomore

Diplomski rad

Zadar, 2019.

Sveučilište u Zadru
Odjel za psihologiju
Diplomski sveučilišni studij psihologije (jednopedmetni)

Neke odrednice Instagram ljubomore

Diplomski rad

Student/ica:

Marija Šimičević

Mentor/ica:

Izv.prof.dr.sc. Marina Nekić

Zadar, 2019.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Marija Šimičević**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom **Neke odrednice Instagram ljubomore** rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 18. prosinca 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1 LJUBAVNE VEZE	1
1.2 LJUBOMORA	1
1.2.1 Teorije ljubomore	2
1.2.2 Uloga seksualne orijentacije u procjeni ljubomore	6
1.3 DRUŠTVENE MREŽE.....	7
1.3.1 Korištenje tajnih testova	9
1.3.2 <i>Online vs offline</i> nevjera.....	10
1.3.3 Instagram ljubomora	11
1.4 MOGUĆI PREDIKTORI INSTAGRAM LJUBOMORE	13
1.4.1 Spol.....	13
1.4.2 Privrženost	13
1.4.3 Socioseksualnost	16
1.4.4 Relacijska nesigurnost	18
1.4.5 Zadovoljstvo vezom	19
1.4.6 Karakteristike korištenja društvenih mreža	20
2. POLAZIŠTE I CILJ ISTRAŽIVANJA.....	21
3. PROBLEMI I HIPOTEZE	23
4. METODA.....	24
4.1 SUDIONICI	24
4.2 MJERNI INSTRUMENTI.....	25
4.3 POSTUPAK.....	30
5. PREDUVJETI STATISTIČKIH ANALIZA	30
6. REZULTATI	31
7. RASPRAVA	43
8. KRITIČKI OSVRT NA ISTRAŽIVANJE	56
9. ZAKLJUČCI.....	57
10. LITERATURA	58
11. PRILOZI.....	70

Neke odrednice Instagram ljubomore

Sažetak

Društvena mreža Instagram svakim danom je sve popularnija među mladim ljudima. S obzirom na rastući broj ljudi koji svakoga dana otvore svoj profil na Instagramu, raste i broj istraživanja kojima se pokušava ispitati uloga Instagrama u ljubavnim vezama. Od velikog interesa je pojava tzv. suvremene ljubomore, odnosno ljubomore u *online* svijetu u kontekstu društvenih mreža. Međutim, nepostojanje mjernih instrumenata kojima bi se pokušala istražiti ljubomora u kontekstu Instagrama, kao i generalno nedostatka istraživanja koja uključuju ovu društvenu mrežu, u ovom su se istraživanju kao polazište i metoda koristile studije rađene u kontekstu Facebooka, što se čini opravdanim zbog sličnosti ovih dviju društvenih mreža. S obzirom da većina istraživanja koja se bave Facebook ljubomorom uključuje heteroseksualne sudionike u ozbiljnoj vezi s jednom osobom uz korištenje prediktorskih varijabli kao što su spol, privrženost i karakteristike korištenja Facebooka, u ovom istraživanju se pokušao dati dodatni doprinos razumijevanju pojave ljubomore u kontekstu Instagrama tako da su se uključile varijable seksualne orijentacije te sudionike samce uz dodatne varijable kao što su socioseksualnost, relacijska nesigurnost, zadovoljstvo vezom i dodatne karakteristike korištenja Instagrama. Glavni cilj ovog istraživanja bio je ispitati spolne razlike u Instagram ljubomori kod osoba heteroseksualne i homoseksualne orijentacije i utvrditi doprinos osobnih karakteristika, karakteristika ljubavne veze i karakteristika korištenja Instagrama u objašnjenju Instagram ljubomore kod heteroseksualnih i homoseksualnih žena i muškaraca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Istraživanje je provedeno na uzorku od 794 sudionika, a uzorak je podijeljen s obzirom na spol i status veze od čega je 635 heteroseksualnih žena (430 u ozbiljnoj vezi s jednom osobom; 205 samica), 104 heteroseksualnih muškarca (53 u ozbiljnoj vezi s jednom osobom; 51 samac), 35 homoseksualnih žena (20 u ozbiljnoj vezi s jednom osobom; 15 samica) i 20 homoseksualnih muškaraca (8 u ozbiljnoj vezi s jednom osobom i 12 samaca). Za potrebe istraživanja primijenje su sljedeće modificirane skale: *Skala Facebook ljubomore*, *Korištenje društvenih mreža za održavanje profila i društvenih kontakata*, *Skala intenziteta korištenja Facebooka*, *Upitnik strukture veza*, *Skala procjene veze*, *Skala relacijske nesigurnosti* i *Revidirani upitnik socioseksualne orijentacije*, dok je čestina prijavljivanja na Instagram mjerena pomoću jedne čestice. Konfirmatornom faktorskom analizom potvrđena je jednofaktorska struktura modificirane Skale Facebook ljubomore u kontekstu Instagrama. Istraživanjem je utvrđeno kako su heteroseksualne žene u odnosu na muškarce ljubomornije u kontekstu Instagrama dok kod osoba homoseksualne orijentacije nisu utvrđene značajne razlike s obzirom na spol. U uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom hijerarhijskom regresijskom analizom pomoću pet prediktorskih varijabli objašnjeno je 24% varijance Instagram ljubomore. Najznačajnijim prediktorom se istaknula anksiozna privrženost. Nadalje, među značajnim prediktorima utvrđeni su i izbjegavajuća privrženost, komponenta stava socioseksualne orijentacije, zadovoljstvo vezom i samoprezentiranje i održavanje profila.

Ključne riječi: Instagram ljubomora, spolne razlike, heteroseksualna orijentacija, homoseksualna orijentacija, privrženost, socioseksualnost, zadovoljstvo vezom, relacijska nesigurnost.

Some determinants of Instagram jealousy

Abstract

Every day Instagram is becoming more and more popular among young people. With the growing number of people who create Instagram account, grows the number of studies with goal to examine the role of Instagram in love relationships. *Online* jealousy which refers to jealousy in the context of social networks is nowadays of great interest. However lack of measuring instruments and lack of research in the context of Instagram, research findings and measuring instruments in this study are based on those designed for research purposes in the context of Facebook due to similarities between these two social networks. Given that most researches on Facebook jealousy involve heterosexual participants in a serious relationship, using independent variables such as gender, attachment style and Facebook usage characteristic, this study sought to extend the findings to homosexual orientation and participants who are single using additional independent variables such as sociosexuality, relational uncertainty, relationship satisfaction and additional Instagram usage characteristics. The main objective of this research was to examine the factor structure of the modified Facebook jealousy scale in the context of Instagram, to examine gender differences in Instagram jealousy within heterosexual and homosexual orientation and to determine the contribution of personal characteristics, love relationship characteristics and the characteristic of using Instagram in explaining Instagram jealousy for heterosexual and homosexual men and women in a serious relationship. This study was conducted on a sample of 794 participants divided by gender and relationship status, of which 635 were heterosexual women (430 in a serious relationship; 205 singles), 104 heterosexual men (53 in a serious relationship; 51 single), 35 homosexual women (20 in a serious relationship; 15 singles) and 20 homosexual men (8 in a serious relationship; 12 singles). For this research were used following modified scales: *The Facebook Jealousy Scale*, *Social Network Sites Use For Profile Maintenance And Grooming*, *Facebook Intensity Scale*, *Relationship Structures Questionnaire*, *The Relationship Assessment Scale*, *Relational Uncertainty* and *Revised Sociosexual Orientation Inventory* while the frequency of logging up on Instagram was measured via single claim. Confirmatory factor analysis confirmed the one-factor structure of the modified Facebook Jealousy Scale in the context of Instagram with slightly worse model fit. Results in this study showed that heterosexual women, compared to heterosexual men were more jealous in the context of Instagram, while no significant gender difference was found within the homosexual orientation. Within a sample of participants in a serious relationship hierarchical regression analysis using five predictors explained 24% of the variance of Instagram jealousy. Anxiety attachment was the most important predictor. Furthermore, avoidance attachment, sociosexual attitude, relationship satisfaction and profile maintenance were also significant predictors.

Keywords: Instagram jealousy, gender differences, heterosexual orientation, homosexual orientation, attachment style, sociosexuality, relationship satisfaction, relational uncertainty.

1. UVOD

1.1 LJUBAVNE VEZE

Jedna od osnovnih ljudskih potreba je potreba za ljubavlju i pripadanjem (Glasser, 1984, prema Kokorić i Gabrić, 2010). Od velikog broja različitih odnosa u koje se čovjek tijekom svog života upušta, jedan od najvažnijih odnosa su ljubavne veze. Ljubavna veza predstavlja najkompleksniji i najizazovniji nagrađujući odnos koji čovjek može doživjeti (Brown, Feiring i Furman, 1999). Predane i stabilne ljubavne veze mogu imati pozitivne psihološke (Berscheid i Reis, 1998; Myers i Diener, 1995) i zdravstvene posljedice na pojedinca (Kiecolt-Glaser, 1999). Ove pozitivne posljedice stječu se tijekom vremena porastom predanosti među partnerima čime ljubavna veza postaje dio identiteta osobe i ima značajnu ulogu u osobnoj dobrobiti (Attridge, Berscheid i Sprecher, 1998). Iako je predanost važna za održavanje, uspjeh i zadovoljstvo bilo koje veze, odnosi s drugima mogu biti i izvor anksioznosti, tuge, nesigurnosti i ljubomore (Pfeiffer i Wong, 1989).

1.2 LJUBOMORA

Dugo je vremena ljubomora predmetom ispitivanja te velikog broja rasprava među istraživačima (Afifi i Reichert, 1996; Buunk, Angleitner, Oubaid i Buss, 1996; Buunk, 1997; Guerrero i Afifi, 1999; Dainton i Aylor, 2001; Knobloch, Solomon i Cruz, 2001; Guerrero, Trost i Yoshimura, 2005; Pavela i Šimić, 2012). Daly, Wilson i Weghorst (1982) ljubomoru definiraju kao emocionalno stanje uzrokovano percipiranom prijatnijom trenutačnoj vezi. Ona odražava očekivanja većine ljudi o emocionalnoj i seksualnoj monogamiji njihovih partnera (Babcock, Costa, Green i Eckhardt, 2004; de Visser, Badcock, Simpson, Grulich, Smith, Richters i Rissel, 2014; Richters, Heywood, Pitts, Shelley, Simpson, Patrick i Smith, 2014). Ljubomora je složena emocija koja može uključivati različite stupnjeve tuge, bijesa i tjeskobe (Daly, Wilson i Weghorst, 1982). U odnosu na zavist, emociju koja se pobuđuje kada pojedinac ne posjeduje nešto što želi, ljubomora nastaje kada se želi spriječiti gubitak nečega što pojedincu već pripada (Schmitt, 2015). Za pojavu ljubomore je neophodan socijalni trokut ili trijada što znači da se ljubomora javlja kao rezultat percepcije prijatnije dijadi od strane druge osoba bez obzira bila ona imaginarna ili stvarna. Ljubomora se razlikuje se od sličnih stanja jer nečiji gubitak partnera je nekoj drugoj osobi dobitak (Parrott i Smith, 1993; Rothman, 1991; White i Mullen, 1989).

1.2.1 Teorije ljubomore

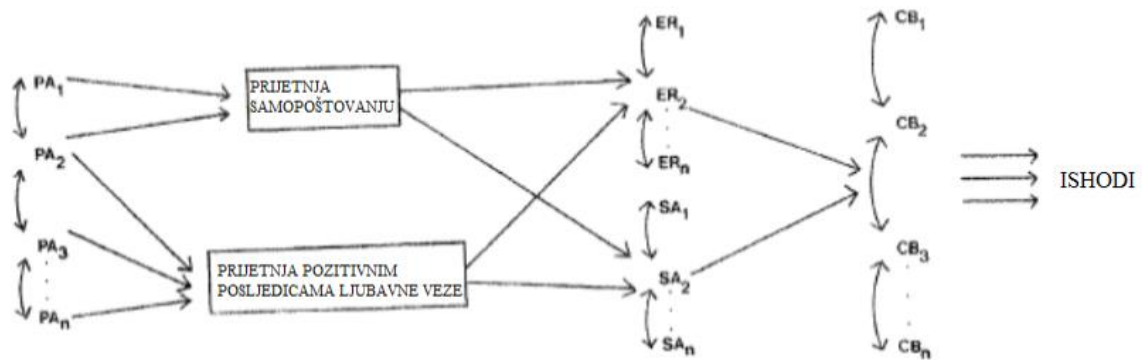
S obzirom na postojanje različitih definicija ljubomore, različiti autori ju istražuju iz perspektiva različitih teorija. Najistaknutijim teorijama su se pokazale evolucijska teorija i socijalno – kognitivna teorija (Blomquist, 2014). Istraživanjima je utvrđeno kako je funkcija ljubomore evolucijski nastala prirodnom odabirom (Buss i Haselton, 2005, prema Pavela i Šimić, 2012). Ukoliko se pojedinac suoči s eventualnim rivalima, cilj mu je smanjiti mogućnost napuštanja od strane partnera pa je funkcija ljubomore zadržati partnera (Pavela i Šimić, 2012). Brojnim istraživanjima se ljubomora ispitala u kontekstu emocionalne i seksualne nevjere (Buss, Larsen, Westen i Semmelroth, 1992; DeSteno, Bartlett, Braverman i Salovey, 2002; Pavela, Banai i Šimić, 2013; Pietrzak, Laird, Stevens, 2002; Sagarin i Guadagno, 2004; Edlund, Heider, Scherer, Farc i Sagarin, 2006; Fernandez, Sierra, Zubeidat i Vera-Villarroel, 2006; Treger i Sprecher, 2011). Rezultati istraživanja ukazuju na činjenicu kako postoji razlika u osjetljivosti na emocionalnu i seksualnu nevjeru s obzirom na spol, pri čemu su žene osjetljivije na emocionalnu, a muškarci na seksualnu nevjeru (Becker, Sagarin, Guadagno, Millevoi i Nicastle, 2004; Buss i sur., 1992; Daly i sur., 1982, DeSteno i sur., 2002; Edlund i sur., 2006; Kardum, 2003; Pietrzak i sur., 2002; Tagler i Jeffers, 2013; Treger i Sprecher, 2011). Pavela i Šimić (2012) u svom radu navode da su se naši preci susretali s problemom koji je vezan uz uspješnu reprodukciju, a to je - kako zadržati partnera. Kao i u životinjskom svijetu, tako su se i kod ljudi razvili adaptivni mehanizmi kako bi se uspješno suočili s rivalima, zadržali partnera i samim time spriječili njegovo eventualno napuštanje. Autorice ističu kako tu funkciju preuzima upravo ljubomora. Evolucijska teorija prepostavlja postojanje spolnih razlika samo u onim područjima u kojima su se muškarci i žene suočili s različitim vrstama već navedenih adaptivnih problema (Buss, 1989). S obzirom da su se suočavali s različitim adaptivnim problemima, shvaćanje tih problema je potpuno različito iz perspektive muškaraca i žena (Symons, 1992). S obzirom na navedeno, može se reći da je ljubomora jedno od ključnih područja istraživanja u kojem se očekuju razlike između muškaraca i žena (Larsen i Buss, 2002). Oplodnja i razvoj novog života odvija se u tijelu žene i ne može se vidjeti. To znači da su tijekom ljudske evolucije muškarci riskirali ulaganje u djecu koja nisu bila njihova (Trivers, 1972). Iz ove perspektive, reproduktivno najštetniji čin bio bi kada bi muškarčeva odabranica zatrudnjela tokom seksualnog čina s drugim muškarcem jer bi taj odnos ugrozio mogućnost prenošenja vlastitih gena. S druge strane, mogućnost da je ženin partner imao seksualni odnos s drugim ženama nije smanjila njezinu sigurnost u to da je ona majka svoje djece. Međutim, takva nevjera bi

mogla imati katastrofalne posljedice za ženin reproduktivni uspjeh jer bi na taj način riskirala gubitak vremena, predanosti, sredstava i ulaganja svoga partnera koje bi on eventualno mogao preusmjeriti na drugu partnericu (Trivers, 1972). Zbog navedenih razloga, evolucijski psiholozi su pretpostavili kako se muškarci i žene razlikuju u interpretaciji signala koji potiču ljubomoru (Larsen i Buss, 2002). Pretpostavili su da će muškarci biti ljubomorniji na znakove seksualne nevjere, dok će žene biti ljubomornije na znakove dugotrajnog preusmjeravanja muškarčevog vremena, predanosti, sredstava i ulaganja što je moguće kod već navedenog emocionalnog vezivanja s drugom ženom (Pavela i Šimić, 2012). Ovi se rezultati potvrđuju korištenjem mjera fiziološke uznemirenosti (Buss i sur., 1992; Pietrzak i sur., 2002). Tijekom zamišljanja seksualnog odnosa između partnerice i nekog drugog muškarca, muškarcima je porasla srčana frekvencija za 5 otkucaja u minuti. Pritom im se povećala i provodljivost kože, a na licima im je bio uočljiv izraz ljutnje i bijesa. U skladu s tim žene pokazuju više znakova fiziološke uznemirenosti prilikom zamišljanja emocionalne veze između partnera i neke druge žene što potvrđuju rezultati istraživanja Baschnagel i Edlund (2016). Čak i neuroznanstvene studije koje su uključivale korištenje fMRI potvrdile su razlike u aktivnostima mozga kod muškaraca i žena u situacijama emocionalne i seksualne nevjere (Takahashi, Matsuura, Yahata, Koeda, Suhara i Okubo, 2006). Zajedničke regije aktivirane u obje spolne skupine bile su minimalne. Kod muškaraca i žene se aktivira vizualni korteks kao odgovor na seksualnu nevjeru te vizualni korteks i talamus kao odgovor na emocionalnu nevjeru. Što se tiče podataka o ponašanju, ukupan uzorak ispitanika ocijenio je intenzitet ljubomore identičnim za oba tipa nevjere. Tijekom usporedbe situacije zamišljanja seksualne nevjere u odnosu na neutralnu situaciju (SI-N), muškarci su pokazali aktivaciju u regijama koje su uključene u seksualno/agresivno ponašanje, kao što su amigdala i hipotalamus (Sisk i Foster, 2004). Prethodne fMRI studije su izvijestile da su amigdala i hipotalamus snažnije aktivirane kod muškaraca nego kod žena kao odgovor na spolno uzbuđujuće podražaje (Karama i sur., 2002; Hamann i sur., 2004). Budući da emocionalna nevjera može biti praćena seksualnom nevjerom, aktivacija u hipotalamusu kao odgovor na emocionalnu nevjeru može djelomično odražavati seksualno uzbuđujuće obilježje emocionalne nevjere. Dakle, veće aktivacije hipotalamusa izazvane emocionalnom nevjerom, kao i veća aktivacija amigdale izazvane seksualnom nevjerom, mogu biti posljedica seksualno uzbudljivih obilježja scenarija seksualne i emocionalne nevjere. Analiza spolnih razlika pokazala je da žene pokazuju veću aktivaciju od muškaraca u pSTS-u (posteriornom superiornom temporalnom sulkusu) prilikom emocionalne nevjere. Naime, posteriorni superiorni temporalni sulkus je dio mozga koji se aktivira u situaciji kada osoba

odlučuje treba li nekome vjerovati ili ne te u situaciji kada osoba želi shvatiti ima li netku namjeru pomoći ili omesti (Isik, Koldewyn, Beeler i Kanwisher, 2017). Regresijska analiza pokazala je da je aktivacija u pSTS tijekom usporedbe situacije zamišljanja emocionalne nevjere u odnosu na neutralnu situaciju (EI-N) korelirala sa samoprocjenom ljubomore kod žena (Takahashi i sur., 2006).

Važno je istaknuti da evolucijska teorija nije jedina kojom su istraživači nastojali objasniti ljubomoru. Druga teorijska perspektiva jest socijalno-kognitivna perspektiva (Harris, 2003). Ova perspektiva obuhvaća veći broj teorija koje stavljaju naglasak na interpretaciju i procjenjivanje različitih vrsta prijetnji prilikom izazivanja ljubomore. Prema ovom gledištu, emocionalna i seksualna ljubomora nastaju kao rezultat percepcije da je neka treća osoba (suparnik ili rival) prijetnja pojedincu koji doživljava ljubomoru te njegovoj ljubavnoj vezi. Prema ovoj teoriji, ne postoje različiti mehanizmi uključeni u izazivanje ljubomore s obzirom na spol, već svaki pojedinac neovisno o spolu procjenjuje prijetnju te sama procjena izaziva ljubomoru. Ono što pojedinac smatra osobnom prijetnjom, pod velikim je utjecajem vrijednosti kulture. Na ovaj način teoretičari objašnjavaju nekonzistentne rezultate međukulturalnih istraživanja spolnih razlika u ljubomori. DeSteno i Salovey (1996) hipotezom uvjerenja objašnjavaju kako kod muškaraca i žena postoji razlika u „vjerovanjima“ o seksualnoj i emocionalnoj nevjeri. Ukoliko je muškarac uvjeren da je njegova partnerica u seksualnoj vezi s drugim muškarcem, on može također smatrati kako će se njegova partnerica zbliziti s njegovim rivalom – takozvana dvostruka nevjera. DeSteno i Salovey (1996) razlog muškarčeve osjetljivosti na seksualnu nevjeru objašnjavaju strahom od dvostruke nevjere. Žene vjeruju u obrnutu dvostruku nevjeru, odnosno ukoliko se partner emocionalno veže uz drugu ženu, njenog rivala, ući će i u seksualnu vezu s njom. Vođeni ovim, istraživači smatraju kako žene zapravo nisu uznemirenije emocionalnom više nego seksualnom nevjerom, već ih zabrinjava mogućnost dvostruke nevjere, samo u obrnutom smjeru od muškaraca (DeSteno i Salovey, 1996). Prema navedenom je seksualna nevjera partnerice lošija opcija za muškarca jer uključuje obje vrste nevjere. Za žene je emocionalna nevjera partnera lošija opcija, a također uključuje obje vrste nevjere. Drugi socijalno - kognitivni teoretičar Buunk (1997) u svojim istraživanjima razlikuje reaktivnu, preventivnu i anksioznu ljubomoru. Reaktivna ljubomora može biti izazvana percipiranom nevjerom od strane partnera dok je preventivna definirana pretjeranim reakcijama pojedinca na bilo kakve znakove interesa partnera za treću osobu. Anksiozna ljubomora je okarakterizirana opsesivnom brigom oko potencijalne partnerove nevjere. Briga može biti

uzrokovana informacijama koje se dobivaju preko društvenih mreža, a veže se uz partnerove prijatelje, fotografije i eventualne komentare od potencijalnih rivala (Buunk, 1997), te može biti praćena snažnim osjećajem uznemirenosti, sumnje i zabrinutosti. White (1981) je predložio kompleksniji model ljubomore po uzoru na model procesa suočavanja (Lazarus, 1966; Lazarus, Averill i Opton, 1970; Lazarus i Launier, 1979). Modelom se kompleksnost ljubomore razdvaja na pet globalnih setova varijabli i procesa. Varijable primarne procjene (PA) su čimbenici koji utječu na stupanj prijetnje koji osoba doživljava prema sebi ili odnosu stvarne ili potencijalne privlačnosti između partnera i rivala. Ove varijable mogu utjecati na dva načina. Prvo, mogu utjecati na procjenu jačine privlačnosti između partnera i rivala. Osim toga, povezane su s jačinom percipirane prijetnje koja se doživljava prilikom uočavanja potencijalne privlačnosti između partnera i rivala. Varijable sekundarne procjene (SA) su procesi koji odražavaju razvoj strategija suočavanja koje mogu umanjiti prijetnju. White (1981) navodi kako su primjeri takvih strategija, uočavanje partnerovog interesa za drugu osobu, usporedba sebe s rivalom i procjena nečijih eventualnih alternativnih veza u odnosu na postojeću. Nakon što osoba percipira prijetnju, doživljava različite emocionalne reakcije (ER) koje mogu uključivati ljutnju, depresiju, osvetu, krivnju i anksioznost zbog uočenog gubitka kontrole (*Slika 1*). Na pojavu ponašanja suočavanja sa situacijom (CB) jednako utječu navedene sekundarne varijable i jačina emocionalnih reakcija. Moguće je uspostaviti širok raspon suočavajućih ponašanja od kojih se neka mogu istodobno primijeniti dok se neka druga čine nespojivima (Bunnk, 1980). Neka suočavajuća ponašanja vjerojatno neće očuvati ugroženi odnos, kao npr. fizički napad (Whitehurst, 1971). U takvim slučajevima, suočavajuća ponašanja su pokušaj smanjivanja prijetnje samopoštovanju osobe. Ishodi nastalih situacija su rezultat kompleksnosti ljubomore. Jedan ishod je ponovno doživljavanje ljubomore sa suočavajućim ponašanjima koji smanjuju ili povećavaju prijetnju na direktan način ili modificirajući utjecaje varijabli primarnih procjena. Ostali se ishodi proširuju na druge dijelove veze. Primjerice, osobe u ozbiljnoj ljubavnoj vezi se mogu međusobno dogovarati o normama koje reguliraju seksualno ponašanje izvan veze. Drugi mogući ishodi uključuju aktivnosti namijenjene jačanju veze (White, 1981). Detaljniji prikaz modela vidljiv je na *Slici 1*.

Slika 1 Shematski prikaz modela romantične ljubomore. PA = varijable primarne procjene, SA = varijable sekundarne procjene, ER = emocionalne reakcije, CB = suočavajuća ponašanja.

White (1981a; 1981c), osvrćući se na rezultate istraživanja (Booth, 1972; Merritt i Gross, 1978; Lewis, 1978) ističe kako je seksualna sposobnost važniji faktor samopouzdanja kod muškaraca, dok je mogućnost interpersonalne osjetljivosti i pružanja podržavajuće veze važniji faktor samopouzdanja kod žena. S obzirom da je ljubomora potaknuta prijetnjom samopouzdanju, ukoliko je percipirani motiv za izvanpartnerski odnos seksualan, muškarci bi trebali biti ljubomorniji od žena. S druge strane, ukoliko je u pitanju neseksualna privlačnost suparnika ili rivala, očekuje veću razinu ljubomore kod žena što je djelomično i potvrdio u svojim istraživanjima.

1.2.2 Uloga seksualne orijentacije u procjeni ljubomore

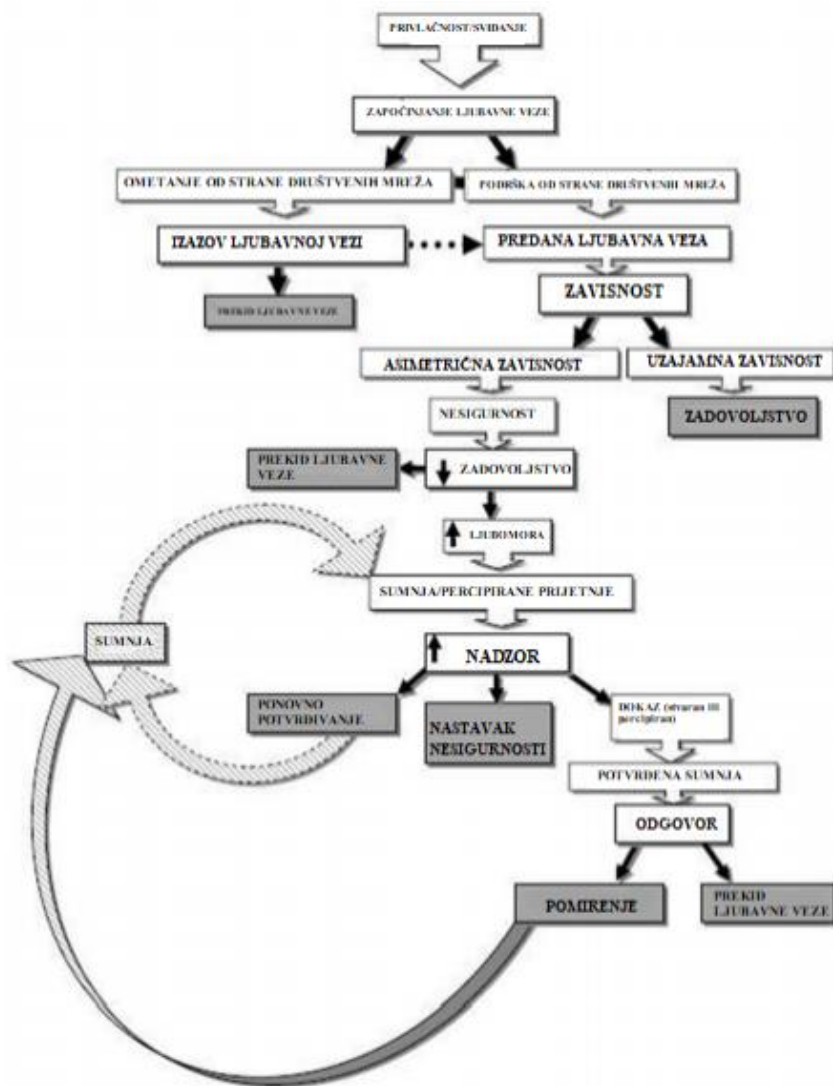
U većini se istraživanja razlike u ljubomori s obzirom na spol javljaju kod heteroseksualnih muškaraca i žena. Ove razlike nestaju na uzorku homoseksualnih (Bailey, Gaulin, Agyei i Gladue, 1994; Carpenter, 2012; Dijkstra, Groothof, Poel, Laverman, Schrier i Buunk, 2001; Harris, 2002; Sheets i Wolfe, 2001) i biseksualnih (Scherer, Akers i Krysta, 2013) žena i muškaraca. Sagarin, Becker, Guadagno, Nicastle i Millevol (2003) su utvrdili nepostojanje razlika u ljubomori kada se od heteroseksualnih žena i muškaraca tražilo da razmišljaju o odnosu između partnera i rivala ili suparnika istog spola. Sagarin i sur. (2012) su u svom istraživanju koristili mjeru prisilnog izbora pretpostavljajući da će spolne razlike biti utvrđene samo u situacijama u kojima je partner suprotnog spola involviran sa reproduktivno kompatibilnim suparnikom. Utvrđeno je kako se tradicionalne spolne razlike javljaju samo u situacijama kada heteroseksualni pojedinci razmatraju nevjeru sa suprotnim spolom. Znatno veći udio muškaraca u odnosu na žene je izvijestio da je seksualna nevjera za njih iznimno uznemirujući događaj. Sličan udio homoseksualnih žena i muškaraca je

odabrao seksualnu nevjeru kao događaj koji pobuđuje višu razinu uznemirenosti u slučaju homoseksualnih i heteroseksualnih nevjera. Međutim, u velikom istraživanju na uzorku od 63 894 odraslih heteroseksualnih, homoseksualnih i biseksualnih žena i muškaraca utvrđeno je da se muškarci i žene biseksualne orijentacije ne razlikuju međusobno u razini uznemirenosti oko seksualne nevjere, neovisno o spolu rivala (Frederick i Fales, 2016). Frederick i Fales (2016) su također upotrijebili mjeru prisilnog izbora i ustanovili da je svaki drugi heteroseksualni muškarac izvjestio o seksualnoj nevjeri kao najuznemirujućim događajem, dok su heteroseksualne žene (35%), homoseksualne žene (34%), homoseksualni muškarci (32%), biseksualne žene (27%) i biseksualni muškarci (30%) imali slične odgovore u stupnjevima uznemirenosti oko seksualne nevjere čime su potvrđene spolne razlike kod heteroseksualnih, ali ne i kod homoseksualnih ispitanika. Međutim, ovi su rezultati ograničeni na pripadnike američkoj kulturi (Frederick i Fales, 2014). S druge strane, Potyszova, Wells i Bartova (2018) u svom istraživanju utvrđuju kako su muškarci koji su u heteroseksualnoj ljubavnoj vezi u odnosu na muškarce koji su u homoseksualnoj ljubavnoj vezi bili ljubomorniji na seksualnu nevjeru. Žene koje su u homoseksualnoj ljubavnoj vezi su također bile ljubomornije na seksualnu nevjeru u odnosu na žene koje su u heteroseksualnoj ljubavnoj vezi. S druge strane žene koje su u heteroseksualnoj ljubavnoj vezi pokazale su višu razinu ljubomore na emocionalnu nevjeru u odnosu na žene u homoseksualnoj ljubavnoj vezi, dok kod muškaraca te razlike nisu utvrđene. Potyszova i sur. (2018) ovim rezultatima utvrđuju značajnost razlika u emocionalnoj i seksualnoj nevjeri s obzirom na seksualnu orijentaciju (osim kod muškaraca u situaciji emocionalne nevjere). S obzirom na dobivene nekonzistentne rezultate, bilo bi zanimljivo ispitati razlike u Instagram ljubomori unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije te razlike s obzirom na seksualnu orijentaciju.

1.3 DRUŠTVENE MREŽE

Društvene mreže su tijekom vremena postale glavni medij komunikacije među partnerima u ljubavnoj vezi (Stafford i Hillyer, 2012; Turkle, 2011). Perrin (2015) izvještava da 90% mlađe odrasle populacije (18-29 godina) koristi društvene mreže. Bez obzira na broj istraživanja provedenih u ovom području, i dalje se nazire potreba za razumijevanjem kompleksne dinamike interpersonalnih odnosa u virtualnom svijetu. Ova se potreba posebice ističe zbog složenosti ljubavnih veza u današnjem digitalnom dobu (Rau, Gao i Ding, 2008). Porastom vremena koje pojedinci troše na Internet i društvene mreže, važno je istražiti

mračnu stranu utjecaja nove tehnologije na ljudske odnose (DeAndrea, Tong i Walther, 2011), posebice ljubavne veze (Marshall, Bejanyan, Di Castro i Lee, 2013; McAndrew i Shah, 2013; Drouin, Miller i Dibble, 2014; Billedo, Kerkhof i Finkenauer, 2015; Dainton i Stokes, 2015; Orosz, Szekeres, Kiss, Farkas i Roland-Lévy, 2015; Sánchez, Muñoz-Fernández i Ortega-Ruíz, 2015; Utz, Muscanell i Khalid, 2015; Nongpong i Charoensukmongkol, 2016). Bez obzira na cilj društvenih mreža da međusobno povežu ljude, mnogi ih smatraju krivcima za narušavanje odnosa tisuća parova (Valenzuela, Halpern i Katz, 2014). Društvene mreže imaju vrlo važnu ulogu u započinjanju, održavanju i prekidu ljubavnih veza (Fox i Warber, 2013; Fox, Warber i Makstaller, 2013; Marshall, 2012; Papp, Danielewicz i Cayemberg, 2012; Utz i Beukeboom, 2011). Kao najraniji problem unutar ljubavne veze čiji je uzrok korištenje društvenih mreža javlja se tehnološka inkompatibilnost koja se odnosi na bilo koju problematičnu razliku u korištenju društvenih mreža između partnera. Ta razlika se može odnositi na vrijeme provedeno na društvenim mrežama ili sadržaj koji se dijeli na njima (Osborn, Fox i Warber, 2012) te posljedično može eskalirati ljubomorom. Primjerice, ljubomora se može javiti zbog pretjeranog korištenja društvenih mreža za dopisivanje s drugim ljudima, kontaktiranje bivših partnera, *lajkanje* bilo kakvog sadržaja kojeg objavi potencijalni rival te objavljivanje sadržaja koji se može označiti kao eksplicitan (Fox, 2015). Istraživanja su generalno potvrdila da su upravo društvene mreže važna komponenta razvoja ljubavne veze, od započinjanja (Sprecher, 2009) preko održavanja (Ellison, Steinfield i Lampe, 2007) do čak samog prekida veze (Tong, 2013). Hand, Thomas, Buboltz, Deemer i Buyanjargal (2013) je utvrdio kako je percepcija vremena kojeg partner provodi na društvenim mrežama negativno povezana s intimnošću među partnerima. Detaljniji grafički prikaz razvoja ljubavnih veza s obzirom na uključenost društvenih mreža prikazan je na *Slici 2*. U sljedeća dva poglavlja bit će opisani načini testiranja eventualne nevjere te razlike između *online* i *offline* ljubomore radi boljeg razumijevanja povezanosti ljubomore s društvenim mrežama i načina korištenja društvenih mreža kao što je Instagram za provjeru partnerove vjernosti.

Slika 2 Grafički prikaz razvoja romantične veze u kontekstu društvenih mreža.

1.3.1 Korištenje tajnih testova

U bilo kojoj fazi veze (započinjanje, održavanje ili prekid) pojedinci nastoje smanjiti osjećaj nesigurnosti u vezi (Berger i Calabrese, 1975). Strategije koje se pritom koriste mogu ovisiti o stadiju ljubavne veze. Međutim najčešće korištena strategija se odnosi na prikupljanje informacija o partneru (Baxter i Wilmot, 1984). Ove strategije ili kako se u literaturi nazivaju *tajni testovi* (eng. *secret tests*) omogućuju uvid u vezu i partnera te smanjuju nesigurnost (Baxter i Wilmot, 1984). Društvene mreže predstavljaju optimalno mjesto za provođenje *tajnih testova* i novih načina provjeravanja veze. Pojedini testovi ljubavne veze se mogu koristiti kako bi pojedinac utvrdio koliko je zapravo veza s partnerom ozbiljna dok se neki drugi mogu koristiti poput zamki kako bi se partnera uhvatilo u neprikladnom ponašanju. Fox (2015) je proveo istraživanje u kojem su sudionici izvijestili

kako namjerno ignoriraju partnerove poruke, *tagove* (označavanje partnera na fotografijama) i objave na društvenim mrežama kako bi se separirali od partnera (Fox, Peterson i Warber, 2013) i uočili njegovu reakciju. Najčešća namjera za korištenje tzv. *negativnih testova* od strane pojedinaca bila je probuditi partnerovu ljubomoru. Primjeri sličnih testova jesu otvoreno koketiranje s privlačnom osobom preko društvenih mreža i *lajkanje* slika bivšem partneru, znajući da to trenutni partner može vidjeti (Fox, 2015).

Pojedine osobe izvještavaju o korištenju tzv. *triangularnih testova* (eng. *triangular tests*) (Fox i sur., 2013). Triangularni testovi se odnose na testove koji uključuju treću osobu. Primjerice, ukoliko partner ne vjeruje svojoj partnerici, može zamoliti prijatelja da njegovoj partnerici pošalje koketirajuću poruku kako bi vidio njezinu reakciju (Fox, 2015). Nadalje, sve je češća pojava korištenja tzv. *lažnih profila* na društvenim mrežama u svrhu postavljanja zamke za partnera (Fox i sur., 2013). Ukoliko partnerica sumnja u vjernost svog partnera, može pronaći fotografiju atraktivne djevojke na Internetu te kreirati profil s lažnim predstavljanjem, poslati poruku svome partneru i vidjeti hoće li je prevariti (Fox, 2015). Korištenje ovih testova je predstavljeno javnosti putem masovnih medija (televizija, Internet) pomoću pojma *Catfish*. *Catfish* je, u ovom slučaju, osoba koja se pretvara da je netko drugi korištenjem društvenih mreža kao što su Instagram, Facebook i Twitter kreiranjem lažnih identiteta radi provjeravanja partnerove nevjere. Iako testiranja veze mogu imati pozitivne posljedice (npr. vezu označiti kao ozbiljnim monogamnim odnosom), korištenje istih u većoj mjeri budi ljubomoru i nepovjerenje, što može dovesti i do prekida

1.3.2 *Online vs offline* nevjera

Termin *online* nevjera se može koristiti u svrhu opisivanja dviju situacija. Prva se odnosi na situaciju u kojoj partner upoznaje osobu preko Interneta, dopisuje se i stvara s njom emocionalnu vezu. Druga situacija se odnosi na kontekst korištenja Interneta u svrhu postizanja seksualnog zadovoljstva što pojedinac preferira nad postizanjem seksualnog odnosa s vlastitim partnerom. Kao što se *offline* (tradicionalna) nevjera i *online* (suvremena) nevjera ne mogu svrstati u dvije posebne kategorije (Whitty, 2003) tako se ne mogu odijeliti ni strategije za provjeru ljubavne veze u *online* i *offline* svijetu (prikupljanje informacija). Whitty (2003) dalje navodi kako se *online* i *offline* otkrivanje intimnih detalja i razvijanje neseksualnih odnosa s osobom koja nije partner smatra emocionalnom nevjerom. Seksualnom nevjerom se smatraju *offline* seksualni odnosi, *cybersex* i *hotchatting* (*sexting*). Henline, Lamke i Howard (2007) su utvrdili kako 92% sudionika smatra kako se neprikladno

online ponašanje (*online* seks, emocionalno povezivanje s drugom osobom preko Interneta, *online* veza s drugom osobom) neke osobe može smatrati nevjernim. Bilo kakav oblik emocionalne vezanosti ili seksualnih interakcija u *online* svijetu se može smatrati prevarom, a primjeri takvih ponašanja su dijeljenje intimnih informacija s drugom osobom preko Interneta i *online* seks). Naime, sudionici su veću težinu stavili na emocionalnu nego li na seksualnu prevaru bez obzira na to što je riječ o virtualnom svijetu. Ovakav rezultat može se objasniti različitim viđenjem emocionalne i seksualne nevjere. Ukoliko se ljudi povežu na emocionalnoj razini, stvaraju odnos koji je dublji i značajniji od virtualnih seksualnih odnosa. Rezultati također ukazuju na to kako su se muškarci i žene složili oko činjenice da je veća vjerojatnost prenošenja uspostavljenog *online* odnosa u *offline* svijet ukoliko postoji emocionalna podloga. Ono što potvrđuje nemogućnost odjeljivanja *online* i *offline* nevjere jest činjenica da žene pokazuju veću razinu emocionalne ljubomore u odnosu na muškarce u *online* svijetu (Helsper i Whitty, 2010) što je u skladu s rezultatima prethodnih istraživanja *offline* ljubomore (DeSteno i sur., 2002; Pietrzak i sur., 2002; Treger i Sprecher, 2011; Pavela i sur., 2013).

1.3.3 Instagram ljubomora

Instagram je pokrenut 06. listopada 2010. godine kao iPhone aplikacija, a prvobitno je osmišljen sa ciljem da korisnicima omogući dijeljenje životnih trenutaka putem fotografija (Instagram, 2018). Nakon samo tri godine od osnutka, Instagram je premašio 300 milijuna aktivnih korisnika s više od 70 milijuna dnevno objavljenih fotografija. U 2015. godini broji više od 500 milijuna korisnika (Zrim, 2015), a danas broji preko milijardu korisnika (Instagram, 2018). Na popularnost Instagrama ukazuje činjenica da je kupljen od strane Facebooka 2012. godine za cijenu od jedne milijarde dolara (Sedlar, 2014). Instagram korisnicima pametnih telefona (Android i iPhone) omogućuje snimanje fotografija pomoću kamere vlastitog mobitela kroz Instagram aplikaciju (Instagram, 2018). Nakon što se fotografija snimi, korisnici ju mogu uređivati i primjenjivati *filtere* (uljepšavanje fotografija) prije samog objavljivanja. Osim toga, korisnici mogu dodati opis fotografiji pomoću *hastagova*, označiti ljude (*tag*) koji se nalaze na njoj te dodati lokaciju na kojoj je fotografija snimljena (Ridgway i Clayton, 2016). Kada su korisnici zadovoljni svojom fotografijom, mogu je objaviti te će se ona pojaviti u *Novostima* njihovih pratitelja koji onda mogu *lajkati* i komentirati fotografiju. Korisnici mogu vidjeti koji su pojedinci *lajkali* ili komentirali njegovu fotografiju te isto tako mogu zapratiti svoje ljubavne partnere, prijatelje ili ljude koji

su im zanimljivi, a ne poznaju ih u *offline* svijetu. Također mogu postavljati fotografije ili videozapise na *Priče* koje nestaju nakon 24 sata, uređivati ih tekstom i alatima za crtanje, koristiti *boomerang*, *superzoom*, *snimanje unatrag* te birati publiku koja će to vidjeti (javno ili *Bliski prijatelji*). Instagram korisnici mogu slati privatne poruke, fotografije, videozapise i postove iz *Novosti* izravno drugim korisnicima putem *Instagram Direct (DM)* i podijeliti postove na *Facebooku*, *Twitteru*, *Tumblr* i drugim društvenim mreže (Instagram, 2018). Kako bi netko postao Instagram korisnik, treba ispuniti tražene podatke te postaviti e-mail adresu i lozinku. Razlika između Instagrama i ostalih društvenih mreža je u tome što Instagram svojim korisnicima omogućuje objavljivanje samo fotografija i videozapisa. Popularnost nekog profila na Instagramu ovisi o broju pratitelja; što je broj pratitelja veći, to je profil osobe popularniji. Unatoč popularnosti i prijateljskoj interakciji Instagrama, malo se zna o psihološkim čimbenicima koji su povezani s upotrebom Instagrama, posebice kada je riječ o ljubavnim odnosima.

S obzirom na nedostatak istraživanja ljubomore u kontekstu društvene mreže Instagram, za polazište ovog rada kao i metoda istraživanja korištene su teorijske postavke i istraživanja koja su se usmjerila na društvenu mrežu Facebook. S obzirom na sličnost koncepta korištenja Instagrama i Facebooka (npr. upoznavanje novih ljudi, dopisivanje, lajkanje) rad se temelji na rezultatima istraživanja Facebook ljubomore zbog čega se očekuju slični obrasci povezanosti i razlika s pojedinim korištenim varijablama (npr. spol i privrženost partneru). Muise, Christofides i Desmarais (2009) prvi su se usmjerili na povezanost korištenja Facebooka i nastanka ljubomore. Muise i sur. (2009) konstruirali su skalu Facebook ljubomore koja je za potrebe ovog rada prevedena i prilagođena Instagramu. Utvrdili su kako se pojava Facebook ljubomore može objasniti pojavom "začaranog kruga". Porastom vremena kojeg osoba provodi na Facebooku u potrazi za informacijama o partneru, raste i razina Facebook ljubomore i obrnuto (Muise i sur., 2009). U istraživanju Marshall, Bejanyan, Di Castro i Lee (2013) navedeni rezultati su potvrđeni pozitivnom povezanošću između čestine prijavljivanja na vlastiti Facebook profil i ljubomore. Muise i sur. (2009) utvrdili su kako kontroliranje partnerovog Facebook profila dovodi do porasta nepovjerenja, zatvaranja u sebe, anksioznosti i ljubomore što se sve navodi kao činjenje štete vlastitoj vezi (Marshall i sur., 2013; Fox, Osborn i Warber, 2014; Tokunaga, 2016). Navedeno potvrđuju Elphinston i Noller (2011) navodeći kako Facebook predstavlja jednu vrstu okruženja i može pobuditi ljubomoru koja je povezana s negativnim posljedicama za vezu. Može potaknuti ovisnička ponašanja u vidu pretjeranog kontroliranja i nadziranja partnerovih aktivnosti na

Facebooku. Utz i Beukeboom (2011) otkrivaju zanimljive nalaze kako sudionici smatraju nadziranje partnera i njegovih aktivnosti sasvim normalnim i socijalno prihvatljivim ponašanjem. U skladu s tim rezultatima istraživanja (Mod, 2010; Tokunaga, 2011; Marshall i sur., 2013) utvrđeno je kako 60% studenata Facebook koristi upravo za provjeru i nadzor partnera i njegovih aktivnosti. U literaturi se ovakvo ponašanje označavalo na različite načine kao socijalno traženje (Lampe, Ellison i Steinfeld, 2006); socijalni nadzor (Steinfeld, Ellison i Lampe, 2008) te Facebook nadzor u svrhu opisivanja dugotrajnog korištenja tehnologije za nadziranje i provjeravanje tuđih aktivnosti u *online* svijetu (Marshall i sur., 2013).

1.4 MOGUĆI PREDIKTORI INSTAGRAM LJUBOMORE

1.4.1 Spol

S obzirom na to da se polazište i hipoteze ovoga rada temelje na istraživanjima ljubomore u kontekstu Facebooka, u cilju ispitivanja mogućih prediktora Instagram ljubomore korišteni su i spol, osobne karakteristike korištenja Facebooka i privrženost koje Muise i sur. (2009) ubrajaju među najčešće prediktore Facebook ljubomore. Što se tiče ispitivanja *online* nevjere i spola, rezultati brojnih istraživanja ukazuju na višu razinu *online* ljubomore kod žena (Muise i sur., 2009; Marshall i sur., 2013, McAndrew i Shah, 2013; Muscanell i sur., 2013; Muise, Christofides i Desmarais, 2014; Hudson, Nicolas, Howser, Lipsett, Robinson, Pope, Hobby i Friedman, 2015). Kada se ispituju najčešći načini samoprezentiranja na društvenim mrežama, većina korisnika objavljuje *selfije* (autoportret izbliza). U usporedbi s muškarcima, žene objavljuju veći broj fotografija koje su pritom atraktivnije (Kapidzic i Herring, 2015). Iz navedenog proizlazi da žene imaju više razloga za doživljavanje ljubomore zbog uspoređivanja s drugim ženama, potencijalnim suparnicama (Dijkstra i Buunk, 1998). Većina provedenih istraživanja upućuje na razliku u razini Facebook ljubomore s obzirom na spol, međutim nekoliko istraživanja to ipak nije potvrdilo (Drouin, Miller i Dibble, 2014; Brem, Spiller i Vandehey, 2015; Utz, Muscanell i Khalid, 2015; Šimičević, 2017).

1.4.2 Privrženost

Prema Bowlbyjevim postavkama (Bowlby, 1982), privrženost je važna odrednica svih bliskih odnosa te kao takva u velikoj mjeri određuje njihovu kvalitetu. Privrženost se najčešće definira kao afektivna veza koju određuje sklonost traženja i održavanja bliskosti s

određenom figurom privrženosti (Bowlby, 1977) što je posebice izraženo u stresnim situacijama. Radi boljeg razumijevanja privrženosti u ljubavnim vezama, Hazan i Shaver (1987, prema Collins i Read, 1990) pretpostavljaju kako su ljubavni partneri u odrasloj dobi primarne figure privrženosti koje pružaju ohrabrenje, podršku i utjehu. Brojnim je istraživanjima često ispitivana ljubomora u kontekstu Bowlbyjeve teorije privrženosti (Radecki-Bush, Farrell, Bush, 1993; Buunk, 1997; Guerrero, 1998; Sharpsteen i Kirkpatrick, 1997; Knobloch, Solomon i Cruz, 2001; de Visser, Richters, Rissel, Grulich, Simpson, Rodrigues i Lopes, 2019). Istraživanjima su utvrđene razlike između sigurno i nesigurno privrženih pojedinaca. Nesigurno privržene pojedince karakteriziraju niže razine stabilnosti, povjerenja, intimnosti i zadovoljstva u ljubavnim vezama (Simpson, 1990; Kirkpatrick i Davis, 1994) te su skloniji doživljavanju ljubomore (Buunk, 1997; Guerrero, 1998; Marshall i sur., 2013; Selterman i Maier, 2013). Ljubomora i privrženost se mogu promatrati kao dvije strategije koje ljudi koriste kako bi zadržali svog partnera (Sharpsteen i Kirkpatrick, 1997). Ukoliko postoji vjerojatnost gubitka primarne figure privrženosti nakon ulaganja vremena i truda u jednu ljubavnu vezu, dolazi do aktiviranja strategija privrženosti i ljubomore u svrhu zaštite ljubavne veze (Bryson i Wehmeyer, 1988). Pojedinci s anksioznim stilom privrženosti pokazuju relacijsku ambivalenciju (Mikulincer, Shaver, Bar-On i Ein-Dor, 2010, prema Chang, 2018). S jedne strane žele održati svoje socijalne odnose s drugim ljudima i tražiti njihovu podršku (Mikulincer i sur., 2010, prema Chang, 2018), ali se s druge strane boje odbacivanja jer imaju snažnu potrebu za društvenim odobravanjem (Feeney, Noller i Hanrah, 1994; Hazan i Shaver, 2007; Mikulincer i Shaver, 2007, prema Chang, 2018). U usporedbi s pojedincima sa sigurnim ili izbjegavajućim stilom privrženosti, ljudi s anksioznim stilom privrženosti doživljavaju veću ljubomoru u svojim ljubavnim vezama te se uključuju u veći broj ljubomornih ponašanja (Collins i Read, 1990; Hazan i Shaver, 1987, prema Chang, 2018).

Marshall i sur. (2013) su istražili odnos između stila privrženosti i *online* ponašanja potvrđujući kako anksiozno privržene osobe traže *online* informacije koje bi im mogle potkrijepiti sumnju u partnerovu nevjeru. Ovakvo ponašanje vodi ka višoj razini nadziranja partnerovog *online* ponašanja tijekom kojega bilo koju pronađenu dvosmislenu informaciju tumači kao prijeteću za svoju ljubavnu vezu čime se povećava razina suvremene (Facebook) ljubomore (Bevan, 2013; Drouin i sur., 2014, Marshall i sur., 2013). Za razliku od njih, izbjegavajuće privrženi pojedinci su bili skloniji manjem nadziranju partnerovog *online* ponašanja čime je razina Facebook ljubomore bila niža jer sve prijeteće informacije

izbjegavaju zbog straha od partnerovog odbacivanja i napuštanja. U istraživanju Šimičević (2017) utvrđena je pozitivna povezanost između Facebook ljubomore i dimenzije anksioznosti, odnosno oni koji češće provjeravaju aktivnosti partnera na Facebooku, boje se partnerovog odbacivanja i da partnera uopće nije briga za njih ili barem ne u onoj mjeri koliko je njima stalo. Marshall i sur. (2013) u svom istraživanju opisuju dva načina povezanosti između stila privrženosti i Facebook ljubomore: zadovoljstvo vezom i povjerenje te ljubav i strast. Anksiozno privrženi pojedinci manje vjeruju partneru te svoju vezu ocjenjuju kao manje zadovoljavajuću (Collins i Read, 1990; Hazan i Shaver, 1987; Levy i Davis, 1988; Shaver i Brennan, 1992). U skladu s ovim, pojedinci koji imaju nižu razinu povjerenja prema partneru pokazuju višu razinu Facebook ljubomore (Muisse i sur., 2009). Ovakve osobe pokazuju tendenciju ka pretraživanju partnerovih osobnih stvari (Vinkers, Finkenauer i Hawk, 2011) te kontrolirajućim i nametljivim ponašanjima koja mogu uključivati strategije nadzora *online* aktivnosti partnera (Mikulincer i Shaver, 2007). Izbjegavajuće privrženi pojedinci također pokazuju nižu razinu povjerenja i zadovoljstva odnosom (Hazan i Shaver, 1987; Levy i Davis, 1988; Shaver i Brennan, 1992), ali u usporedbi s anksiozno privrženima, rezultati ukazuju na nižu razinu Facebook ljubomore (Marshall i sur., 2013). Osobe koje ne koriste partnere kao svoj oslonac, izbjegavaju korištenje partnera kao objekt privrženosti zbog čega su manje ljubomorni. Što se tiče drugog načina povezanosti stila privrženosti i Facebook ljubomore putem ljubavi i strasti, anksiozni pojedinci pokazuju tendenciju ka ulaženju u ljubavni odnos koji je označen opsesivnom, posesivnom i ovisnom ljubavi odnosno manijom (Lee, 1977). Goodboy i Myers (2010) utvrđuju kako je manija povezana sa povišenom razinom nadzora nad partnerom. Izbjegavajuće privrženi pojedinci se češće karakteriziraju kao osobe koje se rijetko i teško zaljubljuju te da je rijetkost uspjeti naći osobu u koju se može zaljubiti. Smatraju kako ljubav koja se prikazuje na filmovima u stvarnosti ne postoji te da ljubav kao takva ne traje dugo vremena (Hazan i Shaver, 1987). Niske razine nadzora i utvrđene Facebook ljubomore mogu odražavati neentuzijastične osjećaje pojedinca prema partneru. U skladu s navedenim, visoke razine ljubavi i strasti mogu razjasniti razloge zbog kojih anksiozno privrženi pojedinci u usporedbi s izbjegavajuće privrženim pojedincima izvješćuju o višoj razini Facebook ljubomore i nadziranja partnerovih *online* aktivnosti (Marshall i sur., 2013). Šimičević (2017) u svom radu ispitujući efekt statusa veze na anksioznost i izbjegavanje utvrđuje kako pojedinci u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postižu niže rezultate na dimenziji anksioznosti od samaca/samica i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba. Samci/samice i oni koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba boje se partnerovog

odbacivanja i da partnera uopće nije briga za njih ili barem ne u onoj mjeri koliko je njima stalo. Što se tiče izbjegavanja, pojedinci u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postižu značajno niže rezultate u dimenziji izbjegavanja od onih koji su samci/samice i onih koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba. Samci/samice i oni koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba imaju nižu tendenciju obraćanja partneru u teškim trenucima te komuniciranju o vlastitim brigama i problemima. Takvi pojedinci ne pokazuju partneru svoje osjećaje jer se prilikom otkrivanja istih osjećaju neugodno.

1.4.3 Socioseksualnost

Banai i Pavela (2015) definirali su socioseksualnost kao individualne razlike u spremnosti na seksualni odnos bez emocionalne uključenosti s partnerom. Osobama kojima je prije uključivanja u seksualni odnos potrebna veća razina emocionalne vezanosti za partnera, bliskosti, predanosti i vremena jesu restriktivne socioseksualne orijentacije. Takve osobe su sklonije emocionalnom ulaganju u dugotrajne veze. Također, imaju nižu tendenciju ka velikom broju seksualnih veza i vrlo rijetko (ili nikad) imaju seks s partnerom samo jednom. S druge strane, osobama kojima je prije uključivanja u seksualni odnos potrebna niža razina emocionalne vezanosti za partnera, bliskosti, predanosti i vremena jesu nerestriktivni socioseksualne orijentacije. Takvi pojedinci imaju tendenciju ka viđanju sa nekoliko različitih seksualnih partnera te češćem uključivanju u seks na jednu noć (Simpson i Gangestad, 1991).

1.4.3.1 Socioseksualnost iz evolucijske perspektive

Teorija roditeljskog ulaganja (Trivers, 1972) temelji se na promatranjima kako kod različitih vrsta, spol koji manje ulaže u potomstvo pokazuje veći angažman u parenju i vjerojatnije je da će iskoristiti mogućnost parenja sa što više jedinki svoje vrste. S druge strane, spol koji više ulaže u potomstvo je stroži prema odabiru partnera i treba mu više vremena za pristanak na seksualan odnos (Trivers, 1972). Osim toga, kod ljudi žene pokazuju tendenciju više razine roditeljskog ulaganja u potomstvo od muškaraca (Low, 1989) pa seksualna reprodukcija zahtijeva različite doprinose od žena i muškaraca (Buss i Schmitt, 1993; Trivers, 1972). Za muškarce, razmnožavanje ne zahtijeva toliko ulaganja kao kod žena. Primjerice, dok muškarci moraju uložiti nekoliko spermija i vrlo malo vremena da bi se razmnožili, žene moraju uložiti ogromne količine vremena i truda za svako dijete (Lindfors, 2019). Iz navedenog proizlazi da ženama treba partner koji je emocionalno

uključen i da su žene sklonije restriktivnoj seksualnoj strategiji kako bi mogle osigurati preživljavanje svojih potomaka. S druge strane, muškarci su skloniji nerestriktivnijoj socioseksualnoj strategiji kako bi mogli proširiti vlastite gene što je više moguće (Buss i Schmitt, 1993; Trivers, 1972). Buss i Schmitt (1993) utvrdili su kako su muškarčevi odabiri partnera manje stroži u odnosu na žene, posebice kada je u pitanju seks bez obaveza. Schmitt (2003) otkriva kako muškarci žele što veći broj seksualnih partnerica u odnosu na žene. Slični rezultati utvrđeni su u još jednom istraživanju (Šimičević, 2017) gdje muškarce karakterizira nerestriktivnija socioseksualna orijentacija, a žene restriktivnija socioseksualna orijentacija. Muškarci češće preferiraju „seks na jednu noć“, ulaze u spolni odnos s većim brojem partnera u kratkom vremenskom razdoblju, smatraju kako je seks bez ljubavi u redu i češće dožive seksualno uzbuđenje kada su u društvu osobe s kojom nisu u predanoj ljubavnoj vezi. Što se tiče ispitivanja efekta statusa veze na socioseksualnost, najviši rezultat na mjeri socioseksualnosti postižu osobe koje se povremeno viđaju s jednom ili više osoba i karakterizira ih nerestriktivna socioseksualna orijentacija, dok najniži rezultat na mjeri socioseksualnosti postižu oni koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom i karakterizira ih restriktivna socioseksualna orijentacija. Pojedinci koji se povremeno viđaju s jednom ili više osoba preferiraju kratkoročnu strategiju, upuštaju se u spolni odnos bez prethodne emocionalne vezanosti, bliskosti i predanosti dok oni koji su u ozbiljnoj vezi s jednom osobom preferiraju suprotne vrijednosti. Nadalje, Facebook ljubomora je statistički značajno i negativno povezana s ukupnim rezultatom na skali socioseksualnosti odnosno oni koji češće provjeravaju partnerove aktivnosti na Facebooku ne žele seksualni odnos dok nisu sigurni da sa svojim partnerom žele dugoročnu ozbiljnu vezu, potrebno im je više emocionalne vezanosti i bliskosti s partnerom te smatraju kako seks ne funkcionira bez ljubavi (Šimičević, 2017). Drugim riječima, što su sudionici ljubomorniji to su socioseksualno restriktivniji.

Istraživanja također ukazuju da postoje i spolne razlike u socioseksualnosti među homoseksualnim i biseksualnim pojedincima. Bailey i sur., (1994) koristili su prilagođenu verziju ljestvice "interesa za usputni seks". Utvrdili su kako su heteroseksualni i homoseksualni muškarci te heteroseksualne i homoseksualne žene pokazale sličan interes za usputni seks. Schmitt (2005) je istražio jesu li spolne razlike u socioseksualnosti kulturalno univerzalne (uključujući i homoseksualne i biseksualne sudionike) 48 različitih nacija (ISDP – eng. *International Sexual Descriptive Project*; Schmitt, 2003). Utvrđeno je kako su muškarci nerestriktivniji u odnosu na žene u svih 48 nacija (Schmitt, 2005). Nadalje, Schmitt

(2007) sugerira da bi bilo korisnije razlikovati socioseksualne stavove i ponašanja. Schmitt (2007) je pretpostavio da heteroseksualni, homoseksualni i biseksualni muškarci imaju sličan stav prema neobaveznom seksu (nerestriktivniji stav u odnosu na žene) i da heteroseksualne, homoseksualne i biseksualne žene imaju sličan stav prema neobaveznom seksu (restriktivniji stav u odnosu na muškarce), Međutim, budući da homoseksualni i biseksualni muškarci imaju veći izbor potencijalnih partnera sa nerestriktivnijim stavom prema neobaveznom seksu, pokazat će nerestriktivnije ponašanje od heteroseksualnih muškaraca (Lindfors, 2019). Suprotno tome, homoseksualne i biseksualne žene pokazat će restriktivnije ponašanje od heteroseksualnih žena jer imaju manji izbor potencijalnih partnera sa nerestriktivnim stavom prema neobaveznom seksu (Schmitt, 2007). Schmitt (2007) je koristeći uzorak iz ISDP-a (eng. *International Sexual Descriptive Project*) potvrdio je pretpostavku da su muškarci skloniji nerestriktivnom stavu prema neobaveznom seksu u odnosu na žene, a da žene iskazuju restriktivniji stav prema neobaveznom seksu nego muškarci. Također je u ovom sveobuhvatnom istraživanju utvrđeno da se homoseksualni i biseksualni muškarci ponašaju nerestriktivnije u odnosu na heteroseksualne muškarce. Stoga se može reći da postoje varijacije u socioseksualnosti obzirom na seksualnu orijentaciju i spol.

1.4.4 Relacijska nesigurnost

Procesi smanjivanja nesigurnosti unutar veze imaju veliku ulogu u teorijama razvoja odnosa. Možda je najbolji primjer Bergerova teorija smanjivanja nesigurnosti (URT) (Berger, 1979; Berger i Calabrese, 1975) prema kojoj se međuljudski odnosi razvijaju sve dublje kako sudionici određenog odnosa smanjuju nesigurnost koju osjećaju jedno prema drugom. Bergerovom teorijom (Berger i Bradac, 1982; Berger i Calabrese, 1975) jasno je utvrđeno kako je nesigurnost kao fenomen, relevantan za međuljudsku komunikaciju. URT je hipo-deduktivna kauzalna teorija kojom se objašnjava komunikacijsko ponašanje u međuljudskim kontaktima u smislu nesposobnosti pojedinca da shvati i vlastite i partnerove stavove, osjećaje i ponašanja (Knobloch i Solomon, 1999). Nesigurnost također utječe na nekoliko važnih aspekata razvoja odnosa, uključujući konflikte (Siegert i Stamp, 1994), ljubomoru (Afifi i Reichert, 1996; Anderson i Guerrero, 1998) i ponašanja kojima se dolazi do željenih informacija (Afifi i Burgoon, 1998; Afifi i Reichert, 1996; Parks i Adelman, 1983; Planalp i Honeycutt, 1985; Planalp i Rutherford i Honeycutt, 1988). Prema URT, temeljni cilj u međuljudskoj komunikaciji je postići međuljudsko razumijevanje (Berger i

Bradac, 1982; Berger i Calabrese, 1975). Nesigurnost predstavlja nedostatak samopouzdanja u tome kako će se odvijati međuljudski susret; uključuje nemogućnost opisivanja, objašnjavanja i predviđanja ponašanja u interakciji (Berger i Bradac, 1982; Berger i Calabrese, 1975; Berger i Gudykunst, 1991). Nesigurnost postoji kao funkcija količine alternativa ponašanja i njihove vjerojatnosti pojavljivanja unutar određene situacije (Berger i Gudykunst, 1991). Prema URT, nesigurnost se može usredotočiti na tri različita izvora unutar međuljudskih odnosa: samog sebe, partnera i trenutnu ljubavnu vezu, a za potrebe ovoga rada istraživanjem je obuhvaćena nesigurnost prema trenutnoj ljubavnoj vezi.

1.4.4.1 Nesigurnost prema trenutnoj ljubavnoj vezi

S obzirom na to da ljudi mogu sumnjati u status trenutnog ljubavnog odnosa (Berger, 1987; Berger i Bradac, 1982; Berger i Gudykunst, 1991), Berger (1987) je tvrdio da se odnosi mogu promatrati kao sustavi razmjene informacija koji moraju umanjiti nesigurnost da bi preživjeli. Ovo je posebice izraženo u odnosima kada partneri provode dosta vremena odvojeno (Berger i Bradac, 1982; Berger i Calabrese, 1975). Nesigurnost prema trenutnoj ljubavnoj vezi je u osnovi drugačija od nesigurnosti prema pojedincu jer se usredotočuje na dijadu kao jedinicu (Berger, 1987; Berger i Bradac, 1982). Uključuje dvosmislenost u vezi s normama za primjereno ponašanje, uzajamnom uključenošću, definicijom odnosa i budućnosti dijade (Knobloch i Solomon, 1999). S obzirom da je ova vrsta nesigurnosti na višem nivou apstraktnosti od nesigurnosti prema pojedincu, relativno ju je teže smanjiti (Berger i Bradac, 1982). Prema URT teoriji predlaže se da *self*, partner i trenutni ljubavni odnos predstavljaju tri različita izvora neizvjesnosti unutar ljubavnog odnosa. Prema tome, Berger i Bradac (1982) su zaključili, kako bi se veza nastavila važno je da osobe uključene u odnos konstantno nadograđuju znanje o sebi, partneru i svom odnosu.

1.4.5 Zadovoljstvo vezom

Istraživanjima o odnosu ljubomore i zadovoljstva vezom utvrđeni su nekonzistentni rezultati (Barelds i Dijkstra, 2006) što su istraživači pokušali objasniti Buunkovom tipologijom ljubomore (1997). Utvrdili su pozitivnu povezanost između reaktivne ljubomore i kvalitete veze, negativnu povezanost između anksiozne ljubomore i kvalitete veze dok između posesivne ljubomore i kvalitete veze nije utvrđena povezanost. Prema istraživačima (Barelds i Dijkstra, 2006) funkcija reaktivne ljubomore je pozitivna jer nastaje iz želje za

očuvanjem zadovoljavajuće i vrijedne veze, dok s druge strane, anksiozna ljubomora proizlazi iz nesigurnosti i manjka povjerenja te je samim time njena funkcija negativna. Posesivna ljubomora, može imati pozitivan i negativan doprinos kvaliteti veze. Brojni rezultati istraživanja (Guerrero i Eloy, 1992; Barelds i Barelds-Dijkstra, 2007; Elphinston i Noller, 2011) potvrđuju da je nezadovoljstvo vezom rezultat ljubomore u ljubavnim vezama. Nadalje, istraživanjima je utvrđeno kako je ljubomora razlog mnogih negativnih iskustava u ljubavnim vezama kao što su: nasilje (Babcock, Costa, Green i Eckhardt, 2004), verbalna i fizička agresija (Barnett, Martinez i Bluestein, 1995; Wigman, Graham-Kevan i Archer, 2008), relacijska nesigurnost i nezadovoljstvo vezom (Barelds i Barelds-Dijkstra, 2007; Bevan, 2004; Guerrero i Eloy, 1992). S druge strane rezultati nekih istraživanja pokazuju kako se ljubomora može povezati sa pozitivnim ishodom veze kao što zadovoljstvo vezom i predanost (Mathes, 1986; Rydell, McConnell i Bringle, 2004). Ljubomora s vremena na vrijeme može podsjetiti pojedinca o važnosti partnera i veze te doživljavanje ljubomore može biti signal pojedincu da prestane partnera uzimati "zdravo za gotovo" (Pines, 1992). Što se tiče dosadašnjih istraživanja istraživanja karakteristika veze i *online* ljubomore, Marshall i sur. (2012) u svom istraživanju uključuju sve komponente veze: zadovoljstvo, predanost, intimnost, povjerenje, strast i ljubav međutim mjerene su malim brojem čestica (Marshall i sur. 2012). U drugim istraživanjima (Utz i Beukeboom, 2011) zadovoljstvo vezom procjenjivano je korištenjem samo jedne čestice ili su korištene samo neke komponente kvalitete veze bez korištenja zadovoljstva vezom (Muisse i sur., 2009) zbog čega je vidljiva potreba za uključivanjem ove varijable kod sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom.

1.4.6 Karakteristike korištenja društvenih mreža

Muisse i sur. (2009) su u svom istraživanju ispitivajući povezanost između korištenja Facebooka i ljubomore 2% varijance Facebook ljubomore objasnili količinom vremena koje pojedinac provodi na Facebooku nakon uzimanja u obzir osobnih karakteristika i karakteristika veze. Utz i Beukeboom (2011) uvodeći dodatne karakteristike korištenja Facebooka, utvrdili su povezanosti između razloga korištenja Facebooka i ljubomore. Pojedinici koji koriste Facebook za socijaliziranje odnosno održavanje socijalnih odnosa, imaju više razloga za doživljavanje ljubomore od onih pojedinaca koji Facebook koriste za prezentaciju *selfa* iz razloga što više vremena provode pregledavajući profile prijatelja i poznanika te je samim time veća vjerojatnost pronalaženja informacija o partneru koje bi

mogle biti sumnjive i potaknuti ljubomoru. Također su utvrdili pozitivnu povezanost između čestine prijavljivanja na Facebook i ljubomore. Pojedinci koji češće ulaze na Facebook, provode veću količinu vremena *online* i samim time imaju veću vjerojatnost pronalaska informacija o partneru koje bi mogle potaknuti sumnju. Osim slučajnog nailaženja na sumnjive informacije, moguće je da češće ulaze na profil radi nadziranja i provjeravanja ponašanja partnera. Dodatno, potvrđena je i povezanost između Facebook ljubomore i intenziteta korištenja Facebooka, na način da su pojedinci koji intenzivnije koriste Facebook ljubomorniji. Halpern, Katz i Carril (2017) utvrdili su da je negativan utjecaj *selfieja* na percipiranu kvalitetu ljubavne veze posredovan dvama glavnim mehanizmima. Jedan od njih je ljubomora koja proizlazi iz pretjeranog objavljivanja fotografija ili broja komentara na istima. Drugi je samoidealizacija, odnosno, objavljivanjem laskave fotografije samog sebe stvara se idealizirana osoba unutar vlastitog sustava vjerovanja koja odstupa od stvarnog života. Nadalje, potvrdili su kako stalna dostupnost informacija u partneru putem društvenih mreža doprinosi ljubomori. O "efektu ljubomore" su kao što je prethodno navedeno, prvi su izvijestili Muise i sur. (2009) objasnivši kako ljubomora koja nestaje u kontekstu društvenih mreža djeluje po principu povratne petlje. Što pojedinac više vremena provodi na društvenim mrežama, povećava se izloženost informacijama o partneru što može izazvati ljubomoru, a ljubomora povećava količinu vremena provedenog na društvenim mrežama u potrazi za informacijama o partneru. Halpern, Katz i Carril (2017) su utvrdili da ljubomora nije nužno neizbježna posljedica upotrebe društvenih mreža nego da ju pokreće specifična upotreba poput *selfieja*. Primjenjujući istu logiku, teoretizirali su kako pojedinci mogu početi ispitivati razloge partnerova objavljivanja *selfieja*, odnosno potrebu za objavljivanjem nečega što smatraju svojim. Komentari na *selfiejima* te odgovori partnera na te komentare mogu potaknuti još veću ljubomoru što može dovesti do nadziranja ponašanja i konflikata koji mogu ugroziti vezu. Rezultati ovog istraživanja pokazuju kako konflikti uzrokovani ljubomorom mogu efektivno objasniti indirektan odnos između *selfieja* i niske kvalitete ljubavne veze.

2. POLAZIŠTE I CILJ ISTRAŽIVANJA

Brojna istraživanja su potvrdila kako predana i stabilna ljubavna veza može imati brojne pozitivne posljedice za pojedinca. Većina pojedinaca u stabilnim ljubavnim vezama očekuje emocionalnu i seksualnu monogamiju svojih partnera. Uloženi trud i vrijeme u trenutnu ljubavnu vezu mogu biti ugroženi ukoliko pojedinac percipira prijetnju (imaginarnu

ili stvarnu) u vidu treće osobe (socijalni trokut ili trijada). Pojedinaac u ovom slučaju želi smanjiti mogućnost napuštanja od strane partnera pa je pritom funkcija ljubomore zadržati partnera. Pojavom društvenih mreža, složena dinamika ljubavnih odnosa pa samim time i ljubomore postaje još kompleksnijom. Rezultati istraživanja pokazuju da 90% mlađe populacije koristi društvene mreže koje su postale glavnim medijem komunikacije između partnera u ljubavnoj vezi i ljudima općenito pa se brojni istraživači usmjeravaju na ispitivanje utjecaja tehnologije na međuljudske odnose.

Jedna od najčešće korištenih društvenih mreža današnjice je Instagram. S obzirom na brojne mogućnosti Instagrama (objavljivanje fotografija i *priča*, dopisivanje, *praćenje* prijatelja, poznanika i nepoznatih osoba) korištenjem ove društvene mreže svaki pojedinac povećava mogućnost upoznavanja novih osoba te time i posljedično prilike za emocionalnom i/ili seksualnom nevjerom. Ovaj rad temelji se na rezultatima prijašnjih istraživanja o Facebook ljubomori što se čini opravdanim s obzirom na sličnost tih dviju društvenih mreža. U skladu s tim, mogu se očekivati slični obrasci povezanosti i razlika s pojedinim ranije opisanim varijablama. Primjerice, istraživači navode kako su najčešći prediktori Facebook ljubomore spol, karakteristike korištenja Facebooka i privrženost. Rezultati brojnih istraživanja upućuju na pojavu više razine Facebook ljubomore kod žena, anksiozno privrženih pojedinaca, osoba koje Facebook koriste za socijaliziranje i održavanje socijalnih odnosa te pojedinaca koji se češće prijavljuju na Facebook.

Dodatno, ovo istraživanje će uzeti u obzir osim navedenih prediktora i socioseksualnost (osobna karakteristika) te karakteristike ljubavne veze (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) kako bi se dobio bolji uvid u mogućnost predikcije Instagram ljubomore. S obzirom na to da se većina istraživanja suvremene ljubomore usmjerava na heteroseksualne pojedince u ozbiljnim ljubavnim vezama s jednom osobom, ovim istraživanjem se uzimaju u obzir 2 kategorije statusa veze (ozbiljna veza s jednom osobom/ samac(ica) unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije). U skladu s navedenim cilj ovog istraživanja jest utvrditi odnos između osobnih karakteristika (privrženost, socioseksualnost), karakteristika ljubavne veze (zadovoljstvo vezom, relacijska nesigurnost), karakteristika korištenja Instagrama (čestina prijavljivanja na Instagram, intenzitet korištenja Instagrama, razlog korištenja Instagrama – samoprezentiranje i socijaliziranje) i Instagram ljubomore te ustanoviti postojanje spolnih razlika u Instagram ljubomori kod osoba heteroseksualne i homoseksualne orijentacije.

3. PROBLEMI I HIPOTEZE

Na temelju postavljenog cilja, formulirani su sljedeći problemi i hipoteze.

1. Utvrditi faktorsku strukturu modificirane skale Instagram ljubomore.

H1: S obzirom na faktorsku strukturu originalne skale Facebook ljubomore (Muisse, Christofides i Desmarais, 2009) očekuje se jednofaktorska struktura modificirane skale Instagram ljubomore.

2. Utvrditi postojanje spolnih razlika u Instagram ljubomori kod osoba heteroseksualne i homoseksualne orijentacije.

H2a: S obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja Facebook ljubomore (Muisse i sur., 2009; Marshall i sur., 2013; McAndrew i Shah, 2013; Muscanell i sur., 2013; Muisse i sur., 2014; Hudson i sur., 2015) može se očekivati da će heteroseksualne žene doživljavati višu razinu Instagram ljubomore od heteroseksualnih muškaraca.

H2b: S obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja *offline* ljubomore (Harris, 2002; Sheets i Wolfe, 2001) može se očekivati kako se homoseksualne žene i homoseksualni muškarci neće značajno razlikovati u doživljenoj razini Instagram ljubomore.

3. Utvrditi doprinos osobnih karakteristika (privrženost i socioseksualnost), karakteristika ljubavne veze (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) i karakteristika korištenja Instagrama (čestina prijavljivanja na profil, intenzitet korištenja Instagrama, razlog korištenja profila – samoprezentiranje i socijaliziranje) u objašnjenju Instagram ljubomore kod heteroseksualnih i homoseksualnih žena i muškaraca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom.

H3: S obzirom na rezultate prethodnih istraživanja *offline* i *online* (Facebook) ljubomore, očekuje se statistički značajan doprinos anksiozne i izbjegavajuće privrženosti, socioseksualnosti, zadovoljstva vezom, relacijske nesigurnosti, čestine prijavljivanja na Instagram i razloga uporabe profila u objašnjenju Instagram ljubomore kod heteroseksualnih i homoseksualnih žena i muškaraca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Pri tome će Instagram ljubomori biti sklonije anksiozno privrženije osobe (Bevan, 2013), osobe kod kojih je izbjegavajuća privrženost manje izražena (Drouin i sur., 2014; Marshall i sur., 2013), restriktivniji pojedinci (Šimičević, 2017), relacijsko nesigurnije osobe (Sidelinger, Booth-Butterfield, 2007; Dainton i Aylor, 2001), osobe kod kojih je zadovoljstvo vezom smanjeno

(Utz i Beukeboom, 2011), koje se češće prijavljuju na Instagram (Muisse i sur., 2009), intenzivnije ga koriste i koriste za socijaliziranje (Elphinston i Noller, 2011; Utz i Beukeboom, 2011).

4. METODA

4.1 SUDIONICI

Istraživanje je provedeno na početnom uzorku od 1346 sudionika. Iz istraživanja su izbačeni sudionici koji su na pitanje *Kojoj seksualnoj orijentaciji pripadate?* (pri čemu su ponuđeni odgovori na ovo pitanje bili: *heteroseksualna, homoseksualna, biseksualna i ostalo* – otvoren tip odgovora) odgovorili biseksualna i ostalo (panseksualna, aseksualna, demiseksualna) (N=79), sudionici koji ne posjeduju Instagram profil (N=165), trenutačan status veze im nije samac/samica/u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (povremeno viđanje s jednom ili više osoba, brak, zaruke) (N=224) ili su mlađi od 18 godina (N=3). Konačan uzorak sastoji se od 794 sudionika od kojih 93,07% čine pripadnici heteroseksualne orijentacije (N=739) od kojih su 85,93% žene (N=635). Od navedenog uzorka žena, 67,72% njih je u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=430) dok su ostalih 32,28% samice (N=205). Od 104 heteroseksualnih muškaraca, 50,96% je u ozbiljnoj vezi s jednom osobom dok se preostalih 49,04% izjašnjava kao samac (N=51). Od 55 pripadnika homoseksualne orijentacije, 63,64% uzorka čine žene (N=35), od kojih su 57,14% u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=20) dok se preostalih 57,14% izjašnjava kao samica (N=15). Od 20 homoseksualnih muškaraca, 60% njih je u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=12) dok se ostalih 40% izjašnjava kao samac (N=8). Od ukupnog broja sudionika, 78,72% čine studenti studenata različitih fakulteta u Hrvatskoj (Zadar, Zagreb, Split, Rijeka, Šibenik, Dubrovnik, Osijek, Varaždin, Čakovec, Pula, Karlovac) i Bosni i Hercegovini (Mostar). Muški uzorak čini 80,65% studenata (N=100), dok se ženski sastoji od 78,36% studentica. Prosječna dob žena iznosi $M=22,87$ godina uz $SD=3,56$ dok je kod muškaraca $M=23,59$ godina uz $SD=4,90$ pri čemu nije utvrđena značajna razlika u dobi s obzirom na spol ($t(794)=-1,94$; $df=792$; $p>0,05$). Kod sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=511), prosječno trajanje ljubavne veze iznosi $M=36,17$ mjeseci uz $SD=30,46$. Što se tiče korištenja Instagrama, od ukupnog uzorka, 65,74% sudionika koristi Instagram duže od 3 godine (N=522). Najveći broj sudionika dnevno provodi pola sata – sat vremena na Instagramu (N=259; 32,62%) dok se 29,22% sudionika dnevno prijavi (uđe) na Instagram 13 puta i više (N=232).

4.2 MJERNI INSTRUMENTI

Primijenjen je upitnik koji je uz uvodna pitanja o sociodemografskim podacima (spol, seksualna orijentacija, koristi li osoba Instagram, dob, godina studija ukoliko je sudionik student, status veze), sadržavao i pitanje o trajanju veze, o eventualnoj prevari od strane partnera ili prema partneru. Korištene su još modificirane verzije Skale Facebook ljubomore (Muise, Christofides i Desmarais, 2009), Korištenje društvenih mreža za održavanje profila i društvenih kontakata (Utz i Beukeboom, 2011), Skala intenziteta korištenja Facebooka, (Ellison, Steinfield i Lampe, 2007), Upitnik strukture veza (Fraley, Heffernan, Vicary i Brumbaugh, 2011), Skala procjene veze (Hendrick, 1988), Skala relacijske nesigurnosti (Knobloch i Solomon, 1999), Revidirani upitnik socioseksualne orijentacije (Penke i Asendorpf, 2008), a čestina prijavljivanja na profil mjerena je putem jedne čestice preuzete od autora Utz i Beukeboom (2011)

Skala Facebook ljubomore (The Facebook Jealousy Scale - Muise, Christofides i Desmarais, 2009)

Originalna skala se sastoji od 27 čestica kojima se procjenjuje ljubomora u vezi. Prijevod skale na hrvatski jezik preuzet je iz završnog rada *Prvrženost partneru i Facebook ljubomora kod studenata* (Šimičević, 2017), a za potrebe ovog istraživanja skala je modificirana i adaptirana u kontekstu Instagrama. Nadalje, na temelju završnog rada o sadržajnoj redundantnosti nekih tvrdnji i čestica koje ne odgovaraju društvenoj mreži Instagram iz originalne skale je ukupno izbačeno 8 čestica. Sudionici su za svaku tvrdnju davali odgovor na ljestvici od 7 stupnjeva pri čemu je 0 označavala da se tvrdnja u potpunosti ne odnosi na njih, a 6 da se tvrdnja u potpunosti odnosi na njih. Primjeri takvih čestica su: *Osjećao/la bih prijetnju kada bih vidio/jela da je moj/a partner/ica zapratio/la bivšeg/bivšu partnera/icu na Instagramu* i *Provjeravao/la bih partnerov/ičin profil ukoliko bih sumnjao/la na njegove/njezine aktivnosti na Instagramu*. Od sudionika koji su samci tražilo se da odgovaraju onako kako bi se inače ponašali u odnosu s partnerom/icom. Ukupan rezultat svakog sudionika računat je kao prosječan rezultat rezultata na 19 čestica, a viši rezultat ukazuje na višu razinu Instagram ljubomore. Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti za ovu skalu u izvornom istraživanju iznosi $\alpha=0,96$, a u ovom istraživanju na ukupnom uzorku iznosi $\alpha=0,93$.

Skala procjene veze (The Relationship Assessment Scale – Hendrick, 1988)

Skala procjene veze mjeri općenito zadovoljstvo vezom, a za potrebe ovog istraživanja je prevedena na hrvatski jezik. Originalna skala se sastoji od 7 čestica. Iz skale su zbog sadržajne redundantnosti izbačene 2 originalne čestice. Sudionici su za svaku tvrdnju davali odgovor na ljestvici od 5 stupnjeva pri čemu je 0 označavala "u potpunosti sam nezadovoljan(a)nikad", a 4 "u potpunosti sam zadovoljan(a)/svakodnevno" pri čemu viši rezultat upućuje na višu razinu zadovoljstva vezom. Primjeri takvih čestica su: *Koliko često Vaš/a partner/ica udovoljava Vašim osobnim potrebama?* i *Koliko često poželite da niste započeli trenutnu ljubavnu vezu?*. Od sudionika koji su samci tražilo se da odgovaraju onako kako bi se inače ponašali u odnosu s partnerom/icom. Ukupan rezultat računa se kao prosječan rezultat svih čestica pri čemu je čestica 4 obrnuto kodirana. Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti iznosi $\alpha=0,86$, a u ovom istraživanju na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom također iznosi $\alpha=0,86$. S obzirom na korištenje modificirane adaptirane verzije originalne skale, provedena je konfirmatorna faktorska analiza radi provjere jednofaktorske strukture (zadovoljstvo vezom). Konfirmatornom faktorskom analizom je potvrđena jednofaktorska struktura, a detaljniji prikaz rezultata nalazi se u Prilogu 1, Tablica 1.1.

Skala relacijske nesigurnosti (Relational Uncertainty Scale – Knobloch i Solomon, 1999)

Skalom relacijske nesigurnosti mjeri se relacijska nesigurnost prema sebi, partneru i trenutnoj ljubavnoj vezi. Za potrebe ovog istraživanja skala je prevedena na hrvatski jezik, a korištene su samo one čestice koje se odnose na nesigurnost prema trenutnoj ljubavnoj vezi. Originalna subskala nesigurnost prema trenutnoj ljubavnoj vezi sastoji se od 8 čestica. Za potrebe ovog istraživanja, radi sadržajne redundantnosti izbačene su 2 čestice. Sudionici su za svaku tvrdnju davali odgovor na ljestvici od 6 stupnjeva pri čemu je 0 označavala "u potpunosti sam nesiguran/a", a 5 "u potpunosti sam siguran/a". Primjeri takvih čestica su: *Koliko ste sigurni da će Vaša trenutna ljubavna veza dugoročno uspjeti?* i *Koliko ste sigurni da ćete Vi i Vaš/a partner/ica ostati zajedno?*. Od sudionika koji su samci tražilo se da odgovaraju onako kako bi se inače ponašali u odnosu s partnerom/icom. Ukupan rezultat računa se kao prosječan rezultat na 5 čestica, a viši rezultat upućuje na višu razinu sigurnosti prema trenutnoj ljubavnoj vezi. Cronbach alpha koeficijent za ovu podljestvicu iznosi $\alpha=0,98$, a u ovom istraživanju na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom iznosi $\alpha=0,86$. S obzirom na korištenje modificirane adaptirane verzije originalne skale, provedena

je konfirmatorna faktorska analiza radi provjere jednofaktorske strukture (relacijska nesigurnost). Konfirmatornom faktorskom analizom je potvrđena jednofaktorska struktura, a detaljniji prikaz rezultata nalazi se u Prilogu 1, Tablica 1.2.

Skala intenziteta korištenja Facebooka (Facebook Intensity Scale - Ellison, Steinfield i Lampe, 2007)

Skalom intenziteta korištenja Facebooka mjeri se korištenje Facebooka uključujući emocionalnu povezanost s tom društvenom mrežom i njegovu integriranost u svakodnevnim aktivnostima korisnika. Za potrebe ovog istraživanja skala je prevedena na hrvatski jezik i prilagođena društvenoj mreži Instagram. Originalna skala se sastoji od 8 čestica, a za potrebe ovog istraživanja iskorištene su 3 čestice. Sudionici su za svaku tvrdnju davali odgovor na ljestvici od 5 stupnjeva pri čemu je 0 označavala da se tvrdnja u potpunosti ne odnosi na njih, a 4 da se tvrdnja u potpunosti odnosi na njih. Primjeri takvih čestica su: *Instagram je dio mojih svakodnevnih aktivnosti* i *Bilo bi mi žao kada bi se Instagram, kao društvena mreža, ugasio*. Ukupan rezultat svakog sudionika računat je kao prosječan rezultat rezultata na 3 čestice, a viši rezultat ukazuje na viši intenzitet korištenja Instagrama. U istraživanjima se koristi skraćena verzija koja ne uključuje posljednje dvije čestice (Utz i Beukeboom, 2011). U ranijim istraživanjima (Ellison i sur., 2007) Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti je iznosio $\alpha=0,83$, a u ovom istraživanju, na ukupnom uzorku $\alpha=0,72$. S obzirom na korištenje modificirane adaptirane verzije originalne skale, provedena je konfirmatorna faktorska analiza radi provjere jednofaktorske strukture (intenzitet korištenja Instagrama). Konfirmatornom faktorskom analizom je potvrđena jednofaktorska struktura, a detaljniji prikaz rezultata nalazi se u Prilogu 2, Tablica 1.3.

Korištenje društvenih mreža za održavanje profila i društvenih kontakata (Social Network Sites Use For Profile Maintenance And Grooming - Utz i Beukeboom, 2011)

Skala Korištenja društvenih mreža za održavanje profila i društvenih kontakata procjenjuje aktivnosti na Facebook profilu, a za potrebe ovog istraživanja je prevedena na hrvatski jezik i prilagođena društvenoj mreži Instagram. Originalna skala sastoji se od 11 čestica. Pet čestica se odnosi na samoprezentiranje i održavanje svog profila, a šest čestica odnosi se na održavanje društvenih kontakata. Iz subskele *samoprezentiranja i održavanja svog profila* izbačene su 3 čestice zbog nepostojanja sličnih mogućnosti na Instagramu te jer se jedna od njih odnosi na nizozemsku mrežu Hyves. Radi sadržajne redundantnosti iz

subljestvice održavanje društvenih kontakata izbačene su 2 čestice. Sudionici su za svaku tvrdnju davali odgovor na ljestvici od 7 stupnjeva pri čemu je 0 označavala "nikad", a 6 "svakodnevno". Primjeri čestica su: *Koliko često objavljujete fotografije na Instagramu?* i *Koliko često posjećujete profile svojih prijatelja i poznanika koje pratite na Instagramu?*. Za svaku podljestvicu odvojeno se računa prosječna vrijednost čestica pri čemu viši rezultati ukazuje na učestalije korištenje Instagram profila za održavanje profila i samoprezentaciju, odnosno održavanje društvenih kontakata. Cronbach alpha koeficijent pouzdanosti za podljestvicu održavanja profila i samoprezentiranja iznosi $\alpha=0,76$ dok za podljestvicu održavanja društvenih kontakata iznosi $\alpha=0,85$. U ovom istraživanju, na ukupnom uzorku za podljestvicu samoprezentiranja i održavanja profila $\alpha=0,75$ dok za podljestvicu održavanja društvenih kontakata iznosi $\alpha=0,63$. S obzirom na korištenje modificirane adaptirane verzije originalne skale, provedena je konfirmatorna faktorska analiza radi provjere dvofaktorske strukture (samoprezentiranje i održavanje profila te održavanje društvenih kontakata). Konfirmatornom faktorskom analizom je potvrđena dvofaktorska struktura, a detaljniji prikaz rezultata nalazi se u Prilogu 1, Tablica 1.4.

Čestina prijavljivanja na profil

Čestina prijavljivanja na Facebook profil mjerena je jednom česticom preuzetom od autora Utz i Beukeboom te za potrebe ovog istraživanja prevedena na hrvatski jezik i prilagođena društvenoj mreži Instagram čime je korištena modificirana i adaptirana verzija čestice iz originalne skale. Sudionici daju odgovor na pitanje koliko često se prijavljuju na svoj profil (nekoliko puta godišnje, nekoliko puta mjesečno, jednom tjedno, nekoliko puta tjedno, jednom dnevno, nekoliko puta na dan) na ljestvici od 0 do 5. Viši rezultat ukazuje na učestaliju uporabu Instagrama.

Upitnik strukture veza (Relationship Structures (ECR-RS) Questionnaire; Fraley, Heffernan, Vicary i Brumbaugh, 2011)

Upitnik strukture veza (ECR-RS) jedan je od novijih instrumenata za ispitivanje privrženosti u odrasloj dobi. Nastao je na temelju revidirane verzije Brennanovog Inventara iskustava u bliskim vezama (ECR-R; Fraley, Waller i Brennan, 2000), pri čemu su od čestica koje su imale dobre diskriminativne vrijednosti odbačene one koje se eksplicitno odnose na romantičnog partnera (Fraley i sur., 2011). Ova se samoizvještajna mjera koristi za procjenu privrženosti u raznim vrstama bliskih odnosa, a mjeri dimenzije anksioznosti i izbjegavanja.

Skala se sastoji od 9 čestica koje se mogu koristiti pri procjeni privrženosti različitim figurama privrženosti (npr. majka, otac, romantični partner, najbolji prijatelj). U ovom istraživanju ispitivala se privrženost prema ljubavnom partneru. Prvih šest čestica čini dimenziju izbjegavanja (npr. *Radije ne pokazujem partneru/ici kako se zapravo osjećam*), a zadnje tri dimenziju anksioznosti (npr. *Često me brine da partneru/ici uopće nije stalo do mene*). Sudionici su za svaku tvrdnju davali odgovor na ljestvici od 7 stupnjeva pri čemu je 0 označavala da se tvrdnja u potpunosti ne odnosi na njih, a 6 da se tvrdnja u potpunosti odnosi na njih. Od sudionika koji su samci tražilo se da odgovaraju onako kako bi se inače ponašali u odnosu s partnerom/icom. Rezultat se na dimenziji izbjegavanja računa kao prosječna vrijednost prvih 6 čestica, uz prethodno rekodiranje čestica 1, 2, 3 i 4, a rezultat na dimenziji anksioznosti se računa kao prosječna vrijednost čestica 7-9 pri čemu viši rezultat upućuje na višu razinu izbjegavanja/anksioznosti. Unatoč malom broju čestica, test-retest pouzdanost iznosi .65 za domenu ljubavnih odnosa, dok pouzdanost unutarnje konzistencije iznosi $\alpha=.80$ za dimenziju anksioznosti te $\alpha=.88$ za dimenziju izbjegavanja (Fraley i sur., 2011), a u ovom istraživanju, na ukupnom uzorku za dimenziju izbjegavanja iznosi $\alpha=0,73$ dok za dimenziju anksioznosti iznosi $\alpha=0,86$.

Revidirani upitnik socioseksualne orijentacije (Revised Sociosexual Orientation Inventory - Penke i Asendorpf, 2008)

Revidiranim upitnikom socioseksualne orijentacije se mjeri sklonost osobe usputnim i neobaveznim seksualnim odnosima, izvan predanih ljubavnih veza. Sastoji se od tri facete: ponašajne, kojom se ispituje broj partnera s kojima je sudionik bio u takvom odnosu, facete koja mjeri stav prema neobaveznim, jednokratnim seksualnim odnosima te facete koja ispituje seksualnu želju prema osobama s kojima sudionik nije u romantičnoj vezi. Konfirmatornom faktorskom analizom potvrđuje se da je riječ o tri zasebna faktora (Penke, 2006), koje su u malim do umjerenim interkorelacijama. Svaka faceta je reprezentirana s tri pitanja, a ukupan broj čestica je 9. Sudionici su procjenjivali svaku tvrdnju (*S koliko ste partnera imali seksualne odnose bez da ste htjeli dugoročnu i predanu vezu s njim/njom, Seks bez ljubavi je u redu, Koliko često doživite seksualno uzbuđenje kada ste u društvu osobe s kojom niste u predanoj ljubavnoj vezi*) na skali od 9 stupnjeva. Od sudionika koji su samci tražilo se da odgovaraju onako kako bi se inače ponašali u odnosu s partnerom/icom. Moguće je računati poseban rezultat za svaku facetu od 3 čestice ili kao ukupan rezultat koji se formira kao prosječan rezultat svih odgovora, nakon rekodiranja čestice broj 6, a viši

rezultat upućuje na veću nerestriktivnost u seksualnom ponašanju. U ovom istraživanju koeficijenti unutarnje konzistencije prema spolu na ukupnom rezultatu iznose za mladiće $\alpha=0,84$ dok je za djevojke $\alpha=0,79$.

4.3 POSTUPAK

Istraživanje je provedeno putem *online* obrasca na prigodnom uzorku u vremenskom periodu od 15.07.2019. do 15.09.2019. godine. *Online* obrazac je objavljen na brojne grupe studenata različitih usmjerenja (matematika, biologija, strojarstvo, razredna nastava, psihologija, policijska akademija) diljem Republike Hrvatske (Zagreb, Zadar, Split, Varaždin) i grupe poslodavaca (medicinske sestre, učitelji/ce, konobari/ce, vojska RH, psiholozi) na društvenoj mreži Facebook. Na samom početku obrasca, u uputi rješavanja iznesen je cilj i svrha provođenja ovog istraživanja. Također, naglašena je potpuna anonimnost sudionika i mogućnost prekidanja ispunjavanja upitnika u bilo kojem trenutku. Sudionici su obaviješteni kako će njihovi odgovori biti korišteni u svrhu izrade diplomskog rada, a s obzirom na uključivanje heteroseksualne i homoseksualne orijentacije, u uputi je navedeno da se korišteni izrazi koji imaju rodno značenje koriste neutralno i odnose se jednako na muški i ženski rod. Istraživanje je odobreno od strane Etičkog povjerenstva odjela za psihologiju Sveučilišta u Zadru. Za ispunjavanje obrasca bilo je potrebno 10-15 minuta.

5. PREDUVJETI STATISTIČKIH ANALIZA

Prije provođenja statističkih analiza, provjereno je jesu li zadovoljeni uvjeti za provođenje univarijatnih i multivarijatnih analiza. Ovi uvjeti uključuju normalnost distribucija korištenih zavisnih varijabli, što je provjereno korištenjem Klineovog kriterija (Kline, 2011). Distribucije rezultata kod kojih je vrijednost indeksa asimetričnosti veći od 3, a vrijednost indeksa kurtičnosti (spljoštenosti) veći od 8 smatraju se ekstremno odstupajućim distribucijama (Kline, 2011). Indeksi asimetričnosti i kurtičnosti za sve zavisne varijable s obzirom na spol unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije vidljivi su u Tablicama 1-4. Uvidom u tablice deskriptivnih podataka utvrđene vrijednosti konstrukata odgovaraju definiranim granicama normalnosti distribucije osim konstrukta *čestine prijavljivanja na Instagram* što je vidljivo u Tablici 1. Međutim s obzirom na sadržaj konstrukta koji je mjeren pomoću jedne čestice postoje uvjeti za provođenje parametrijskih postupaka te ovakav rezultat nije utjecao na daljnje statističke postupke. Postojanje ekstrema provjereno je

transformacijom rezultata u standardizirane z-vrijednosti. Prilikom identifikacije ekstremnih rezultata, korišten je kriterij prema kojem se standardizirani rezultat veći od $\pm 3,29$ može smatrati ekstremom (Field, 2009), a provjera je provedena unutar pojedine kategorije ispitanika s obzirom na spol (muškarac i žena) i status veze (ozbiljna veza s jednom osobom i samac/samica) na svim korištenim varijablama. Identificirani rezultati (N=81) su izbačeni iz daljnje analize. S obzirom na direktne usporedbe rezultata skupina ispitanika različitih veličina (heteroseksualni i homoseksualni muškarci u ozbiljnoj vezi s jednom osobom, heteroseksualni i homoseksualni samci, heteroseksualne i homoseksualne žene u ozbiljnoj vezi s jednom osobom te heteroseksualne i homoseksualne žene samice) prije provođenja svake analize, Levenovim testom provjerena je homogenost rezultata korištenih skupina sudionika. Ukoliko je homogenost varijanci bila zadovoljena, sudionici su uspoređivani korištenjem dvosmjerne ANOVA-e (2x2) za nezavisne uzorke i t-testom za male/velike nezavisne uzorke unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije te s obzirom na seksualnu orijentaciju. U slučajevima kada je ovaj preduvjet narušen, skupine sudionika su direktno uspoređivane s obzirom na spol/status veze/seksualnu orijentaciju korištenjem Welch testa kojim se dobije korigirana t-vrijednost. Prilikom provođenja post-hoc analiza dvosmjerne ANOVA-e (2x2) za nezavisne uzorke korišten je Unequal N HSD test koji predstavlja proširenje Tukey testa na slučajeve nejednakih uzoraka (Spjotvoll i Stoline, 1973). Svi rezultati Levenovog testa značajnosti vidljivi su u Prilogu 1 (Tablica 1.1-1.3). Osim toga, slijedeći preporuku Langsrud (2003) prilikom provođenja dvosmjernih ANOVA-e (2x2) za nezavisne uzorke, korištena je opcija Tip II sume kvadrata radi korištenja nejednakih veličina uzoraka s obzirom na spol i status veze.

6. REZULTATI

U nastavku su prikazani prosječni rezultati, raspršenja i raspon rezultata na svim ispitivanim varijablama za ukupan uzorak unutar pojedine seksualne orijentacije. Privrženost je iskazana kao rezultat na dvije odvojene subskale (izbjegavanje i anksioznost) dok je socioseksualnost prikazana kao rezultat na tri odvojene subskale (ponašanje, stav i želja). U konačnici, održavanje profila i društvenih kontakata prikazano je kao rezultat na dvije odvojene subskale (samoprezentiranje i održavanje profila te održavanje društvenih kontakata). Za naredne analize navedenih varijabli korišteni su rezultati na odvojenim subskalama. U daljnjem tekstu će se na sve korištene varijable (izbjegavanje, anksioznost, komponente ponašanja, stava i želje socioseksualnosti, zadovoljstvo vezom, relacijska nesigurnost,

čestina i intenzitet prijavljivanja na Instagram, samoprezentiranje i održavanje profila te održavanje društvenih kontakata) koje su u ovom istraživanju tretirane kao mogući prediktori Instagram ljubomore referirati kao na prediktorske varijable.

6.1 DESKRIPTIVNI PARAMETRI KORIŠTENIH VARIJABLI U ISTRAŽIVANJU

Tablica 1 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*), medijana (*C*), moda (*D*), asimetričnosti (*SI*) i kurtičnosti (*KI*) te raspona rezultata (*min* i *max*) izmjerenih varijabli na uzorku heteroseksualnih žena (N=635; N_O=430; N_S=205).

	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>min</i>	<i>max</i>	<i>SI</i>	<i>KI</i>
INLJ	635	2,42	1,17	2,37	2,47	0,00	5,84	0,22	-0,49
IZB	635	1,12	0,85	1,00	0,50	0,00	4,00	0,93	0,49
ANK	635	1,72	1,74	1,00	0,00	0,00	6,00	0,70	-0,71
SSB	635	0,67	0,81	0,33	0,33	0,00	4,00	1,83	2,88
SSS	635	2,54	2,29	2,00	0,00	0,00	8,00	0,65	-0,65
SSZ	635	1,01	1,21	0,67	0,00	0,00	5,33	1,57	1,96
SIKI	635	2,62	1,07	2,67	4,00	0,00	4,00	-0,53	-0,53
SOP	635	2,32	1,12	2,50	3,00	0,00	6,00	0,19	-0,29
ODK	635	2,94	1,29	3,00	3,00	0,00	6,00	0,15	-0,44
CPI	635	4,71	0,78	5,00	5,00	1,00	5,00	-3,23	10,73
ZAD	430	3,57	0,56	3,80	4,00	1,40	4,00	-1,68	2,82
RN	430	4,39	0,68	4,50	5,00	1,33	5,00	-1,79	4,08

Legenda: INLJ – Instagram ljubomora; IZB – izbjegavanje; ANK – anksioznost; SSB – bihevioralna komponenta socioseksualne orijentacije; SSS – komponenta stava socioseksualne orijentacije; SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije; SIKI – intenzitet korištenja Instagrama; SOP – samoprezentiranje i održavanje profila; ODK – održavanje društvenih kontakata; CPI – čestina prijavljivanja na profil; ZAD – zadovoljstvo vezom; RN – relacijska nesigurnost; N_O – ozbiljna veza s jednom osobom; N_S – samice

**p<0,01; *p<0,05

Tablica 2 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*), medijana (*C*), moda (*D*), asimetričnosti (*SI*) i kurtičnosti (*KI*) te raspona rezultata (*min* i *max*) izmjerenih varijabli na uzorku heteroseksualnih muškaraca (N=104; N_O=53; N_S=51).

	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>Min</i>	<i>max</i>	<i>SI</i>	<i>KI</i>
INLJ	104	1,87	1,11	1,71	0,90	0,00	5,00	0,45	-0,57
IZB	104	1,57	1,14	1,42	1,83	0,00	5,00	0,72	-0,08
ANK	104	1,41	1,46	1,00	0,00	0,00	6,00	1,15	0,79
SSB	104	1,16	1,31	0,67	0,00	0,00	5,67	1,22	0,85
SSS	104	4,81	2,41	5,17	8,00	0,00	8,00	-0,27	-1,07
SSZ	104	2,40	1,93	2,00	0,00	0,00	8,00	0,81	0,11
SIKI	104	1,92	1,28	2,00	0,00	0,00	4,00	0,00	-1,26
SOP	104	1,47	0,96	1,50	1,00	0,00	3,50	0,22	-0,80
ODK	104	2,12	1,38	2,00	1,00	0,00	6,00	0,36	-0,61
CPI	104	4,13	1,56	5,00	5,00	0,00	5,00	-1,77	1,84
ZAD	53	3,48	0,57	3,80	4,00	2,20	4,00	-1,05	0,06
RN	53	4,19	0,66	4,33	5,00	2,67	5,00	-0,65	-0,31

Uvidom u Tablicu 1 i Tablicu 2 vidljivo je kako heteroseksualne žene postižu nešto niži rezultat od prosjeka na Instagram ljubomori, samoprezentiranju i održavanju profila te

održavanju društvenih kontakata, niske vrijednosti na izbjegavanju, anksioznosti, komponentama ponašanja, stava i želje socioseksualne orijentacije. S druge strane na intenzitetu korištenja Instagrama postižu nešto višu vrijednost od prosjeka dok na čestini prijavljivanja na Instagram, zadovoljstvu vezom i relacijskoj nesigurnosti postižu visoke vrijednosti. Što se tiče heteroseksualnih muškaraca, postižu niske vrijednosti na Instagram ljubomori, izbjegavanju, anksioznosti, komponentama ponašanja i želje socioseksualne orijentacije i samoprezentiranju i održavanju profila dok nešto niže rezultate od prosjeka postižu na intenzitetu korištenja Instagrama i održavanju društvenih kontakata. S druge strane, heteroseksualni muškarci na komponenti stava socioseksualne orijentacije, čestini prijavljivanja na Instagram, zadovoljstvu vezom i relacijskoj nesigurnosti postižu visoke rezultate.

Tablica 3 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*), medijana (*C*), moda (*D*), asimetričnosti (*SI*) i kurtičnosti (*KI*) te raspona rezultata (*min* i *max*) izmjerenih varijabli na uzorku homoseksualnih žena (N=35; N_o=20; N_s=15).

	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>min</i>	<i>max</i>	<i>SI</i>	<i>KI</i>
INLJ	35	2,00	1,32	1,68	0,84	0,26	5,63	0,98	0,54
IZB	35	1,20	0,87	1,00	1,00	0,00	3,33	0,56	-0,24
ANK	35	1,90	1,91	1,67	0,00	0,00	6,00	0,59	-0,87
SSB	35	1,26	1,29	0,67	0,33	0,00	5,00	1,47	1,43
SSS	35	3,39	2,44	3,67	0,00	0,00	8,00	0,13	-0,91
SSZ	35	1,75	1,78	1,33	0,33	0,00	6,00	1,04	0,03
SIKI	35	2,30	1,12	2,33	2,00	0,00	4,00	-0,30	-0,25
SOP	35	2,06	1,12	2,00	1,00	0,00	4,00	-0,02	-1,01
ODK	35	2,17	1,23	2,00	2,00	0,50	5,00	0,70	0,03
CPI	35	4,77	0,60	5,00	5,00	3,00	5,00	-2,51	5,02
ZAD	20	3,60	0,40	3,70	4,00	2,80	4,00	-0,57	-0,97
RN	20	4,47	0,48	4,67	4,67	3,33	5,00	-1,02	0,54

Legenda: INLJ – Instagram ljubomora; IZB – izbjegavanje; ANK – anksioznost; SSB – bihevioralna komponenta socioseksualne orijentacije; SSS – komponenta stava socioseksualne orijentacije; SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije; SIKI – intenzitet korištenja Instagrama; SOP – samoprezentiranje i održavanje profila; ODK – održavanje društvenih kontakata; CPI – čestina prijavljivanja na profil; ZAD – zadovoljstvo vezom; RN – relacijska nesigurnost; N_o – ozbiljna veza s jednom osobom; N_s – samice

**p<0,01; *p<0,05

Tablica 4 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*), medijana (*C*), moda (*D*), asimetričnosti (*SI*) i kurtičnosti (*KI*) te raspona rezultata (*min* i *max*) izmjerenih varijabli na uzorku homoseksualnih muškaraca (N=20; N_o=8; N_s=12).

	<i>N</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>min</i>	<i>max</i>	<i>SI</i>	<i>KI</i>
INLJ	20	1,96	1,17	2,45	2,74	0,11	3,32	1,17	-0,43
IZB	20	1,83	1,08	1,75	1,17	0,00	5,00	1,08	0,96
ANK	20	2,60	2,02	2,50	0,00	0,00	6,00	2,02	0,08
SSB	20	3,27	2,64	2,50	0,33	0,33	7,00	2,64	0,12
SSS	20	5,73	2,35	6,33	7,67	0,00	8,00	2,35	-1,36
SSZ	20	3,17	1,97	3,33	1,00	0,00	7,00	1,97	0,25

SIKI	20	2,07	1,02	1,83	1,67	0,67	4,00	1,02	0,51
SOP	20	1,63	0,87	1,50	1,00	0,50	3,50	0,87	0,57
ODK	20	2,25	1,08	2,25	2,50	0,50	5,00	1,08	0,76
CPI	20	4,40	1,05	5,00	5,00	1,00	5,00	1,05	-2,16
ZAD	8	3,43	0,62	3,50	4,00	2,40	4,00	-0,58	-1,12
RN	8	4,13	0,63	4,08	3,67	3,17	5,00	0,00	-0,96

Uvidom u Tablicu 3 i Tablicu 4 vidljivo je kako homoseksualne žene postižu niske vrijednosti na Instagram ljubomori, izbjegavanju, anksioznosti, komponentama ponašanja i želje socioseksualne orijentacija dok nešto niže vrijednosti od prosjeka postižu na samoprezentiranju i održavanju profila, održavanju društvenih kontakata i komponenti stava socioseksualne orijentacije. S druge strane na intenzitetu korištenja Instagrama postižu nešto višu vrijednost od prosjeka dok na čestini prijavljivanja na Instagram, zadovoljstvu vezom i relacijskoj nesigurnosti postižu visoke vrijednosti. Što se tiče homoseksualnih muškaraca, postižu niske vrijednosti na Instagram ljubomori, izbjegavanju i samoprezentiranju i održavanju profila dok nešto niže vrijednosti od prosjeka postižu na anksioznosti, komponentama stava i želje socioseksualne orijentacije i održavanju društvenih kontakata. S druge strane, homoseksualni muškarci na na intenzitetu korištenja Instagrama psotižu nešto viši rezultat od prosjeka dok na komponenti stava socioseksualne orijentacije, čestini prijavljivanja na Instagram, zadovoljstvu vezom i relacijskoj nesigurnosti postižu visoke rezultate.

6.2 RAZLIKE U PREDIKTORSKIM VARIJABLAMA S OBZIROM NA SPOL/STATUS VEZE/SOCIOSEKSUALNU ORIJENTACIJU

Razlike u prediktorskim varijablama s obzirom na spol, status veze i seksualnu orijentaciju nisu očekivane, ali su provjerene. Svi navedeni rezultati i njihova objašnjenja prikazani su u Prilogu 3a-3d na način da su provjere provedene u četiri koraka. U prva dva koraka su provjerene sve eventualne razlike s obzirom na spol i status veze unutar heteroseksualne (Prilog 3a, Tablica 3.1-3.3) i homoseksualne orijentacije (Prilog 3b, Tablica 3.4-3.5) dok su u trećem koraku razlike provjerene ovisno o pripadnosti seksualnoj orijentaciji (Prilog 3c, Tablica 3.6-3.7). S obzirom na to da su dvije prediktorske varijable (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) korištene samo na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom, rezultati dobivenih analiza s obzirom na spol/status veze/seksualnu orijentaciju su prikazani u Prilogu 3d, Tablica 3.8.

6.3 ISPITIVANJE FAKTORSKE STRUKTURE MODIFICIRANE SKALE INSTAGRAM LJUBOMORE

S ciljem ispitivanja pretpostavljene jednofaktorske strukture modificirane skale Instagram ljubomore po uzoru na Skalu Facebook ljubomore (Muisse i sur., 2009) provedena je konfirmatorna faktorska analiza u programu Mplus 6.12 (Muthen i Muthen, 2009). Procjene parametara su izvršene pomoću algoritma maksimalne vjerojatnosti (Maximum Likelihood). Kao pokazatelji slaganja modela s podacima korišteni su: CFI (Comparative Fit Index), RMSEA (Root Mean Square Error Approximation) i SRMR (Standardized Root Mean Square). Da bi model bio prihvaćen, indeks inkrementalnog slaganja – CFI treba biti veći od 0,90 (Hu i Bentler, 1999), dok se indeks apsolutnog slaganja – RMSEA mora kretati u rasponu od 0,05-0,10, a indeks apsolutnog slaganja SRMR mora biti manji ili jednak 0,08 (Brown i Cudeck, 1993; Hu i Bentler, 1999).

Pri provedbi konfirmatorne faktorske analize Skale Instagram ljubomore pretpostavljena je jednofaktorska struktura Instagram ljubomore koja predstavlja latentnu varijablu, a njoj pripadajuće čestice (n=19) njezine indikatore. Ukupan uzorak činilo je 794 sudionika (N=794). Rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na nešto lošije slaganje pretpostavljenog modela podacima: CFI=0,708, RMSEA=0,145 (C. I. 0,140-0,150) i SRMR=0,092.

U Tablici 5 su prikazani rezultati konfirmatorne faktorske analize Skale Instagram ljubomore.

Tablica 5 Tablični prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize Skale Instagram ljubomore (N=794).

ČESTICE	STANDARDIZIRANA FAKTORSKA ZASIĆENJA
Bio/la bih ljubomoran/a kada bih vidio/jela da je moj/a partner/ica zapratio/la nepoznatu osobu suprotnog spola na Instagramu.	0,786*
Osjećao/la bih prijatnu kada bi moj/a partner/ica zapratio/la bivšeg/u partnera/icu na Instagramu.	0,706*
Provjeravam partnerove/ičine aktivnosti na Instagramu.	0,695*

Bio/la bih ljubomoran/a kada bio vidio/jela da je moj/a partner/ica lajkao/la fotografiju na Instagramu nepoznatoj osobi suprotnog spola.	0,805*
Ispitujem partnera/icu o njegovim/njezinim Instagram pratiteljima.	0,636*
Bio/la bih ljubomoran/a kada bi moj/a partner/ica objavio/la fotografiju na Instagramu na kojoj je zagrljen/a s nepoznatom osobom suprotnog spola.	0,680*
Bio/la bih uzrujan/a kada bi mi moj/a partner/ica ograničio/la pristup njegovom/njezinom Instagram profilu.	0,518*
Bio/la bih ljubomoran/a kada bi moj/a partner/ica objavio/la fotografiju s bivšim/om partnerom/icom na Instagramu.	0,570*
Bio/la bih ljubomoran/a kada bi nepoznata osoba suprotnog spola komentirala fotografiju mogeg/moje partnera/ice.	0,776*
Bio bih ljubomoran/na kada bi moj/a partner/ica objavio/la sliku na Instagramu s nekom nepoznatom osobom suprotnog spola.	0,702*
Bio/la bih ljubomoran/a kada bi moj/a partner/ica objavio/la fotografiju na Instagramu koja je provokativnog sadržaja.	0,551*
Bio/la bih ljubomoran/a oko toga je li moj/a partner/ica privlačan/a drugim osobama na Instagramu.	0,695*
Provjeravao/la bih partnerov/ičin profil ukoliko bih sumnjao/la na njegove/njezine aktivnosti na Instagramu.	0,618*
Svađam se s partnerom/icom zbog Instagrama.	0,613*
Redovito provjeravam što je moj/a partner/ica objavio/la, lajkao/la i komentirao/la na Instagramu.	0,703*
Ispitujem partnera/icu oko njegovih/njezinih aktivnosti na Instagramu.	0,662*

Zapratio/la sam partnerove/ičine prijatelje/ice na Instagramu kako bih lakše mogao/la pratiti njegove/njezine aktivnosti.	0,437*
Pokušavam koristiti Instagram kako bih partnera/icu učinila ljubomornim/om.	0,358*
Pokušao/la sam dobiti pristup Instagram računu partnera/ice.	0,364*

*p<0,001

6.4 ISPITIVANJE SPOLNIH RAZLIKA U INSTAGRAM LJUBOMORI UNUTAR HETEROSEKSUALNE I HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJE

U svrhu odgovora na drugi problem (utvrditi postojanje spolnih razlika u Instagram ljubomori unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije) provedene su dvije dvosmjerne ANOVA-e s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) i status veze (O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica) na uzorku heteroseksualnih (N=794) i homoseksualnih sudionika (N=55).

U Tablici 6 su prikazane aritmetičke sredine (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata na Instagram ljubomori s obzirom na spol (M-muškarac; Ž-žena) i status veze (O-ozbiljna veza s jednom osobom; S-samac/samica) na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika N=739)

Tablica 6 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*) i standardnih devijacija (*SD*) rezultata heteroseksualnih sudionika (N=739) s obzirom na spol i status veze na Instagram ljubomori.

INLJ	SV	O		S	
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
	SPOL				
	M	1,73	1,02	2,02	1,20
	Ž	2,36	1,16	2,52	1,18

Legenda: INLJ - Instagram ljubomora; SV - status veze; O - ozbiljna veza s jednom osobom; S - samac/samica; M - muškarac; Ž - žena

Tablica 7 Tablični prikaz rezultata dvosmjerne analize varijance (2x2) kojom se ispitala razlika u Instagram ljubomori s obzirom na spol i status veze na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	η_p^2
S INLJ	21,70**	1/735	0,00	0,03
SV INLJ	4,02*	1/735	0,05	0,01
S x SV INLJ	0,27	1/735	0,61	0,00

Legenda: INLJ - Instagram ljubomora; SV - status veze; O - ozbiljna veza s jednom osobom; S - samac/samica; M - muškarac; Ž - žena

Rezultati analize varijance pokazuju da su utvrđeni statistički značajni glavni efekti spola i statusa veze na Instagram ljubomoru, dok interakcijski efekt nije utvrđen (Tablica 7). Utvrđeno je da heteroseksualne žene postižu značajno viši rezultat na Instagram ljubomori u odnosu na heteroseksualne muškarce. Heteroseksualne žene bi bile ljubomornije kada bi vidjele da je njihov partner na Instagramu zapratio, lajkao, komentirao ili objavio sliku s nepoznatom osobu ženskog spola ili bivšom partnericom te češće provjeravaju partnerove aktivnosti na Instagramu u usporedbi s heteroseksualnim muškarcima (Prilog 4, Tablica 4.1), a daljnjom post-hoc analizom korištenjem Unbalanced N HSD testa utvrđen je neznačajan glavni efekt statusa veze

U Tablici 8 su prikazane aritmetičke sredine (*M*) i standardne devijacije (*SD*) rezultata na Instagram ljubomori sudionika s obzirom na spol (M-muškarac; Ž-žena) i status veze (O-ozbiljna veza s jednom osobom; S-samac/samica) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

Tablica 8 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*) i standardnih devijacija (*SD*) rezultata ukupnog uzorka homoseksualnih sudionika s obzirom na spol i status veze na Instagram ljubomori (N=55).

SV		O		S	
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
INLJ	SPOL				
	M	1,87	1,40	2,02	1,05
	Ž	1,90	1,17	2,13	1,53

Legenda: INLJ - Instagram ljubomora; SV - status veze; O - ozbiljna veza s jednom osobom; S -samac/samica; M - muškarac; Ž - žena

Tablica 9 Tablični prikaz rezultata dvosmjerne analize varijance (2x2) kojom se ispitala razlika u Instagram ljubomori s obzirom na spol i status veze na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	η_p^2
S INLJ	0,04	1/51	0,84	0,00
SV INLJ	0,33	1/51	0,57	0,01
S x SV INLJ	0,01	1/51	0,91	0,00

Legenda: INLJ - Instagram ljubomora; SV - status veze; O - ozbiljna veza s jednom osobom; S -samac/samica; M - muškarac; Ž - žena

Rezultati analize varijance pokazuju kako nisu utvrđeni statistički značajni glavni efekti spola i statusa veze te interakcijskog efekta na Instagram ljubomoru (Tablica 9).

6.5 UTVRĐIVANJE DOPRINOSA OSOBNIH KARAKTERISTIKA, KARAKTERISTIKA LJUBAVNE VEZE I KARAKTERISTIKA KORIŠTENJA INSTAGRAMA U OBJAŠNJENJU INSTAGRAM LJUBOMORE KOD HETEROSEKSUALNIH ŽENA I MUŠKARACA U OZBILJNOJ VEZI S JEDNOM OSOBOM

U svrhu odgovora na utvrđivanje zasebnih doprinosa osobnih karakteristika (privrženost i socioseksualnost), karakteristika ljubavne veze (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) i karakteristika korištenja Instagrama (čestina prijavljivanja na profil, intenzitet korištenja Instagrama, razlog korištenja profila – samoprezentiranje i socijaliziranje) u objašnjenju Instagram ljubomore kod heteroseksualnih i homoseksualnih žena i muškaraca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom provedena je hijerarhijska regresijska analiza. Prije provođenja same analize, u nastavku su prikazane međusobne korelacije svih varijabli uvedenih u analizu (Tablica 10).

Tablica 10 Tablični prikaz interkorelacija svih korištenih varijabli na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=511).

	SPOL	SO	INLJ	IZB	ANK	SSB	SSS	SSZ	ZAD	RN	SIKI	SOP	ODK	CPI
SPOL	-	-0,12*	0,17*	-0,10*	0,11*	-0,22*	-0,32*	-0,39*	0,06	0,10*	0,27*	0,26*	0,25*	0,27*
SO	-	-	-0,08	0,04	-0,01	0,17*	0,10*	0,12*	-0,004	0,001	-0,07	-0,05	-0,10*	0,06
INLJ	-	-	-	0,02	0,36*	-0,08	-0,24*	-0,12*	-0,19*	-0,16*	0,21*	0,20*	0,15*	0,11*
IZB	-	-	-	-	0,26*	0,09*	0,12*	0,17*	-0,49*	-0,47*	-0,03	0,01	-0,05	-0,09*
ANK	-	-	-	-	-	-0,003	-0,007	0,03	-0,38*	-0,41*	0,06	0,01	0,02	0,02
SSB	-	-	-	-	-	-	0,48*	0,27*	-0,05	-0,08	-0,04	-0,06	-0,03	-0,003
SSS	-	-	-	-	-	-	-	0,50*	-0,09	-0,10*	-0,16*	-0,18*	-0,13*	-0,08
SSZ	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,21*	-0,20*	-0,02	-0,14*	-0,05	-0,11*
ZAD	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,70*	0,02	0,06	-0,01	-0,02
RN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,01	0,05	-0,04	-0,02
SIKI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,51*	0,50*	0,35*
SOP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,47*	0,24*
ODK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,25*
CPI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

*p<0,05. INLJ-Instagram ljubomora; IZB-izbjegavanje; ANK-anksioznost; SSB-komponenta ponašanja socioseksualne orijentacije; SSZ-komponenta želje socioseksualne orijentacije; ZAD-zadovoljstvo vezom; RN-relacijska nesigurnost; SIKI-intenzitet korištenja Instagrama; SOP-samoprezentiranje i održavanje profila; ODK-održavanje društvenih kontakata; CPI-čestina prijavlivanja na Instagram

U Tablici 10 vidljive su međusobne korelacije korištenih varijabli na uzorku ispitanika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Utvrđene su sljedeće korelacije sa Instagram ljubomorom: pozitivna povezanost sa spolom, anksioznom privrženosti, samoprezentiranjem i održavanjem profila, održavanjem društvenih kontakata te intenzitetom i čestinom prijavljivanja na Instagram dok su negativne povezanosti utvrđene sa zadovoljstvom vezom, relacijskom nesigurnošću te komponentama stava i želje socioseksualne orijentacije.

Tablica 11 Rezultati hijerarhijske regresijske analize sa spolom, seksualnom orijentacijom, privrženosti, socioseksualnošću, zadovoljstvu vezom, relacijskom nesigurnosti, intenzitetom korištenja Instagrama, razlozima korištenja Instagrama – samoprezentiranje i socijaliziranje te čestinom prijavljivanja na Instagram kao prediktorima i Instagram ljubomorom kao kriterijem na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=511).

	Instagram ljubomora				
	1. korak	2. korak	3. korak	4. korak	
	β	β	β	β	r_p
Spol	0,16***	0,06	0,06	-0,003	-0,00
SO	-0,06	-0,06	-0,05	-0,05	-0,05
	R=0,18 Rc²=0,03 F (2,508)=8,11 p<0,001				
<i>b</i>	1,52***				
Izbjegavanje		-0,05	-0,11*	-0,11*	-0,11*
Anksioznost		0,36***	0,32***	0,32***	0,31***
SSB		0,06	0,06	0,05	0,05
SSS		-0,25***	-0,24***	-0,21***	-0,18***
SSZ		0,01	-0,01	-0,02	-0,02
	R=0,44 Rc²=0,19 $\Delta R=0,16$ F (7,503)=17,15 p<.001				
Zadovoljstvo vezom			-0,13*	-0,15*	-0,11*
Relacijska nesigurnost			-0,02	-0,01	-0,01
	R=0,45 Rc²=0,21 $\Delta R=0,01$ F (9,501)=14,45 p<.001				
SIKI				0,08	0,07
SOP				0,12*	0,11*
ODK				0,002	0,001
CPI				0,02	0,02
	R=0,49 Rc²=0,24 $\Delta R=0,03$				

Legenda: SSB – komponenta ponašanja socioseksualne orijentacije; SSS – komponenta stava socioseksualne orijentacije; SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije; SIKI – intenzitet korištenja Instagrama; SOP – samoprezentiranje i održavanje profila; ODK – održavanje društvenih kontakata; CPI – čestina prijavljivanja na Instagram; SO – seksualna orijentacije; SV - status veze; O - ozbiljna veza s jednom osobom; S -samac/samica; M - muškarac; Ž - žena

U prvom koraku hijerarhijske regresijske analize uvedeni su spol i seksualna orijentacija pri čemu se samo spol pokazao prediktivnim za objašnjenje varijabiliteta Instagram ljubomore pri čemu je ostvario statistički značajan pozitivan doprinos u objašnjenju varijance Instagram ljubomore ($\beta=0,16$, $p<0,001$; $Rc^2=0,03$, $p<0,001$). Uvođenjem privrženosti (izbjegavanje i anksioznost) i socioseksualnosti (ponašanje, stav i želja) došlo je do statistički značajnog povećanja u postotku objašnjene varijance Instagram ljubomore za 16% ($\Delta R=0.16$, $p<0,001$). Pri tome je jedino anksioznost ostvarila statistički značajan pozitivan doprinos, a komponenta stava socioseksualne orijentacije ostvarila statistički značajan negativan doprinos u objašnjenju varijance Instagram ljubomore (anksioznost: $\beta=0,36$, $p<0,001$; komponenta stava socioseksualne orijentacije: $\beta=-0,25$, $p<0,001$). Međutim, regresijski koeficijent spola postao je statistički neznačajan nakon uvođenja privrženosti i socioseksualnosti. U trećem koraku u analizu su uvedene karakteristika ljubavne veze (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) koje su dovele do statistički značajnog povećanja objašnjene varijance Instagram ljubomore za 1% ($\Delta R=0.01$, $p<0,001$). Pri tome je zadovoljstvo vezom ostvarilo statistički značajan negativan doprinos ($\beta=-0,13$, $p<0,05$). Uvođenjem zadovoljstva vezom, izbjegavanje ostvaruje statistički značajan negativan doprinos ($\beta=-0,11$; $p<0,05$). Uvođenjem karakteristika korištenja Instagrama (čestina prijavljivanja na Instagram, intenzitet korištenja Instagrama, razlog korištenja Instagrama – samoprezentiranje i socijaliziranje) došlo je do statistički značajnog povećanja objašnjene varijance Instagram ljubomore za dodatnih 3% ($\Delta R=0.03$, $p<0,001$). Pri tome je jedino samoprezentiranje i održavanje profila ostvarilo statistički značajan pozitivan doprinos ($\beta=0,12$, $p<0,05$) u objašnjenju Instagram ljubomore.

Konačnom regresijskom jednadžbom moguće je objasniti 24% varijance Instagram ljubomore na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Sudionici koji razgovaraju o svojim problemima i brigama s partnerom te im je ugodno prilikom otvaranju partneru, koji se boje da bi ih partner mogao odbaciti ili da mu nije stalo do njih, smatraju da je seks bez ljubavi u redu i da se lako mogu zamisliti kako uživaju u „usputnom“ seksu s različitim partnerima, često požele da nisu započeli trenutnu ljubavnu vezu i općenito su manje

zadovoljni svojom trenutnom ljubavnom vezom te češće uređuju svoj profil (mijenjanje slike profila, mijenjanje polja *O meni*) doživljavaju višu razinu Instagram ljubomore. S druge strane, sudionici koji ne pokazuju partneru kako se zapravo osjećaju i ne izgleda nesuglasice s partnerom, koji se ne brinu da partneru nije uopće stalo do njih, koji ne žele imati seksualni odnos dok nisu sigurni da s partnerom žele dugoročnu ozbiljnu vezu, kojima partner češće udovoljava osobnim potrebama i trenutna ljubavna veza je ispunila prvotna očekivanja te koji rjeđe objavljuju fotografije na Instagram, doživljavaju nižu razinu Instagram ljubomore.

7. RASPRAVA

Cilj provedenog istraživanja bio je ispitati spolne razlike u Instagram ljubomori kod osoba heteroseksualne i homoseksualne orijentacije i utvrditi doprinos osobnih karakteristika (privrženost i socioseksualnost), karakteristika ljubavne veze (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) i karakteristika korištenja Instagrama (čestina prijavljivanja na profil, intenzitet korištenja Instagrama, razlog korištenja profila – samoprezentiranje i socijaliziranje) u objašnjenju Instagram ljubomore kod heteroseksualnih i homoseksualnih žena i muškaraca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Statistički dio ovog istraživanja provodio se u nekoliko koraka. Nakon provedenih konfirmatornih faktorskih analiza, provjerene su razlike unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije s obzirom na spol i status veze na ispitivanim prediktorskim varijablama. Nadalje, utvrđene su i eventualne razlike u prediktorima s obzirom na pripadnost određenoj seksualnoj orijentaciji. Svaka od navedenih provedenih analiza će u daljnjem tekstu biti opisana radi boljeg razumijevanja samog koncepta Instagram ljubomore i eventualnih razlika u korištenim prediktorima s obzirom na spol i status veze. Drugim riječima, analizama su se ispitale eventualne razlike unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije te s obzirom na pripadnost istoj, a statistički dio završava ispitivanjem doprinosa svakog korištenog prediktora u objašnjenju varijance Instagram ljubomore na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom.

7.1 ISPITIVANJE FAKTORSKE STRUKTURE MODIFICIRANE SKALE INSTAGRAM LJUBOMORE

S obzirom na činjenicu da je za potrebe ovog istraživanja originalna skala Facebook ljubomore modificirana, potrebno je ispitati faktorsku strukturu Instagram ljubomore što je ujedno i prvi problem ovog rada. S ciljem odgovaranja na testiranje pretpostavljene jednofaktorske strukture Skale Instagram ljubomore provedena je konfirmatorna faktorska

analiza u programu Mplus 6.12 (Muthen i Muthen, 2009). Pri provedbi je pretpostavljena jednofaktorska struktura Instagram ljubomore koja predstavlja latentnu varijablu, a njoj pripadajuće čestice (n=19) njezine indikatore. Na ukupnom uzorku od 794 sudionika, rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na nešto lošije slaganje pretpostavljenog modela podacima. S obzirom na navedeno, provedena je modifikacija modela, točnije u model je uvedena korelacija reziduala čime su rezultati malo poboljšani. Iz Tablice 5 vidljivo je kako je pretpostavljena jednofaktorska struktura Skale Instagram ljubomore utvrđena čime se prva hipoteza, kojom je pretpostavljeno da se obzirom na faktorsku strukturu originalne skale Facebook ljubomore (Muisse, Christofides i Desmarais, 2009) očekivala se jednofaktorska struktura Instagram ljubomore, potvrđuje. Iz Tablice 5 je također vidljivo koja čestica ima najveće, a koja najmanje faktorsko zasićenje ovisno o tome koliko su zasićene Instagram ljubomorom. Čestice koje imaju najveća faktorska zasićenja su čestice koje najbolje opisuju Instagram ljubomoru pri čemu se u ovom istraživanju uzimaju u obzir čestice čija faktorska zasićenja premašuju 0,70. Primjeri takvih čestica su redom (od najvećeg faktorskog zasićenja prema najmanjem) „Bio/la bih ljubomorana/a kada bio vidio/jela da je moj/a partner/ica lajkao/la fotografiju na Instagramu nepoznatoj osobi suprotnog spola“, „Bio/la bih ljubomorana/a kada bih vidio/jela da je moj/a partner/ica zapratio/la nepoznatu osobu suprotnog spola na Instagramu“, „Bio/la bih ljubomorana/a kada bi nepoznata osoba suprotnog spola komentirala fotografiju mogeg/ moje partnera/ice“, „Osjećao/la bih prijatno kada bi moj/a partner/ica zapratio/la bivšeg/u partnera/icu na Instagramu“, „Redovito provjeravam što je moj/a partner/ica objavio/la, lajkao/la i komentirao/la na Instagramu“ i „Bio bih ljubomorana/na kada bi moj/a partner/ica objavio/la sliku na Instagramu s nekom nepoznatom osobom suprotnog spola“. Uvidom u rezultate vidljivo je kako je modificirana i adaptirana skala proizašla iz proučavanja ljubomore u kontekstu Facebooka dobra mjera za ispitivanje ljubomore u kontekstu Instagrama te se preporučuje njezino validiranje u budućim istraživanjima.

7.2 ISPITIVANJE SPOLNIH RAZLIKA U INSTAGRAM LJUBOMORI UNUTAR HETEROSEKSUALNE I HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJE

U svrhu odgovora na drugi problem (utvrditi spolne razlike u Instagram ljubomori unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije) utvrđeno je kako bi heteroseksualne žene bile ljubomornije kada bi vidjele da je njihov partner zapratio nepoznatu osobu suprotnog spola ili bivšu partnericu na Instagramu, da je lajkao, komentirao ili objavio fotografiju s nepoznatom osobom ženskog te su sklonije provjeravanju partnerovih

aktivnosti na Instagramu u odnosu na heteroseksualne muškarce (Prilog 4, Tablica 4.1) čime je druga hipoteza, kojom je pretpostavljeno da će s obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja Facebook ljubomore, heteroseksualne žene doživljavati višu razinu Instagram ljubomore od heteroseksualnih muškaraca, potvrđena. Dobiveni rezultat je u skladu s rezultatima prethodnih istraživanja (Muisse i sur., 2009; Marshall i sur., 2013, McANDrew i Shah, 2013; Muscanell i sur., 2013; Muise, Christofides i Desmarais, 2014; Hudson, Nicolas, Howser, Lipsett, Robinson, Pope, Hobby i Friedman, 2015). Jedan od mogućih razloga ovakvog rezultata odnosi se na način korištenja Instagrama pri čemu žene objavljuju veći broj atraktivnijih fotografija od muškaraca (Kapidzic i Herring, 2015) i samim time dolazi do više razine intraseksualnog natjecanja i ljubomore (Dijkstra i Buunk, 1998). U istraživanjima Facebook ljubomore korišteni su scenariji koji bi mogli potaknuti ljubomoru kod muškaraca i žena. U scenarijima kada sudionici promatraju fotografiju partnera u zagrljaju s nepoznatom osobom suprotnog spola (Guadagno i Sagarin, 2010; Utz i Beukeboom, 2011; Muscanell i sur., 2013), žene su ljubomornije od muškaraca, a u ovom istraživanju je korištena skala koja opisuje takav scenarij (Tablica 5). Ono što je zanimljivo jest da su rezultati ovog istraživanja oprečni rezultatima Šimičević (2017) u kojima je korištena originalna Skala Facebook ljubomore, a mogući razlog za to je sve veća popularnost Instagrama i jednostavnija mogućnost upoznavanja novih ljudi i ulaženja u kontakt s njima.

U svrhu daljnjeg odgovora na drugi problem odgovora (utvrditi spolne razlike u Instagram ljubomori unutar homoseksualne orijentacije) nisu utvrđeni značajni efekti spola i statusa veze te interakcijskog efekta (Tablica 9) čime je hipoteza, kojom je pretpostavljeno da se s obzirom na rezultate prijašnjih istraživanja *offline* ljubomore homoseksualne žene i homoseksualni muškarci neće značajno razlikovati u doživljenoj razini Instagram ljubomore, potvrđena. Dobiveni rezultati su u skladu s rezultatima prijašnjih istraživanja (Bailey, Gaulin, Agyei i Gladue, 1994; Dijkstra, Groothof, Poel, Laverman, Schrier i Buunk, 2001; Sheets i Wolfe, 2001; Harris, 2002; Carpenter, 2012). U obzir treba uzeti veličinu uzorka koja broji samo 55 homoseksualaca te činjenicu da možda nisu svi ispitanici pročitali uputu u kojoj je pisalo da su čestice rodno neutralne. Nadalje, u dosadašnjim istraživanjima koja potvrđuju razliku u ljubomori s obzirom na spol, pokazalo se kako su homoseksualni muškarci osjetljiviji na emocionalnu, a homoseksualne žene na seksualnu nevjeru. Ukoliko pretpostavimo da je funkcija seksualne nevjere povećati sigurnost u očinstvo, *gay* muškarci nemaju potrebu za doživljavanjem iste s obzirom da imaju veći broj seksualnih partnera bez

ulaganja u potomstvo, dok *lezbijke* pokazuju restriktivnije ponašanje od heteroseksualnih žena jer imaju manji izbor potencijalnih partnera sa nerestriktivnim stavom prema neobaveznom seksu (Schmitt, 2007) i samim time su ljubomornije na seksualnu nevjeru. Osim toga sami autori Skale Facebook ljubomore ističu kako se ovom skalom ne mogu razlikovati aspekti emocionalne i seksualne ljubomore (Muisse i sur., 2009, prema Šušić, 2015). Međutim uzimajući u obzir da se interakcije odvijaju *online* i vodeći se razlozima korištenja socijalnih mreža, ova skala pokazuje tendenciju ka mjerenju emocionalne ljubomore.

7.3 ISPITIVANJE SPOLNIH RAZLIKA U PREDIKTORSKIM VARIJABLAMA (PRIVRŽENOST, SOCIOSEKSUALNOST, ČESTINA PRIJAVLJIVANJA NA PROFIL, INTENZITET KORIŠTENJA INSTAGRAMA, RAZLOG KORIŠTENJA PROFILA – SAMOPREZENTIRANJE I SOCIJALIZIRANJE) HETEROSEKSUALNE ORIJENTACIJE

Što se tiče privrženosti, unutar heteroseksualne orijentacije, na dimenziji izbjegavanja su utvrđene značajne razlike s obzirom na spol i status veze (Prilog 3a, Tablica 3.2) dok je kod anksioznosti utvrđen samo značajan efekt statusa veze (Prilog 3a, Tablica 3.2-3.3). Heteroseksualni muškarci i heteroseksualni samci postižu značajno više rezultate na izbjegavanju od heteroseksualnih žene i heteroseksualaca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Drugim riječima, muškarci i samci se osjećaju neugodno tijekom otvaranja partneru, razgovaranja o svojim problemima i brigama te rjeđe pokazuju svom partneru kako se zaista osjećaju. Suprotno njima, ženama i osobama u ozbiljnoj vezi s jednom osobom pomaže obraćanje partneru kada im je teško, nije im teško ovisiti o partneru te češće izgode eventualne nesuglasice s njima. Dobiveni rezultat kojim muškarci postižu značajno više rezultate na izbjegavanju, u skladu je s rezultatima prethodnih istraživanja (Brenna i Shaver, 1995; Feeney, 1998; Ajduković, Kregar-Orešković i Laklija, 2007; Del Gudice, 2009). Ponašanje pojedinca oblikuje se oponašnjem uloga članova obitelji i šire društvene zajednice pri čemu su u zapadnjačkoj kulturi kod muškaraca poželjnije više razine neovisnosti i inhibicija emocionalnih stanja (Iličić, Antičević i Britvić, 2013) čime se mogu objasniti navedeni rezultati. Osim toga, žene iskazuju veću potrebu za pripadanjem i prihvaćanjem od strane partnera dok je kod muškaraca izražena potreba za autonomijom i neovisnošću u ljubavnim vezama te odabir fizičkih aspekata veze nad emocionalnima (Štulhofer, Zelenbrz, Landripet, Kuti, Gregurović i Tiljak, 2004). Za razliku od žena, muškarci ne preferiraju prisne odnose zbog čega im bliskost ili ovisnost o drugim ljudima

izaziva osjećaj neugode što također može biti razlog višeg rezultata muškaraca na dimenziji izbjegavajuće privrženosti. Također je utvrđeno kako samci postižu značajno više rezultate od osoba u ozbiljnoj vezi s jednom osobom na anksioznosti (Prilog 3a, Tablica 3.3) što znači da se samci više boje da bi ih partner mogao odbaciti te češće brinu da partneru uopće nije stalo do njih. Spol se nije pokazao značajnim efektom što znači da heteroseksualne žene i muškarci izvještavaju o približno jednakoj razini anksioznosti (Prilog 3a, Tablica 3.2).

U ovom istraživanju se socioseksualnost promatrala kroz tri rezultata na komponentama ponašanja, stava i želje socioseksualne orijentacije. Rezultati upućuju na značajan glavni efekt spola na komponentu stava socioseksualne orijentacije (Prilog 3a, Tablica 3.1). Post-hoc testiranjem utvrđeno je kako heteroseksualne muškarce karakterizira nerestriktivnija, a heteroseksualne žene restriktivnija socioseksualna orijentacija u komponenti stava (Prilog 4, Tablica 4.2). Drugim riječima, heteroseksualni muškarci mogu lakše zamišljati kako uživaju u „usputnom“ seksu s različitim partnerima i češće izjavljuju kako je seks bez ljubavi u redu. Heteroseksualne žene, s druge strane, češće izjavljuju kako ne žele imati seksualni odnos s muškarcem dok nisu sigurne da oboje žele izgraditi dugoročnu ozbiljnu vezu. Heteroseksualni muškarci u odnosu na heteroseksualne žene postižu značajno više rezultate i na ostale dvije facete socioseksualnosti (ponašanje i želja) (Prilog 3a, Tablica 3.2) pri čemu heteroseksualni muškarci izvješćuju o većem broju partnera s kojima su imali seksualne odnose u posljednjih godinu dana te češće imaju spontane seksualne fantazije o seksualnom odnosu s nekim koga su tek upoznali ili s kim nisu u ljubavnoj vezi. Dobiveni rezultati su u skladu s rezultatima prethodnih istraživanja u kojima muškarci pokazuju karakteristike nerestriktivne socioseksualne orijentacije (Quist, Watkins, Smith, Little, Debruine i Jones, 2012; Neto, 2015). Istraživanjima (Clar, 1990; Clark i Hatfield, 1989; Surbey i Conohan, 2000; sve prema Conley, 2011) je utvrđeno kako su muškarci skloniji upuštanju u seksualni odnos s neznancima, zainteresirani su za što veći broj seksualnih partnera (Buss i Schmitt, 1993; prema Conley, 2011) i avantura za jednu noć (Buss i Schmitt, 1993; Oliver i Hyde, 1993; Peterson i Hyde, 2010). Uvidom u navedenu literaturu istraživači rezultate objašnjavaju i teorijom roditeljskog ulaganja (Trivers, 1972). Kao što je već navedeno, žene su te koje u prosjeku više ulažu i upravo će iz tog razloga opreznije birati svog seksualnog partnera i biti sklonije dugoročnoj strategiji u odnosu na muškarce (Michalski i Shackelford, 2010). Što se tiče statusa veze, na komponenti želje socioseksualne orijentacije samci postižu značajno više rezultate (Prilog 3a, Tablica 3.2) u odnosu na osobe u ozbiljnoj vezi s jednom osobom koji postižu značajno više rezultate na

komponenti ponašanja socioseksualne orijentacije (Prilog 3a, Tablica 3.3). Sudionici koji nisu u vezi češće doživljavaju seksualno uzbuđenje kada su u društvu osobe s kojom trenutno nisu u ljubavnoj vezi u odnose na sudionike u ozbiljnoj vezi s jednom osobom koji, s druge strane, izvješćuju o većem broju partnera s kojima su imali seksualne odnose. Međutim, ovdje treba napomenuti kako su prosječne vrijednosti vrlo niske ($M_o=0,82$; $M_s=0,59$) te je moguće objašnjenje ovakvog rezultata činjenica da većina samaca u posljednjih godinu dana nije imala seksualne odnose dok je većina sudionika u ozbiljnoj vezi imala seksualne odnose s najmanje jednim partnerom. Ono što je posebno zanimljivo kod komponente stava socioseksualne orijentacije jest činjenica da je post-hoc testiranjem interakcijskog efekta utvrđeno kako heteroseksualni muškarci postižu značajno više rezultate od heteroseksualnih žena samica i u ozbiljnoj vezi s jednom osobom, neovisno o svom statusu veze (samac/ozbiljna veza s jednom osobom). Najviše rezultate na ovoj komponenti postižu heteroseksualni muškarci u ozbiljnoj vezi s jednom osobom, a najniže postižu heteroseksualne samice (Prilog 4, Tablica 4.2). Dobiveni rezultati vidljivi su i na grafičkom prikazu u Prilogu 5, Graf 5.3.

Nakon osobnih karakteristika i karakteristika ljubavne veze, provjerene su i razlike u karakteristikama korištenja Instagrama. Utvrđene su značajne razlike s obzirom na spol i status veze u čestini prijavljivanja na Instagram pri čemu se heteroseksualne žene i heteroseksualni samci češće prijavljuju na Instagram u odnosu na heteroseksualne muškarce i heteroseksualce u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (Prilog 3a, Tablica 3.2). Heteroseksualni muškarci i žene se također razlikuju u intenzitetu i razlogu korištenja Instagrama – samoprezentiranje i socijaliziranje pri čemu žene na sva tri prediktora postižu značajno više rezultate (Prilog 3a, Tablica 3.1-3.2; Prilog 4, Tablica 4.3; Prilog 5, Graf 5.4). U odnosu na heteroseksualne muškarce, heteroseksualne žene u značajno češće izjavljuju kako je Instagram dio njihovih svakodnevnih aktivnosti, češće objavljuju fotografije i češće posjećuju profile i komentiraju fotografije svojih prijatelja i poznanika koje prate na Instagramu. Ovdje treba napomenuti kako su post-hoc testiranjem interakcije spola i statusa veze na socijaliziranju (održavanje društvenih kontakata) utvrđene značajne razlike između heteroseksualnih žena samaca i heteroseksualnih žena u ozbiljnoj vezi s jednom osobom pri čemu samice izvještavaju o višoj razini korištenja Instagrama za socijaliziranje, što je vidljivo u Prilogu 4, Tablica 4.4 i grafičkom prikazu Prilog 5, Graf 5.5. S druge strane heteroseksualni muškarci rjeđe izjavljuju kako je Instagram dio njihovih svakodnevnih aktivnosti, rjeđe uređuju svoj profil i rjeđe posjećuju i komentiraju fotografije svojih

prijatelja i poznanika na Instagramu. Dobiveni rezultati su u skladu s rezultatima prijašnjih istraživanja koja ukazuju na činjenicu da su žene aktivnije na Instagramu nego muškarci (Sheldon i Bryant, 2016) i generalno češće koriste društvene mreže za komunikaciju sa svojim prijateljima (Acar, 2008; Sheldon, 2008) i žene na društvenim mrežama češće objavljuju fotografije sa svojom obiteljima i prijateljima (Sheldon i Bryant, 2016).

7.4 ISPITIVANJE SPOLNIH RAZLIKA U PREDIKTORSKIM VARIJABLAMA (PRIVRŽENOST, SOCIOSEKSUALNOST, ČESTINA PRIJAVLJIVANJA NA PROFIL, INTENZITET KORIŠTENJA INSTAGRAMA, RAZLOG KORIŠTENJA PROFILA – SAMOPREZENTIRANJE I SOCIJALIZIRANJE) HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJE

Unutar homoseksualne orijentacije na privrženosti je uočljiv sličan obrazac ponašanja kao kod heteroseksualaca pri čemu su utvrđeni značajni efekti spola i statusa veze na izbjegavanju te značajan efekt statusa veze na anksioznosti. Na izbjegavanju homoseksualni muškarci i homoseksualci samci postižu značajno više rezultate od homoseksualnih žene i homoseksualaca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom dok su na anksioznosti homoseksualci samci postigli značajno veće rezultate u odnosu na homoseksualce u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Utvrđeno je da homoseksualni muškarci i samci rjeđe pokazuju svom partneru kako se zapravo osjećaju, neugodno se osjećaju prilikom otvaranja i razgovaranja o vlastitim problemima i brigama dok homoseksualnim ženama često pomaže obraćanje partnerici kad im je teško, ne predstavlja im problem ovisiti o partneru i češće izgleda nesuglasice s partnerom (Prilog 3b, Tablica 3.4; Prilog 4, Tablica 4.6-4.7), a dobiveni rezultati su u skladu s rezultatima prijašnjih istraživanja (Bem, 1974, 1993; Spence i Helmreich, 1978). Pregledom literature koja se bavi istraživanjem razlika i sličnosti između žena i muškaraca u doživljavanju emocija, Brody i Hall (1993) zaključuju kako muškarci u odnosu na žene, u manjoj mjeri izražavaju emocije povezane s afilijacijom i zbližavanjem. Muškarci također u manjoj mjeri traže emocionalnu podršku tijekom proživljavanja stresnog razdoblja (Taylor i sur., 2000; Tamres, Janicki i Helgeson 2002), a istraživanjem na parovima (Feeney, 1994) utvrđeno je kako se muškarci ne osjećaju ugodno prilikom emocionalnog zbližavanja, dok se žene s druge strane često žale na nedostatak bliskosti od strane muškaraca. Što se tiče anksioznosti, utvrđen je značajan efekt statusa veze (Prilog 3b, Tablica 3.4; Prilog 4, Tablica 4.8) pri čemu se homoseksualci samci češće boje da bi ih partner mogao odbaciti i da partnera uopće nije briga za njih u odnosu na homoseksualce u ozbiljnoj vezi s jednom osobom koje su sigurnije da je partneru stalo do njih u jednakoj mjeri kao i njima do partnera. Dobiveni rezultati vidljivi su na grafičkim

prikazima u Prilogu 5, Graf 5.6-5.8.

Daljnjom obradom rezultata, utvrđen je glavni efekt spola na sve tri facete socioseksualnosti (ponašanje, stav i želja) pri čemu su razlike s obzirom na status veze značajne samo na komponenti želje (Prilog 4, Tablica 4.11). Homoseksualni muškarci na sve tri facete socioseksualnosti postižu značajno više rezultate što znači da ih definira nerestriktivnija socioseksualna orijentacija u odnosu na homoseksualne žene koje definira restriktivnija socioseksualna orijentacija (Prilog 3b, Tablica 3.4-3.5; Prilog 4, Tablica 4.9-4.10). Dobivenim rezultatima je utvrđeno kako homoseksualni muškarci izjavljuju o većem broju partnera s kojima su se upuštali u seksualne odnose tijekom posljednjih godinu, kako mogu lakše zamišljati kako uživaju u „usputnom“ seksu s različitim partnerima te češće imaju fantazije o seksu s nekim s kim nisu trenutno u predanoj ljubavnoj vezi u odnosu na homoseksualne žene. S druge strane, homoseksualne žene rjeđe izvještavaju o iskustvu „seksa na jednu noć“, ne žele imati seksualni odnos s partnericom dok nisu sigurne da obje žele dugoročnu ozbiljnu vezu te rjeđe dožive seksualno uzbuđenje dok su u društvu osobe s kojom nisu u ljubavnoj vezi. Ovakvi rezultati su u skladu s rezultatima prethodnih istraživanja (Markey i Markey, 2013; Schmitt, 2005) kojim se utvrdilo kako su muškarci nerestriktivniji u odnosu na žene u svih 48 nacija korištenih u istraživanju. Homoseksualni muškarci su u ovom istraživanju pokazali višu razinu izbjegavanja u odnosu na žene, a pregledom literature (Schmitt, 2003; Bogaert i Sadava, 2002; Stephan i Bachman, 1999; Brennan i Shaver, 1995; Feenaym Noller i Patty, 1993) može se uočiti da su pojedinci izbjegavajuće privrženosti skloniji neobvezujućem i češćem mijenjajuju partnera. Schmitt (2003) kroskulturalnim istraživanjem, koje je uključivalo više od 50 nacija, otkriva kako je korištenje kratkoročnih strategija povezano s visokom razinom izbjegavanja u većoj mjeri nego kod ostalih oblika privrženosti. Što se tiče statusa veze, samci postižu značajno više rezultate u odnosu na sudionike u ozbiljnoj vezi s jednom osobom na komponenti želje pri čemu samci češće imaju fantazije o seksu s osobom koju su tek upoznali. Najviši rezultat na komponenti želje socioseksualne orijentacije postižu homoseksualni muškarci samci, a najniži rezultat postižu homoseksualne žene u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (Prilog 4, Tablica 4.12), a dobiveni rezultati vidljivi su i na grafičkom prikazu (Prilog 5, Graf 5.9-5.12).

Na kraju ovog dijela su ispitane i razlike među osobama homoseksualne orijentacije s obzirom na karakteristike korištenja Instagrama. S obzirom na spol i status veze nisu utvrđene značajne razlike u čestini prijavljivanja na Instagram, intenzitetu korištenja

Instagrama i razlogu korištenja istog – samoprezentiranje i socijaliziranje (Prilog 3b, Tablica 3.4-3.5. Drugim riječima, sve kategorije ispitanika (homoseksualne žene i homoseksualni muškarci u ozbiljnoj vezi s jednom osobom te homoseksualne žene i homoseksualni samice/samci) otprilike jednako često se prijavljuju na Instagram, smatraju da je Instagram dio njihovog svakodnevnog života i jednako često uređuju svoj profil i posjećuju profile svojih prijatelja i poznanika koje prate na Instagramu.

7.5 ISPITIVANJE SPOLNIH RAZLIKA U KORIŠTENIM VARIJABLAMA (INSTAGRAM LJUBOMORA, PRIVRŽENOST, SOCIOSEKSUALNOST, ČESTINA PRIJAVLJIVANJA NA PROFIL, INTENZITET KORIŠTENJA INSTAGRAMA, RAZLOG KORIŠTENJA PROFILA – SAMOPREZENTIRANJE I SOCIJALIZIRANJE) S OBZIROM NA PRIPADNOST SEKSUALNOJ ORIJENTACIJI

S obzirom na to da se u ovom istraživanju prikupio i podatak o seksualnoj orijentaciji sudionika, nadalje su provjerene i razlike u Instagram ljubomori i ispitivanim varijablama kod heteroseksualnih i homoseksualnih pojedinaca. Heteroseksualci postižu značajno više rezultate na Instagram ljubomori od homoseksualaca što znači da bi heteroseksualci bili ljubomorniji kada bi vidjeli da je njihov partner zapratio bivšeg partnera na Instagramu, češće provjeravaju partnerove aktivnosti i češće se svađaju s partnerom zbog Instagrama (Prilog 3c, Tablica 3.6). U istraživanju Dijkstra, Barelds i Grootof (2013) utvrđeno je kako homoseksualni muškarci pokazuju nižu razinu ljubomore od heteroseksualnih muškaraca. Istraživači pretpostavljaju kako je mogući razlog taj što homoseksualni muškarci češće ulaze u relativno promiskuitetne odnose i imaju permisivne stavove prema mijenjaju partnera (Buunk i Van Driel, 1989; Peplau i Spalding, 2000; Dijkstra i sur., 2001). Ono što je iznenađenje jest da su homoseksualne žene također pokazale nižu razinu ljubomore u odnosu na heteroseksualne žene jer žene generalno izvješćuju o intenzivnijem doživljavanju emocija i češćem iskazivanju (Robinson, Johnson i Shields, 2001). Kao rezultat očekivalo bi se da će ta ljubomora biti još jače izražene u odnosu između dvije žene. Moguće objašnjenje ponudili su Barelds i Dijkstra (2006) navodeći kako ljubomora kod homoseksualnih žena nije povezana sa kvalitetom ljubavne veze kao kod heteroseksualaca. Ako je tako, ljubomora ima važnu ulogu u lezbijskom odnosu, ali možda je manje važna za opstanak i kvalitetu odnosa.

Što se tiče privrženosti, uvidom u rezultate (Prilog 3c, Tablica 3.6-3.7) vidljivo je kako osobe heteroseksualne i homoseksualne orijentacije doživljavaju sličnu razinu

anksioznosti dok na izbjegavanju homoseksualci postižu značajno više rezultate, odnosno pokazuju višu razinu neugode prilikom otvaranju partneru te rjeđe razgovaraju s njim o svojim brigama i problemima od heteroseksualaca. Ovakvi rezultati mogu se objasniti teorijom privrženosti koja se u ovom istraživanju pokazala efektivnim okvirom za razumijevanje Instagram ljubomore. Hazan i Shaver (1987, prema Collins i Read, 1990) pretpostavljaju kako ljubavni partneri u odrasloj dobi umjesto roditelja postaju primarne figure privrženosti koje pružaju ohrabrenje, podršku i utjehu. Međutim, isti autori smatraju kako su iskustva iz djetinjstva s roditeljima generalno prediktivna za razvijanje privrženih odnosa s drugim ljudima u odrasloj dobi. U skladu s tim, Landolt, Bartholomeow, Saffrey, Oram i Perlman (2004) utvrđuju kako je odbacivanje od strane oca povezano s razvijanjem izbjegavajuće privrženosti u odrasloj dobi. Isay (1990) naglašava važnost odnosa oca i sina kod homoseksualnih muškaraca radi razvoja identiteta i da je upravo odbacivanje od strane oca bitan razloga nemogućnosti formiranja ljubavnih predanih veza u odrasloj dobi. Ono što je ovdje također bitno napomenuti jest da je u ovom istraživanju utvrđena medijacijska uloga odbacivanja od strana vršnjaka između odbacivanja od strane oca i razvijanja izbjegavajuće privrženosti. U drugom istraživanju (Mohr i Fassinger, 2003) provedenom na homoseksualnim ženama i muškarcima te biseksualcima utvrđeno je kako su osobe koje imaju poteškoća s prihvaćanjem vlastite seksualne orijentacije (od strane samih sebe ili okoline) sklonije razvijanju izbjegavajuće privrženosti. Ovakvi pojedinci ne vjeruju da će drugi ljudi prema njima biti povjerljivi, senzitivni i prihvatljivi (Collins i Read, 1990; Mikulincer, 1998) posebice ukoliko žive u kulturi koja više cijeni heteroseksualnost u odnosu na homoseksualnost.

Na svim facetama socioseksualnosti (ponašanje, stav i želja) homoseksualci postižu značajno više rezultate od heteroseksualaca (Prilog 3c, Tablica 3.6-3.7). Drugim riječima češće ulaze u seksualne odnose bez želje za dugoročnom ozbiljnom vezom i izvještavaju o većem broju partnera s kojima su u posljednjih godinu dana ulazili u seksualne odnose. Nadalje, homoseksualci češće smatraju kako je seks bez ljubavi u redu, lakše im je zamisliti se kako im je ugodno i kako uživaju u „usputnom“ seksu s različitim partnerima te češće imaju spontane fantazije o seksualnom odnosu s nekim koga su tek upoznali u odnosu na heteroseksualce. Dobiveni rezultati su u skladu s prethodnim istraživanjima (Bartova i sur., 2019; Schmitt, 2005, 2007) kojim je utvrđeno kako homoseksualni i biseksualni muškarci imaju veći izbor potencijalnih partnera sa nerestriktivnijim stavom prema neobaveznom seksu, zbog čega pokazuju nerestriktivnije ponašanje od heteroseksualnih muškaraca

(Lindfors, 2019).

Ispitujući razlike s obzirom na seksualnu orijentaciju u karakteristikama korištenja Instagrama, utvrđene su značajne razlike u intenzitetu korištenja Instagrama i održavanju društvenih kontakata (Prilog 3c, Tablica 3.6). Heteroseksualci u višoj razini smatraju kako bi bili izvan događanja u slučaju neprijavljivanja na Instagram kroz neki vremenski period i da je Instagram dio njihovih svakodnevnih života te češće komentiraju fotografije i posjećuju profile svojih prijatelja i poznanika na Instagramu u odnosu na homoseksualce. Pripadnici obje seksualnih orijentacije se otprilike podjednako često prijavljuju na Instagram i objavljuju svoje fotografije na Instagram (Prilog 3c, Tablica 3.6).

7.6 ISPITIVANJE RAZLIKA U PREDIKTORSKIM VARIJABLAMA (ZADOVOLJSTVO VEZOM I RELACIJSKA NESIGURNOST) S OBZIROM NA SPOL I STATUS VEZE UNUTAR HETEROSEKSUALNE I HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJU TE S OBZIROM NA PRIPADNOST SEKSUALNOJ ORIJENTACIJI

Zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost su kao varijable korištene samo na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom pa su se prema tome na ovim varijablama prvo provjeravale razlike samo s obzirom na spol unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije. Na uzorku heteroseksualaca, u zadovoljstvu vezom nije utvrđena razlika obzirom na spol što znači da su muškarci i žene približno jednako zadovoljni svojom trenutnom ljubavnom vezom. Značajne razlike su utvrđene u relacijskoj nesigurnosti pri čemu heteroseksualne žene postižu značajno više rezultate od heteroseksualnih muškaraca (Prilog 3d, Tablica 3.8). Heteroseksualne žene su sigurnije da će njihova trenutna ljubavna veza dugoročno uspjeti te da će ostati zajedno s trenutnim partnerom. S druge strane, heteroseksualni muškarci izvještavaju o nižoj razini sigurnosti oko dijeljenja jednakih osjećaja s partnericom i da je trenutna ljubavna veza romantična (Prilog 3d, Tablica 3.8). Mogući razlog ovakvih rezultata jest činjenica da su žene u odnosu na muškarce naviknute dijeliti osobne informacije i svoje osjećaje pa ukoliko uoče da se druga strana povjerava njima, pretpostavljaju stvaranje određenog oblika bliskosti zbog čega im se ta osoba više sviđa i osjećaju se sigurno (Collins i Miller, 1994).

Daljnjom obradom rezultata utvrđeno je kako se homoseksualne žene i muškarci ne razlikuju u razini zadovoljstva vezom i relacijskoj nesigurnosti što znači da su otprilike slično zadovoljni svojom trenutnom ljubavnom vezom i sigurni u opstanak iste (Prilog 3d,

Tablica 3.8). Osim spolnih razlika unutar pojedine seksualne orijentacije, ispitane su i razlike u zadovoljstvu vezom i relacijskoj nesigurnosti s obzirom na pripadnost pojedinoj seksualnoj orijentaciji. Sudionici heteroseksualne i homoseksualne orijentacije su približno podjednako zadovoljni trenutnom ljubavnom vezom i sigurni u njezin dugoročni uspjeh (Prilog 3d, Tablica 3.8).

7.7 UTVRĐIVANJE DOPRINOSA OSOBNIH KARAKTERISTIKA, KARAKTERISTIKA LJUBAVNE VEZE I KARAKTERISTIKA KORIŠTENJA INSTAGRAMA U OBJAŠNENJU INSTAGRAM LJUBOMORE KOD HETEROSEKSUALNIH ŽENA I MUŠKARACA U OZBILJNOJ VEZI S JEDNOM OSOBOM

U svrhu odgovora na treći problem (utvrditi doprinos osobnih karakteristika (privrženost i socioseksualnost), karakteristika ljubavne veze (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) i karakteristika korištenja Instagrama (čestina prijavljivanja na profil, intenzitet korištenja Instagrama, razlog korištenja profila – samoprezentiranje i socijaliziranje) u objašnjenju Instagram ljubomore kod heteroseksualnih i homoseksualnih žena i muškaraca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom) provedena je hijerarhijska regresijska analiza. U prvom koraku su uvedeni spol i seksualna orijentacija, u drugom osobne karakteristike (privrženost i socioseksualnost), u trećem karakteristike ljubavne veze (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) i konačno u četvrtom karakteristike korištenja Instagrama (intenzitet korištenja Instagrama, razlozi korištenja Instagrama – samoprezentiranje i socijaliziranje te čestina prijavljivanja na Instagram). Konačnom regresijskom jednadžbom moguće je objasniti 24% varijance Instagram ljubomore pomoću anksiozne privrženosti, komponente stava socioseksualne orijentacije, zadovoljstva vezom, samoprezentiranja i održavanja profila te izbjegavajuće privrženosti. Ovako dobivenim rezultatima može se reći kako je treća hipoteza, kojom je pretpostavljeno da se s obzirom na rezultate prethodnih istraživanja *offline* i *online* (Facebook) ljubomore, očekuje statistički značajan doprinos anksiozne i izbjegavajuće privrženosti, socioseksualnosti, zadovoljstva vezom, relacijske nesigurnosti, čestine prijavljivanja na Instagram i razloga uporabe profila u objašnjenju Instagram ljubomore kod heteroseksualnih i homoseksualnih žena i muškaraca u ozbiljnoj vezi s jednom osobom, djelomično potvrđena. Uvidom u rezultate (Tablica 11) vidljivo je kako se kao najznačajniji prediktor ističe anksiozna privrženost. Anksiozno privrženi pojedinci doživljavaju višu razinu nesigurnosti, a samim time su skloniji provjeravanju aktivnosti svojih partnera zbog sumnje u potencijalnu nevjeru (Guerrero,

1998) što vodi ka višoj razini nadziranja partnerovog *online* ponašanja. Problem nastaje kada bilo koju pronađenu dvosmislenu informaciju tumače kao prijeteću za svoju ljubavnu vezu čime se povećava razina Instagram ljubomore (Bevan, 2013; Drouin i sur., 2014, Marshall i sur., 2013). Šimičević (2017) također utvrđuje pozitivnu povezanost između Instagram ljubomore i anksioznosti, s češćim provjeravanjem aktivnosti partnera na Facebooku, raste strah od partnerovog odbacivanja i nebrige za njih. Marshall i sur. (2013) utvrđuju kako anksiozno privrženi pojedinci manje vjeruju partneru te svoju vezu ocjenjuju kao manje zadovoljavajuću (Collins i Read, 1990; Hazan i Shaver, 1987; Levy i Davis, 1988; Shaver i Brennan, 1992). U skladu s tim, s nižom razinom povjerenja, u ovom slučaju raste Instagram ljubomora (Muisse i sur., 2009), a takvi ljudi su skloni pretraživanju partnerovih osobnih stvari (Vinkers, Finkenauer i Hawk, 2011) te imaju potrebu za kontrolom i nametljivim ponašanjima što može uključivati strategije nadzora *online* aktivnosti partnera (Mikulincer i Shaver, 2007). Što se tiče drugog načina, povezanosti stila privrženosti i Instagram ljubomore anksiozni pojedinci pokazuju sklonost ulaženju u ljubavne veze okarakteriziranje posesivnom ljubavi, a Goodboy i Myers (2010) utvrđuju kako je posesivna ljubav u pozitivnoj povezanosti sa povišenom razinom nadzora nad partnerom. Nadalje, značajnim prediktorom se pokazala i izbjegavajuća privrženost. Izbjegavajuće privrženi pojedinci su skloniji manjem nadziranju partnerovog *online* ponašanja čime je razina Instagram ljubomore bila niža. Sve eventualno prijeteće informacije žele izbjeći, a također pokazuju nižu razinu povjerenja i zadovoljstva odnosom (Hazan i Shaver, 1987; Levy i Davis, 1988; Shaver i Brennan, 1992), ali u usporedbi s anksiozno privrženima, postižu nižu razinu Instagram ljubomore (Marshall i sur., 2013). Izbjegavanjem korištenja partnera kao oslonac i figuru privrženosti smanjuje se razina Instagram ljubomore. Ovakve osobe se rijetko i teško zaljubljuju te smatraju kako je rijetkost uspjeti naći osobu u koju se može zaljubiti. Ne vjeruju u postojanje ljubavi iz filmova na malim ekranima i smatraju kako je vremenski rok trajanja ljubavi vrlo kratak (Hazan i Shaver, 1987). S obzirom na već prije navedene rezultate kako su izbjegavajuće privrženi pojedinci skloniji nerestriktivnom ponašanju, usporedno se mogu objasniti prediktori izbjegavanje i komponenta stava socioseksualne orijentacije. Uvidom u literaturu vidljivi su dokazi koji potvrđuju povezanost između izbjegavajuće privrženosti i nevjere. Izbjegavajuće privrženi pojedinci skloniji su nerestriktivnoj socioseksualnoj orijentaciji (Brennan i sur., Fraley, Davis i Shaver, 1998) što smanjuje vjerojatnost uključivanja u seksualne odnose isključivo s partnerom s kojim su u trenutnoj ljubavnoj vezi. Nadalje, ova vrsta privrženosti povezana je s kratkoročnim strategijama (Schmitt, 2005) i smanjenom zainteresiranošću za trenutnu vezu. Navedeno može objasniti

značajnost komponente stava socioseksualnosti pri čemu nerestriktivniji pojedinci doživljavaju nižu, a restriktivniji pojedinci višu razinu Instagram ljubomore što je i potvrđeno istraživanjem u završnom radu (Šimičević, 2017). Također je utvrđeno kako je zadovoljstvo vezom negativan prediktor Instagram ljubomore što znači da osobe koje su manje zadovoljne svojom vezom, doživljavaju višu razinu Instagram ljubomore iz čega se može zaključiti kako je Instagram ljubomore anksiozna vrsta ljubomore kako su i predložili Utz i Beukeboom (2011) koju karakterizira niža razina povjerenja i sigurnosti kao rizični faktori zadovoljstva vezom (Buunk, 1997). Što se tiče karakteristika korištenja Instagrama, značajnim prediktorima se pokazalo samoprezentiranje i održavanje profila pri čemu ima pozitivan doprinos. S obzirom da se samoprezentiranje odnosi na objavljivanje fotografija i uređivanje vlastitog profila, pojedinci koji su skloniji češćem samoprezentiranju, samim time moraju i češće ulaziti na Instagram, a povezanosti između čestine prijavlivanja na Instagram sa samoprezentiranjem i intenzitetom korištenja Instagrama vidljive su u Tablici 9. Ovim istraživanjem dobiveni su rezultati kojima se može zaključiti koliko je važna teorija privrženosti za objašnjavanje Instagram ljubomore, posebice kao prediktor te razlike s obzirom na spol unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije te pripadnost pojedinoj orijentaciji. Rezultati ovog istraživanja su veoma bitni jer mogu pomoći u terapijskom radu s osobama u ljubavnoj vezi koji imaju problema zbog *online* ljubomore i eventualne nevjere. S obzirom na sve češće korištenje Instagrama kao društvene mreže postoji rizik od porasta problema Instagram ljubomore i prevara pa samim time i traženja pomoći. Neki ljudi mogu vjerovati kako *online* svijet nije stvaran i kao takav, da nije bitan i da nema utjecaja na ljubavnu vezu, međutim važno je shvatiti koliko je zapravo stvaran i kakve negativne posljedice može imati na ljubavnu vezu i ljude.

8. KRITIČKI OSVRT NA ISTRAŽIVANJE

Na kraju istraživanja, potrebno je navesti i metodološka ograničenja. Uzorak su činili 78,72% studenata različitih fakulteta u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (Mostar) što znači da bi u budućim istraživanjima trebalo prikupiti još veći broj sudionika iz nestudentske populacije radi što bolje generalizacije rezultata. Osim toga od 794 sudionika, 670 je bilo ženskog spola što znači da treba povećati broj muškaraca, kao i pripadnika homoseksualne orijentacije.

Korištenu Skalu Facebook ljubomore u budućim istraživanja treba prilagoditi homoseksualnoj orijentaciji i onda ispitati eventualne spolne razlike. Osim toga, ova skala u

prijašnjim istraživanjima nije korištena u kontekstu Instagrama te se javlja potreba za daljnjom validacijom. Istraživanje je obavljeno putem Interneta što znači da su podaci relativno brzo prikupljeni iz različitih područja Republike Hrvatske i na području grada Mostara u BIH. Međutim u ovakvim slučajevima istraživač nema kontrolu nad sudionicima te postoji mogućnost da je neka druga osoba ispunjavala upitnik. Kao i u završnom radu kod ispitivanja Facebook ljubomore, ponovno se pokazalo kako žene pokazuju višu razinu spremnosti na rješavanje *online* upitnika od muškaraca (Reaplust i Velimirović, 2015).

Što se tiče samog područja istraživanja, bilo bi zanimljivo istražiti stvarno doživljenu ljubomoru u kontekstu Instagrama, s obzirom da se ova skala oslanja na hipotetske scenarije. Osim toga bilo bi zanimljivo kada bi se svakog pojedinca pitalo ime trenutnog ili bivšeg partnera ovisno o statusu veze i kada bi se čestice iz skale automatski odnosile na sudionika osobno. S obzirom na ranije navedene *lažne profile* kojima se služe pojedinci radi provjeravanja partnerove vjernosti, bilo bi zanimljivo ispitati tko češće koristi takvu vrstu provjeravanja i zbog kojih razloga.

Sukladno navedenom, može se zaključiti da je Instagram ljubomora i *online* nevjera veoma kompleksa i nedovoljno istražena tema te da ima značajan utjecaj na pojedinca koji doživljava ljubomoru i njegove aktivnosti u *offline* svijetu te da kao takva iziskuje daljnja istraživanja kojima će se detaljnije upoznati negativan utjecaj društvenih mreža, u ovom slučaju Instagrama u kontekstu ljubavnih veza.

9. ZAKLJUČCI

1. Utvrđena je jednofaktorska struktura modificirane skale Instagram ljubomore uz nešto lošije slaganja modela podacima.

2a Utvrđeno je da heteroseksualne žene u odnosu na heteroseksualne muškarce postižu značajno više rezultate na Instagram ljubomori odnosno više ispituju partnere i redovito provjeravaju aktivnosti partnera na Instagramu te se češće zbog toga svađaju.

2b Nije utvrđena razlika u Instagram ljubomori između žena i muškaraca homoseksualne orijentacije.

3 Utvrđeno je da se na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom može objasniti 24% varijance Instagram ljubomore pomoću pet prediktorskih varijabli: anksiozna privrženost, izbjegavajuća privrženost, komponenta stava socioseksualnosti, zadovoljstvo

vezom i samoprezentiranje i održavanje profila. Odnosno, pojedinci koji više brinu je li njihovom partneru stalo do njih te oni koji više pokazuju što osjećaju u odnosu više će doživjeti Instagram ljubomoru. Osim toga, one osobe koje imaju restriktivniji stav prema neobaveznim seksualnim odnosima te one koje češće održavaju profil i pritom su nezadovoljne ljubavnim odnosom, doživljavat će više ljubomore.

10. LITERATURA

- Afifi, W. A. i Burgoon, J. K. (1998). "We never talk about that": a comparison of cross-sex friendships and dating relationships on uncertainty and topic avoidance. *Personal Relationships*, 5(3), 255-272.
- Afifi, W. A. i Reichert, T. (1996). Understanding the role of uncertainty in jealousy experience and expression. *Communication Reports*, 9(2), 93-103.
- Anderson, P. A. i Guerrero, L. K. (1998). *The handbook of communication and emotion*. Cambridge: Academic Press.
- Attridge, M., Berscheid, E. i Sprecher, S. (1998). Dependency and insecurity in romantic relationships: development and validation of two companion scales. *Personal Relationships*, 5(1), 31-57.
- Babcock, J. C., Costa, D. M., Green, C. E. i Eckhardt, C. I. (2004). What situations induce intimate partner violence? A reliability and validity study of the Proximal Antecedents to Violent Episodes (PAVE) scale. *Journal of Family Psychology*, 18(3), 433.
- Bailey, J. M., Gaulin, S., Agyei, Y. i Gladue, B. A. (1994). Effects of gender and sexual orientation on evolutionarily relevant aspects of human mating psychology. *Journal of personality and social psychology*, 66(6), 1081.
- Banai, B. i Pavela, I. (2015). Two-dimensional structure of the sociosexual orientation inventory and its personality correlates. *Evolutionary Psychology*, 13(3).
- Barelds, D. P. i Barelds-Dijkstra, P. (2007). Relations between different types of jealousy and self and partner perceptions of relationship quality. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 14(3), 176-188.
- Barelds, D. P. i Dijkstra, P. (2006). Reactive, anxious and possessive forms of jealousy and their relation to relationship quality among heterosexuals and homosexuals. *Journal of homosexuality*, 51(3), 183-198.
- Barnett, O. W., Martinez, T. E. i Bluestein, B. W. (1995). Jealousy and romantic attachment in maritally violent and nonviolent men. *Journal of Interpersonal violence*, 10(4), 473-486.
- Baschnagel, J. S. i Edlund, J. E. (2016). Affective modification of the startle eyeblink response during sexual and emotional infidelity scripts. *Evolutionary Psychological Science*, 2(2), 114-122.

- Baxter, L. A. i Wilmot, W. W. (1984). "Secret tests" social strategies for acquiring information about the state of the relationship. *Human Communication Research*, 11(2), 171-201.
- Becker, V. D., Sagarin, B. J., Guadagno, R. E., Millevoi, A. i Nicastle, L. D. (2004). When the sexes need not differ: Emotional responses to the sexual and emotional aspects of infidelity. *Personal Relationships*, 11(4), 529-538.
- Berger, C. R. (1987). Communicating under uncertainty. U M. E. Roloff i G. R. Miller (ur.), *Sage annual reviews of communication research, Vol. 14. Interpersonal processes: New directions in communication research* (str. 39-62). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.
- Berger, C. R. i Bradac, J. J. (1982). *Language and social knowledge: uncertainty in interpersonal relations* (Vol. 2). London: Hodder Education.
- Berger, C. R. i Calabrese, R. J. (1975). Toward a developmental theory of interpersonal communication. *Human Communication Research*, 1, 99-112.
- Berger, C. R. i Calabrese, R. J. (1974). Some explorations in initial interaction and beyond: toward a developmental theory of interpersonal communication. *Human communication research*, 1(2), 99-112.
- Berger, C. R. i Gudykunst, W. B. (1991). Uncertainty and communication. *Progress in communication sciences*, 10, 21-66.
- Berscheid, E. i Reis, H. T. (1998). Attraction and close relationships. U D. T. Gilbert, S. T. Fiske i G. Lindzey (ur.), *The handbook of social psychology* (4. izdanje, str. 193-281). Boston: McGraw-Hill.
- Bevan, J. L. (2013). *The communication of jealousy*. New York, NY: Peter Lang.
- Bevan, J. L. (2004). General partner and relational uncertainty as consequences of another person's jealousy expression. *Western Journal of Communication (includes Communication Reports)*, 68(2), 195-218.
- Bevan, J. L. i Hale, J. L. (2006). Negative jealousy-related emotion rumination as consequences of romantic partner, cross-sex friend, and sibling jealousy expression. *Communication Studies*, 57(4), 363-379.
- Billedo, C. J. Kerkhof, P. i Finkenauer, C. (2015). The use of social networking sites for relationship maintenance in long-distance and geographically close romantic relationships. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(3), 152-157.
- Blomqvist, E. (2014). The use of semantic Web technologies for decision support—a survey. *Semantic Web*, 5(3), 177-201.
- Booth, A. (1972). Sex and social participation. *American Sociological Review*, 37(2), 183-193.
- Bowlby, J. (1982). Attachment and loss: retrospect and prospect. *American journal of Orthopsychiatry*, 52(4), 664.

- Bowlby, J. (1977). The making and breaking of affectional bonds: II. some principles of psychotherapy: the fiftieth maudslay lecture (expanded version). *The British Journal of Psychiatry*, 130(5), 421-431.
- Brem, M. J., Spiller, L. C. i Vandehey, M. A. (2015). Online mate-retention tactics on Facebook are associated with relationship aggression. *Journal of interpersonal violence*, 30(16), 2831-2850.
- Brown, B. B., Feiring, C. i Furman, W. (1999). Missing the love boat: why researchers have hied away from adolescent romance in. U W. Furman, B.B. Brown i C. Feiring, (ur.), *The development of romantic relationships in adolescents* (str. 1-18). Cambridge: Cambridge University Press.
- Bryson, J. B. i Wehmeyer, N. (1988). *The exit-voice-loyalty-neglect model and responses to jealousy*. Rad prezentiran na meeting of the Western Psychological Association, Reno, NV.
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preferences: evolutionary hypotheses tested in 37 cultures. *Behavioral and brain sciences*, 12(1), 1-14.
- Buss, D. M., Larsen, R. J., Westen, D. i Semmelroth, J. (1992). Sex differences in jealousy: Evolution, physiology and psychology. *Psychological science*, 3(4), 251-256.
- Buss, D. M. i Schmitt, D. P. (1993). Sexual strategies theory: an evolutionary perspective on human mating. *Psychological review*, 100(2), 204.
- Buunk, B. P. (1997). Personality, birth order and attachment styles as related to various types of jealousy. *Personality and Individual Differences*, 23(6), 997-1006.
- Buunk, B. P., Angleitner, A., Oubaid, V. i Buss, D. M. (1996). Sex differences in jealousy in evolutionary and cultural perspective: tests from the Netherlands, Germany, and the United States. *Psychological Science*, 7(6), 359-363.
- Carpenter, C. J. (2012). Meta-analyses of sex differences in responses to sexual versus emotional infidelity: men and women are more similar than different. *Psychology of Women Quarterly*, 36(1), 25-37.
- Carson, C. L. i Cupach, W. R. (2000). Fueling the flames of the green-eyed monster: the role of ruminative thought in reaction to romantic jealousy. *Western Journal of Communication (includes Communication Reports)*, 64(3), 308-329.
- Chang, C. (2019). Ambivalent Facebook users: Anxious attachment style and goal cognition. *Journal of Social and Personal Relationships*, 36(8), 2528-2548.
- Ciesla, J. A. i Roberts, J. E. (2007). Rumination, negative cognition, and their interactive effects on depressed mood. *Emotion*, 7(3), 555.
- Collins, N. L. i Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of personality and social psychology*, 58(4), 644.
- Dainton, M. i Stokes, A. (2015). College students' romantic relationships on Facebook:

- linking the gratification for maintenance to Facebook maintenance activity and the experience of jealousy. *Communication Quarterly*, 63(4), 365-383.
- Dainton, M. i Aylor, B. (2001). A relational uncertainty analysis of jealousy, trust and maintenance in long-distance versus geographically close relationships. *Communication Quarterly*, 49(2), 172-188.
- Daly, M., Wilson, M. i Weghorst, S. J. (1982). Male sexual jealousy. *Ethology and Sociobiology*, 3(1), 11-27.
- DeAndrea, D. C., Tong, S. T. i Walther, J. B. (2010). Dark sides of computer-mediated communication. U W. R. Cupach i B. H. Spitzberg (ur.), *The dark side of close relationships II* (str. 115-138). London: Routledge.
- DeSteno, D., Bartlett, M. Y., Braverman, J. i Salovey, P. (2002). Sex differences in jealousy: Evolutionary mechanism or artifact of measurement?. *Journal of personality and social psychology*, 83(5), 1103.
- DeSteno, D. A. i Salovey, P. (1996). Evolutionary origins of sex differences in jealousy? Questioning the “fitness” of the model. *Psychological Science*, 7(6), 367-372.
- de Visser, R. O., Badcock, P. B., Simpson, J. M., Grulich, A. E., Smith, A. M., Richters, J. i Rissel, C. (2014). Attitudes toward sex and relationships: the Second Australian Study of Health and Relationships. *Sexual health*, 11(5), 397-405.
- Dijkstra, P. i Buunk, B. P. (1998). Jealousy as a function of rival characteristics: An evolutionary perspective. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24(11), 1158-1166.
- Dijkstra, P., Groothof, H. A., Poel, G. A., Laverman, E. T., Schrier, M. i Buunk, B. P. (2001). Sex differences in the events that elicit jealousy among homosexuals. *Personal Relationships*, 8(1), 41-54.
- Drouin, M., Miller, D. A. i Dibble, J. L. (2014). Ignore your partners current Facebook friends; beware the ones they add! *Computer in Human Behavior*, 35, 483-488.
- Edlund, J. E., Heider, J.D., Scherer, C.R., Farc, M.M. i Sagarin, B. J. (2006). Sex differences in jealousy in response to actual infidelity. *Evolutionary psychology*, 4(1), 462-470.
- Ellison, N. B., Steinfield, C. i Lampe, C. (2007). The benefits of Facebook “friends:” Social capital and college students’ use of online social network sites. *Journal of computer mediated communication*, 12(4), 1143-1168.
- Elphinston, R. A. i Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(11), 631-635.
- Fernandez, A. M., Sierra, J. C., Zubeidat, I. i Vera-Villaruel, P. (2006). Sex differences in response to sexual and emotional infidelity among spanish and chilean students. *Journal of cross cultural psychology*, 37(4), 359-365.
- Fox, J. (2015). The dark side of social networking sites in romantic relationships. U G. Riva,

- B. K. Wiederhold i P. Cipresso (ur.), *The Psychology of Social Networking Vol. 1* (str. 78-89). Sciendo Migration.
- Fox, J., Osborn, J. L. i Warber, K. M. (2014). Relational dialectics and social networking sites: the role of Facebook in romantic relationship escalation, maintenance, conflict, and dissolution. *Computers in Human Behavior*, 35, 527-534.
- Fox, J., Peterson A. i Warber, K. M. (2013). *Attachment style, sex, and the use of secret tests via social networking sites in romantic relationships*. Rad prezentiran na Multi-Level motivations in close relationship dynamics Conference of the International Association for Relationship Research, Louisville, Kentucky, USA.
- Fox, J. i Warber, K. M. (2013). Romantic relationship development in the age of Facebook: an exploratory study of emerging adults' perceptions, motives, and behaviors. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(1), 3-7.
- Fox, J., Warber, K. M. i Makstaller, D. C. (2013). The role of Facebook in romantic relationship development: An exploration of Knapp's relational stage model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(6), 771-794.
- Fraley, R. C., Heffernan, M. E., Vicary, A. M. i Brumbaugh, C. C. (2011). The experiences in close relationships - relationship structures questionnaire: a method for assessing attachment orientations across relationships. *Psychological assessment*, 23(3), 615.
- Fraley, R. C., Waller, N. G. i Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 78(2), 350.
- Frederick, D. A. i Fales, M. R. (2016). Upset over sexual versus emotional infidelity among gay, lesbian, bisexual, and heterosexual adults. *Archives of sexual behavior*, 45(1), 175-191.
- Goodboy, A. K., Myers, S. A. i Members of Investigating Communication. (2010). Relational quality indicators and love styles as predictors of negative relational maintenance behaviors in romantic relationships. *Communication Reports*, 23(2), 65-78.
- Guerrero, L. K. (1998). Attachment-style differences in the experience and expression of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 5(3), 273-291.
- Guerrero, L. K. i Afifi, W. A. (1999). Toward a goal-oriented approach for understanding communicative responses to jealousy. *Western Journal of Communication*, 63(2), 216-248.
- Guerrero, L. K. i Eloy, S. V. (1992). Relational satisfaction and jealousy across marital types. *Communication Reports*, 5(1), 23-31.
- Guerrero, L. K., Trost, M. R. i Yoshimura, S. M. (2005). Romantic jealousy: emotions and communicative responses. *Personal Relationships*, 12(2), 233-252.
- Halpern, D., Katz, J. E. i Carril, C. (2017). The online ideal persona vs. the jealousy effect: two explanations of why selfies are associated with lower-quality romantic

- relationships. *Telematics and Informatics*, 34(1), 114-123.
- Hand, M. M., Thomas, D., Buboltz, W. C., Deemer, E. D. i Buyanjargal, M. (2013). Facebook and romantic relationships: intimacy and couple satisfaction associated with online social network use. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(1), 8-13.
- Harris, C. R. (2003). A review of sex differences in sexual jealousy, including self-report data, psychophysiological responses, interpersonal violence, and morbid jealousy. *Personality and Social Psychology Review*, 7(2), 102-128.
- Harris, C. R. (2003). Factors associated with jealousy over real and imagined infidelity: an examination of the social-cognitive and evolutionary psychology perspectives. *Psychology of Women Quarterly*, 27(4), 319-329.
- Harris, C. R. (2002). Sexual and romantic jealousy in heterosexual and homosexual adults. *Psychological Science*, 13(1), 7-12.
- Hazan, C. i Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of personality and social psychology*, 52(3), 511.
- Helsper, E. J. i Whitty, M. T. (2010). Netiquette within married couples: Agreement about acceptable online behavior and surveillance between partners. *Computers in Human Behavior*, 26(5), 916-926.
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 93-98.
- Henline, B. H., Lamke, L. K. i Howard, M. D. (2007). Exploring perceptions of online infidelity. *Personal Relationships*, 14(1), 113-128.
- Hudson, M. B., Nicolas, S. C., Howser, M. E., Lipsett, K. E., Robinson, I. W., Pope, L. J., Hobby, A. F. i Friedman, D. R. (2015). Examining how gender and emoticons influence Facebook jealousy. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(2), 87-92.
- Instagram, Inc. (2018) Instagram statistics, pristupljeno 01.08.2019. na <https://instagram-press.com/>
- Isik, L., Koldewyn, K., Beeler, D. i Kanwisher, N. (2017). Perceiving social interactions in the posterior superior temporal sulcus. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 114(43), E9145-E9152.
- Kapidzic, S. i Herring, S. C. (2015). Race, gender, and self-presentation in teen profile photographs. *New Media & Society*, 17(6), 958-976.
- Kardum, I. (2003). *Evolucija i ljudsko ponašanje*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
- Khanchandani, L. i Durham, T. W. (2009). Jealousy during dating among female college students. *College Student Journal*, 43(4), 1272-1279.

- Kiecolt-Glaser, J. K. (1999). Stress, personal relationships, and immune function: Health implications. *Brain, behavior and immunity*, 13(1), 61–72.
- Kirkpatrick, L. A. i Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: a longitudinal analysis. *Journal of personality and social psychology*, 66(3), 502.
- Knobloch, L. K., Solomon, D. H. i Cruz, M. G. (2001). The role of relationship development and attachment in the experience of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 8(2), 205-224.
- Knobloch, L. K. i Solomon, D. H. (1999). Measuring the sources and content of relational uncertainty. *Communication Studies*, 50(4), 261-278.
- Kokorić, B. S. i Gabrić, M. (2010). Razlike u ljubavnim vezama studenata sa sigurnim i nesigurnim stilovima privrženosti. *Ljetopis socijalnog rada*, 16(3), 551-572.
- Lampe, C., Ellison, N. i Steinfield, C. (2006). *A Face(book) in the crowd: social searching vs. social browsing*. Rad prezentiran na Proceedings of the 2006 20th anniversary conference on Computer supported cooperative work (str. 167-170). ACM.
- Langsrud, Ø. (2003). ANOVA for unbalanced data: Use Type II instead of Type III sums of squares. *Statistics and Computing*, 13(2), 163-167.
- Larsen, R. J. i Buss, D. M. (2002). *Personality psychology: domains of knowledge about human nature*. Boston: McGraw-Hill.
- Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 3(2), 173-182.
- Levy, M. B. i Davis, K. E. (1988). Lovestyles and attachment styles compared: Their relations to each other and to various relationship characteristics. *Journal of social and Personal Relationships*, 5(4), 439-471.
- Lewis, R. A. (1978). Emotional intimacy among men. *Journal of Social Issues*, 34(1), 108-121.
- Lindfors, F. (2019). *An empirical test how jealousy and sociosexuality vary among heterosexual, homosexual, and bisexual adults*. Magistarski rad. Turku: Fakultet umjetnosti, psihologije i teologije Sveučilišta Åbo Akademi u Turkeu.
- Low, B. S. (1989). Cross-cultural patterns in the training of children: An evolutionary perspective. *Journal of Comparative Psychology*, 103(4), 311.
- Marshall, T. C. (2012). Facebook surveillance of former romantic partners: Associations with postbreakup recovery and personal growth. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(10), 521-526.
- Marshall, T. C., Bejanyan, K., Di Castro, G. i Lee, R. A. (2013). Attachment styles as predictors of Facebook-related jealousy and surveillance in romantic relationships. *Personal relationships*, 20(1), 1-22.
- Martin, L. L. i Tesser, A. (1996). Some ruminative thoughts. *Advances in social cognition*,

9, 1-47.

- Mathes, E. W. (1986). Jealousy and romantic love: a longitudinal study. *Psychological Reports*, 58(3), 885-886.
- McAndrew, F. T. i Shah, S. S. (2013). Sex differences in jealousy over Facebook activity. *Computers in Human Behavior*, 29(6), 2603-2606.
- Merritt, S. i Gross, H. (1978). Women's page/lifestyle editors: does sex make a difference?. *Journalism Quarterly*, 55(3), 508-514.
- Mikulincer, M. (1998). Attachment working models and the sense of trust: an exploration of interaction goals and affect regulation. *Journal of personality and social psychology*, 74(5), 1209.
- Mikulincer, M. i Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. New York: Guilford Press.
- Mod, G. B. B. A. (2010). Reading romance: The impact Facebook rituals can have on a romantic relationship. *Journal of Comparative Research in Anthropology and Sociology*, 1(2), 61-77.
- Muise, A., Christofides, E. i Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy?. *CyberPsychology & behavior*, 12(4), 441-444.
- Muscanell, N. L., Guadagno, R. E., Rice, L. i Murphy, S. (2013). Don't it make my brown eyes green? An analysis of Facebook use and romantic jealousy. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(4), 237-242.
- Myers, D. i Diener, E. (1995). Who is happy? *Psychological science*, 6(1), 10–19.
- Nolen-Hoeksema, S. (2001). Gender differences in depression. *Current directions in psychological science*, 10(5), 173-176.
- Nongpong, S. i Charoensukmongkol, P. (2016). I don't care much as long as i am also on facebook: impacts of social media use of both partners on romantic relationship problems. *The Family Journal*, 24(4), 351-358.
- Orosz, G., Szekeres, Á., Kiss, Z. G., Farkas, P. i Roland-Lévy, C. (2015). Elevated romantic love and jealousy if relationship status is declared on Facebook. *Frontiers in psychology*, 6, 214.
- Osborn, J., Fox, J. i Warber, K. M. (2012). *Balancing the benefits and drawbacks of social networks: a dialectical analysis of the role of Facebook in romantic relationships*. Rad prezentiran na 98th Annual Conference of the National Communication Association, Orlando, FL.
- Papp, L. M., Danielewicz, J. i Cayemberg, C. (2012). "Are we Facebook official?" Implications of dating partners' Facebook use and profiles for intimate relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(2), 85-90.

- Parks, M. R. i Adelman, M. B. (1983). Communication networks and the development of romantic relationships: An expansion of uncertainty reduction theory. *Human Communication Research*, 10(1), 55-79.
- Parrott, W. G. i Smith, R. H. (1993). Distinguishing the experiences of envy and jealousy. *Journal of personality and social psychology*, 64(6), 906.
- Pavela, I., Banai, B. i Šimić, N. (2013). Reproduktivne strategije i ljubomora muškaraca i žena. *Društvena istraživanja*, 22(3), 517-535.
- Pavela, I. i Šimić, N. (2012). Razlike u ljubomori između muškaraca i žena: provjera evolucijske hipoteze i hipoteze uvjerenja. *Psihologijske teme*, 21(1), 105-120.
- Penke, L. i Asendorpf, J. B. (2008). Beyond global sociosexual orientations: a more differentiated look at sociosexuality and its effects on courtship and romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 95(5), 1113.
- Perrin, A. (2015). Social media usage. *Pew research center*, 52-68.
- Pfeiffer, S.M. i Wong, P.T.P. (1989). Multidimensional jealousy. *Journal of social and personal relationships*, 6(1), 181-196.
- Pietrzak, R. H., Laird, J. D., Stevens, D. A. i Thompson, N. S. (2002). Sex differences in human jealousy: A coordinated study of forced-choice, continuous rating-scale and physiological responses on the same subjects. *Evolution and Human Behavior*, 23(2), 83-94.
- Pines, A. M. (1992). Romantic jealousy: five perspectives and an integrative approach. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 29(4), 675.
- Planalp, S., Rutherford, D. K. i Honeycutt, J. M. (1988). Events that increase uncertainty in personal relationships ii replication and extension. *Human Communication Research*, 14(4), 516-547.
- Planalp, S. i Honeycutt, J. M. (1985). Events that increase uncertainty in personal relationships. *Human Communication Research*, 11(4), 593-604.
- Potyszova, K., Wells, T. i Bartova, K. (2018). Jealousy in heterosexual and homosexual individuals. *The Journal of Sexual Medicine*, 15(7), S391.
- Radecki-Bush, C., Farrell, A. D. i Bush, J. P. (1993). Predicting jealous responses: the influence of adult attachment and depression on threat appraisal. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10(4), 569-588.
- Rau, P., Gao, Q. i Ding, Y. (2008). Relationship between the level of intimacy and lurking in online social network services. *Computers in human behavior*, 24(6), 2757-2770.
- Richters, J., Heywood, W., Pitts, M. K., Shelley, J. M., Simpson, J. M., Patrick, K. i Smith, A. M. (2014). Who's cheating? Agreements about sexual exclusivity and subsequent concurrent partnering in Australian heterosexual couples. *Sexual health*, 11(6), 524-531.

- Ridgway, J. L. i Clayton, R. B. (2016). Instagram unfiltered: Exploring associations of body image satisfaction, Instagram# selfie posting, and negative romantic relationship outcomes. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 19(1), 2-7.
- Rydell, R. J., McConnell, A. R. i Bringle, R. G. (2004). Jealousy and commitment: perceived threat and the effect of relationship alternatives. *Personal Relationships*, 11(4), 451-468.
- Saffrey, C. i Ehrenberg, M. (2007). When thinking hurts: attachment, rumination, and postrelationship adjustment. *Personal Relationships*, 14(3), 351-368.
- Sagarin, B. J., Martin, A. L., Coutinho, S. A., Edlund, J. E., Patel, L., Skowronski, J. J. i Zengel, B. (2012). Sex differences in jealousy: a meta-analytic examination. *Evolution and Human Behavior*, 33(6), 595-614.
- Sagarin, B.J. i Guadagno, R.E. (2004). Sex differences in the contexts of extreme jealousy. *Personal relationships*, 11(3), 319-328.
- Sagarin, B. J., Becker, D. V., Guadagno, R. E., Nicastle, L. D. i Millevoi, A. (2003). Sex differences (and similarities) in jealousy: the moderating influence of infidelity experience and sexual orientation of the infidelity. *Evolution and human behavior*, 24(1), 17-23.
- Salovey, P. i Rothman, A. J. (1991). Envy and jealousy: Self and society. U P. Salovey (ur.), *The psychology of jealousy and envy* (str. 271-286). New York: Guilford Press.
- Sánchez, V., Muñoz-Fernández, N. i Ortega-Ruiz, R. (2015). “Cyberdating Q_A”: an instrument to assess the quality of adolescent dating relationships in social networks. *Computers in human behavior*, 48, 78-86.
- Scherer, C. R., Akers, E. G. i Kolbe, K. L. (2013). Bisexuals and the sex differences in jealousy hypothesis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(8), 1064-1071.
- Schmitt, D. P. (2015). *Fundamentals of human mating strategies*. U *The handbook of evolutionary psychology* (2. izdanje, str. 294–316). John Wiley & Sons, Inc.
- Schmitt, D. P. (2007). Sexual strategies across sexual orientations: how personality traits and culture relate to sociosexuality among gays, lesbians, bisexuals, and heterosexuals. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 18(2-3), 183-214.
- Schmitt, D. P. (2005). Sociosexuality from Argentina to Zimbabwe: A 48-nation study of sex, culture, and strategies of human mating. *Behavioral and Brain Sciences*, 28(2), 247-275.
- Schmitt, D. P. (2003). Are men universally more dismissing than women? Gender differences in romantic attachment across 62 cultural regions. *Personal Relationships*, 10(3), 307-331.
- Sedlar, U. (2014). Exploratory analysis of user-generated photos and indicators that influence their appeal. *Acta graphica: znanstveni časopis za tiskarstvo i grafičke komunikacije*, 25(1-2), 23-30.

- Seltermann, D. F. i Maier, M. A. (2013). Secure attachment and material reward both attenuate romantic jealousy. *Motivation and Emotion*, 37(4), 765-775.
- Sharpsteen, D. J. i Kirkpatrick, L. A. (1997). Romantic jealousy and adult romantic attachment. *Journal of personality and social psychology*, 72(3), 627.
- Shaver, P. R. i Brennan, K. A. (1992). Attachment styles and the "Big Five" personality traits: their connections with each other and with romantic relationship outcomes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 18(5), 536-545.
- Sheets, V. L. i Wolfe, M. D. (2001). Sexual jealousy in heterosexuals, lesbians, and gays. *Sex roles*, 44(5-6), 255-276.
- Siegert, J. R. i Stamp, G. H. (1994). "Our first big fight" as a milestone in the development of close relationships. *Communications Monographs*, 61(4), 345-360.
- Simpson, J. A. (2007). Psychological foundations of trust. *Current directions in psychological science*, 16(5), 264-268.
- Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. *Journal of personality and social psychology*, 59(5), 971.
- Simpson, J. A. i Gangestad, S. W. (1991). Individual differences in sociosexuality: evidence for convergent and discriminant validity. *Journal of personality and social psychology*, 60(6), 870.
- Sprecher, S. (2009). Relationship initiation and formation on the Internet. *Marriage & Family Review*, 45(6-8), 761-782.
- Stafford, L. i Hillyer, J. D. (2012). Information and communication technologies in personal relationships. *Review of Communication*, 12(4), 290-312.
- Symons, D. (1992). On the use and misuse of Darwinism in the study of human behavior. U J. H. Barkow, L. Cosmides i J. Tooby (ur.), *The adapted mind: evolutionary psychology and the generation of culture* (str. 137-159). New York, NY, US: Oxford University Press.
- Šimičević, M. (2017). *Privrženost partneru i Facebook ljubomora kod studenata*. Neobjavljeni završni rad. Zadar: Odjel za psihologiju Sveučilišta u Zadru.
- Tagler, M. J. i Jeffers, H. M. (2013). Sex differences in attitudes toward partner infidelity. *Evolutionary Psychology*, 11(4), 821-832.
- Takahashi, H., Matsuura, M., Yahata, N., Koeda, M., Suhara, T. i Okubo, Y. (2006). Men and women show distinct brain activations during imagery of sexual and emotional infidelity. *Neuroimage*, 32(3), 1299-1307.
- Theiss, J. (2017). Measuring Relational Uncertainty in Empirical Research. U *The experience and expression of uncertainty in close relationships* (Advances in Personal Relationships, str. 141-160). Cambridge: Cambridge University Press.
- Tokunaga, R. S. (2016). Interpersonal surveillance over social network sites: applying a

- theory of negative relational maintenance and the investment model. *Journal of Social and Personal Relationships*, 33(2), 171-190.
- Tokunaga, R. S. (2011). Social networking site or social surveillance site? Understanding the use of interpersonal electronic surveillance in romantic relationships. *Computers in Human Behavior*, 27(2), 705-713.
- Tong, S. T. (2013). Facebook use during relationship termination: uncertainty reduction and surveillance. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(11), 788-793.
- Treger, S. i Sprecher, S. (2011). The influences of sociosexuality and attachment style on reactions to emotional versus sexual infidelity. *Journal of sex research*, 48(5), 413-422.
- Trivers, R. L. (1972). Parental investment and sexual selection. U B. Campbell (ur.), *Sexual selection and the descent of man, 1871-1971* (str. 136-179). Chicago, IL: Aldine.
- Turkle, S. (2011). *Life on the screen*. New York: Simon and Schuster.
- Utz, S. i Beukeboom, C. J. (2011). The role of social network sites in romantic relationships: Effects on jealousy and relationship happiness. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 16(4), 511-527.
- Utz, S., Muscanell, N. i Khalid, C. (2015). Snapchat elicits more jealousy than Facebook: a comparison of Snapchat and Facebook use. *Cyberpsychology, behavior, and social networking*, 18(3), 141-146.
- Valenzuela, S., Halpern, D. i Katz, J. E. (2014). Social network sites, marriage well-being and divorce: survey and state-level evidence from the United States. *Computers in Human Behavior*, 36, 94-101.
- Velki, T. i Matasović, A. (2006). Adolescent jealousy: evolution or social theory. U *14. godišnja konferencija hrvatskih psihologa: ljudski potencijali kroz životni vijek*.
- Vinkers, C. D., Finkenauer, C. i Hawk, S. T. (2011). Why do close partners snoop? Predictors of intrusive behavior in newlywed couples. *Personal Relationships*, 18(1), 110-124.
- Zrim, M. (2015). *Socialno omrežje Facebook in uporabniki srednjih let*. Doktorski rad. Maribor: Fakultet za elektrotehniku, računarstvo i informatiku Sveučilišta u Mariboru.
- White, G. L. (1981). A model of romantic jealousy. *Motivation and Emotion*, 5(4), 295-310.
- White, G. L. (1981). Relative involvement, inadequacy, and jealousy. *Alternative Lifestyles*, 4(3), 291-309.
- White, G. L. (1981). Some correlates of romantic jealousy. *Journal of Personality*, 49(2), 129-145.
- White, G. L. i Mullen, P. E. (1989). *Jealousy: theory, research, and clinical strategies*. New York: Guilford Press.

- Whitty, M. T. (2003). Pushing the wrong buttons: men's and women's attitudes toward online and offline infidelity. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), 569-579.
- Wigman, S. A., Graham-Kevan, N. i Archer, J. (2008). Investigating sub-groups of harassers: the roles of attachment, dependency, jealousy and aggression. *Journal of Family Violence*, 23(7), 557-568.
- Ysseldyk, R., Matheson, K. i Anisman, H. (2007). Rumination: bridging a gap between forgivingness, vengefulness, and psychological health. *Personality and individual differences*, 42(8), 1573-1584.

11. PRILOZI

Prilog 1

ISPITIVANJE FAKTORSKIH STRUKTURA SKALE PROCJENE VEZE, SKALE RELACIJSKE NESIGURNOSTI, SKALE INTENZITETA KORIŠTENJA INSTAGRAMA I SKALE KORIŠTENJA DRUŠTVENIH MREŽA ZA ODRŽAVANJE PROFILA I DRUŠTVENIH KONTAKATA

U Prilogu 1 se nalaze rezultate konfirmatorne faktorske analize *Skale procjene veze*, *Skale relacijske nesigurnosti*, *Skale intenziteta korištenja Instagrama* te *Skale korištenja društvenih mreža za održavanje profila i društvenih kontakata*.

Pri provedbi konfirmatorna faktorske analize *Skale procjene veze* pretpostavljena je jednofaktorska struktura zadovoljstva vezom koje predstavlja latentnu varijablu, a njoj pripadajuće čestice (n=5) njezine indikatore. Ukupan uzorak činilo je 511 sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=511). Rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na gotovo apsolutno slaganje pretpostavljenog modela podacima: CFI=0,996, RMSEA=0,041 (C. I. 0,000-0,082) i SRMR=0,017. U Tablici 1.1 su prikazani rezultati konfirmatorne faktorske analize *Skale procjene veze*.

Tablica 1.1 Tablični prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize Skale procjene veze (N=511).

ČESTICE	STANDARDIZIRANA FAKTORSKA ZASIĆENJA
Zadovoljstvo vezom	
Koliko ste zadovoljni time koliko često Vaš/a partner/ica udovoljava Vašim osobnim potrebama?	0,694*
Općenito, koliko ste zadovoljni svojom trenutnom ljubavnom vezom?	0,866*

U usporedbi s većinom ostalih veza koje poznajete, koliko je Vaša trenutna ljubavna veza kvalitetna?	0,800*
U kojoj je mjeri Vaša trenutna ljubavna veza ispunila Vaša početna očekivanja?	0,838*
Koliko često poželite da niste započeli trenutnu ljubavnu vezu?	0,522*

*p<0,001

Provođenjem konfirmatorne faktorske analize *Skale relacijske nesigurnosti* pretpostavljena je jednofaktorska struktura relacijske nesigurnosti prema trenutnoj ljubavnoj vezi koja predstavlja latentnu varijablu, a njoj pripadajuće čestice (n=6) njezine indikatore. Ukupan uzorak činilo je 511 sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=511). Rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na djelomično slaganje pretpostavljenog modela podacima: CFI=0,885, RMSEA=0,209 (C. I. 0,185-0,234) i SRMR=0,076. U Tablici 1.2 su prikazani rezultati konfirmatorne faktorske analize *Skale procjene veze*.

Tablica 1.2 Tablični prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize Skale relacijske nesigurnosti (N=511).

ČESTICE	STANDARDIZIRANA FAKTORSKA ZASIĆENJA
Relacijska nesigurnost	
Koliko ste sigurni da će Vaša trenutna ljubavna veza dugoročno uspjeti?	0,931*
Koliko ste sigurni da Vi i Vaš/a partner/ica dijelite jednake osjećaje jedno prema drugom?	0,632*
Koliko ste sigurni da ćete Vi i Vaš/a partner/ica ostati zajedno?	0,931*
Koliko ste sigurni da je Vaša trenutna ljubavna veza ozbiljna?	0,696*
Koliko ste sigurni oko postavljenih „pravila“ prikladnog i neprikladnog ponašanja u Vašoj trenutnoj ljubavnoj vezi? (npr. ponašanje pred prijateljima i obitelji, kašnjenje na dogovoreni sastanak, psovanje...)	0,441*
Koliko ste sigurni da se sviđate partneru/ici u jednakoj mjeri kao on/a Vama?	0,574*

*p<0,001

Rezultati konfirmatorne faktorske analize *Skale intenziteta korištenja Instagrama* pretpostavljena je jednofaktorska struktura intenziteta korištenja Instagrama što predstavlja latentnu varijablu, a njoj pripadajuće čestice (n=3) njezine indikatore. Ukupan uzorak činilo je 511 sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=794). Rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na apsolutno slaganje pretpostavljenog modela podacima: CFI=1,000, RMSEA=0,000 (C. I. 0,000-0,000) i SRMR=0,000. Ovakav „savršen“ fit modela ne iznenađuje s obzirom na tri čestice koje objašnjavaju faktor bez stupnjeva slobode. U Tablici 1.3 su prikazani rezultati konfirmatorne faktorske analize *Skale intenziteta korištenja Instagrama*.

Tablica 1.3 Tablični prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize Skale intenziteta korištenja Instagrama (N=794).

ČESTICE	STANDARDIZIRANA FAKTORSKA ZASIĆENJA
Intenzitet korištenja Instagrama	
Instagram je dio mojih svakodnevnih aktivnosti.	0,644*
Kad se ne prijavim na Instagram neko vrijeme, osjećam se kao da nisam u toku s događanjima.	0,716*
Bilo bi mi žao kada bi se Instagram kao društvena mreža ugasio.	0,709*

*p<0,001

Rezultati konfirmatorne faktorske analize *Skale korištenja društvenih mreža za održavanje profila i društvenih kontakata* pretpostavljena je dvofaktorska struktura intenziteta korištenja Instagrama. *Samoprezentiranje i održavanje profila* te *održavanje društvenih kontakata predstavljaju* latentne varijable, a njima pripadajuće čestice (n=4) njihove indikatore. Ukupan uzorak činilo je 511 sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (N=794). Rezultati konfirmatorne faktorske analize ukazuju na apsolutno slaganje pretpostavljenog modela podacima: CFI=0,998, RMSEA=0,039 (C. I. 0,000-0,111) i SRMR=0,007. U Tablici 1.4 su prikazani rezultati konfirmatorne faktorske analize *Skale intenziteta korištenja Instagrama*.

Tablica 1.4 Tablični prikaz rezultata konfirmatorne faktorske analize Skale korištenja društvenih mreža za održavanje profila i društvenih kontakata (N=794).

ČESTICE	STANDARDIZIRANA FAKTORSKA ZASIĆENJA
Samoprezentiranje i održavanje profila	

Koliko često uređujete svoj profil na Instagramu? (mijenjanje slike profila/uređivanje opisa vlastitih fotografija/uređivanje polja „O meni“)	0,779*
Koliko često objavljujete fotografije na Instagram?	0,768*
Održavanje društvenih kontakata	
Koliko često posjećujete profile svojih prijatelja i poznanika koje pratite na Instagramu?	0,626*
Koliko često komentirate fotografije svojih prijatelja i poznanika koje pratite na Instagramu?	0,736*

*p<0,001

U svrhu utvrđivanja valjanosti skale provjerene su međusobne korelacije latentnih faktora. U Tablici 1.5 prikazana je korelacija među subskalama *Skale održavanja profila i društvenih kontakata* na uzorku od 794 sudionika.

Tablica 1.5 Prikaz interkorelacija latentnih varijabli (N=794).

	SOP	ODK
SOP	-	0,664*
ODK	0,664*	-

*p<0,001

Uvidom u Tablicu 1.5 vidljivo je kako su subskale statistički značajno pozitivno povezane. Sudionici koji češće uređuju svoj profil (mijenaju sliku profila, uređuju polje *O meni*) i objavljuju fotografije, češće posjećuju profile i komentiraju fotografije svojih prijatelja i poznanika.

Prilog 2

ISPITIVANJE HOMOGENOSTI VARIJANCE POMOĆU LEVENOVOG TESTA

U Prilogu 2 su prikazani svi rezultati Levenovog testa homogenosti varijance.

Tablica 2.1 Rezultati Levenovog testa za sve korištene varijable sudionika heteroseksualne orijentacije s obzirom na spol/status veze (S/SV).

VARIJABLA	GLAVNI EFEKT	F (1,df)	p
INLJ	S	0,24 (1,737)	0,62

	SV	0,14 (1,737)	0,71
IZB	S	21,13 (1,737)	0,00
	SV	37,23 (1,737)	0,00
ANK	S	14,75 (1,737)	0,00
	SV	3,02 (1,737)	0,08
SSB	S	58,32 (1,737)	0,00
	SV	0,82 (1,737)	0,36
SSS	S	1,55 (1,737)	0,21
	SV	3,66 (1,737)	0,06
SSZ	S	51,73 (1,737)	0,00
	SV	101,75 (1,737)	0,00
ZAD	S	0,67 (1,481)	0,41
RN	S	0,14 (1,481)	0,71
SIKI	S	14,51 (1,737)	0,00
	SV	0,00 (1,737)	0,96
SOP	S	4,29 (1,737)	0,04
	SV	4,59 (1,737)	0,03
ODK	S	2,66 (1,737)	0,10
	SV	0,18 (1,737)	0,67
CPI	S	85,68 (1,737)	0,00
	SV	33,16 (1,737)	0,00

Legenda: INLJ – Instagram ljubomora; IZB – izbjegavanje; ANK – anksioznost; SSB - komponenta ponašanja socioseksualne orijentacije; SSS – komponenta stava socioseksualne orijentacije; SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije; ZAD – zadovoljstvo vezom; RN – relacijska nesigurnost; SIKI – intenzitet korištenja Instagrama; SOP – samoprezentiranje i održavanje profila; CPI – čestina prijavljivanja na Instagram; SV – status veze; S – spol; O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica; M – muškarac; Ž – žena

Tablica 2.2 Rezultati Levenovog testa za sve korištene varijable sudionika homoseksualne orijentacije s obzirom na spol/status veze (S/SV).

VARIJABLA	GLAVNI EFEKT	F (1,df)	p
INLJ	S	0,00 (1,53)	0,98
	SV	0,01 (1,53)	0,91
IZB	S	0,42 (1,53)	0,52
	SV	0,11 (1,53)	0,75
ANK	S	0,31 (1, 53)	0,58
	SV	0,31 (1,53)	0,57
SSB	S	38,04 (1,53)	0,00
	SV	12,83 (1,53)	0,00
SSS	S	0,45 (1,53)	0,50
	SV	0,05 (1,53)	0,83
SSZ	S	0,31 (1,53)	0,58
	SV	1,13 (1,53)	0,29
ZAD	S	4,24 (1,26)	0,05
RN	S	0,99 (1,26)	0,33
SIKI	S	0,09 (1,53)	0,77
	SV	0,01 (1,53)	0,93
SOP	S	2,37 (1,53)	0,13
	SV	1,15 (1,53)	0,29
ODK	S	0,77 (1,53)	0,38
	SV	0,32 (1,53)	0,58
CPI	S	6,59 (1,53)	0,01
	SV	12,09 (1,53)	0,00

Tablica 2.3 Rezultati Levenovog testa za sve korištene varijable ukupnog uzorka sudionika s obzirom na seksualnu orijentaciju (SO).

VARIJABLA	GLAVNI EFEKT	<i>F</i> (1,df)	<i>p</i>
INLJ	SO	0,65 (1,792)	0,42
IZB	SO	0,48 (1,792)	0,49
ANK	SO	5,03 (1,792)	0,03
SSB	SO	131,37 (1,792)	0,00
SSS	SO	0,85 (1,792)	0,36
SSZ	SO	19,89 (1,792)	0,00
ZAD	SO	0,18 (1,509)	0,67
RN	SO	0,55 (1,509)	0,46
SIKI	SO	0,75 (1,792)	0,39
SOP	SO	0,17 (1,792)	0,68
ODK	SO	2,27 (1,792)	0,13
CPI	SO	0,14 (1,792)	0,71

Prilog 3

U Prilogu 3 su prikazane sve provjerene razlike na prediktorskim varijablama s obzirom na spol i status veze unutar heteroseksualne (3a), homoseksualne orijentacije (3b), s obzirom na pripadnost određenoj seksualnoj orijentaciji (3c) te razlike u prediktorskim varijablama (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) s obzirom na spol i status veze unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentaciju te s obzirom na pripadnost seksualnoj orijentaciji (3d).

3a ISPITIVANJE SPOLNIH RAZLIKA U PREDIKTORSKIM VARIJABLAMA (PRIVRŽENOST, SOCIOSEKSUALNOST, ČESTINA PRIJAVLJIVANJA NA PROFIL, INTENZITET KORIŠTENJA INSTAGRAMA, RAZLOG KORIŠTENJA PROFILA – SAMOPREZENTIRANJE I SOCIJALIZIRANJE) HETEROSEKSUALNE ORIJENTACIJE

Razlike u prediktorskim varijablama s obzirom na spol (M – muškarac, Ž – žena) i status veze (O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica) su provjerene korištenjem dvosmjerne ANOVA-e (2x2) na cijelom uzorku unutar heteroseksualne orijentacije (N=739).

U Tablici 3.1 su prikazane aritmetičke sredine (*M*), standardne devijacije (*SD*) i rezultati dvosmjerne analize varijance (2x2) kojom se ispitala razlika u prediktorskim varijablama s obzirom na spol i status veze na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

Tablica 3.1 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*) i rezultata dvosmjerne analize varijance (2x2) kojom se ispitala razlika u prediktorskim varijablama s obzirom na spol i status veze na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

	SV	O		S		<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	η_p^2	
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>					
SSS	SPOL					S	82,78**	1/735	0,00	0,10
	M	4,82	2,35	4,80	2,50	SV	1,28	1/735	0,26	0,00
	Ž	2,46	2,27	2,71	2,33	S x SV	0,27	1/735	0,60	0,00
ODK						S	39,02**	1/735	0,00	0,05
	M	1,83	1,40	2,42	1,29	SV	5,85**	1/735	0,02	0,01
	Ž	2,88	1,29	3,06	1,28	S x SV	2,23	1/735	0,14	0,00

Legenda: SSS - komponenta stava socioseksualne orijentacije; ODK - održavanje društvenih kontakata; S – spol; SV - status veze; S x SV – interakcija spola i statusa veze; O - ozbiljna veza s jednom osobom; S - samac/samica; M - muškarac; Ž – žena

Rezultati analize varijance pokazuju da je utvrđen statistički značajan glavni efekt spola na komponentu stava socioseksualne orijentacije (Prilog 3a, Tablica 3.1). Provođenjem post-hoc analize pomoću testa Unbalanced N HSD utvrđeno je kako heteroseksualni muškarci postižu značajno više rezultate nego heteroseksualne žene što znači da ih karakterizira nerestriktivnija, dok žene karakterizira restriktivnija socioseksualna orijentacija u komponenti stava (Prilog 4, Tablica 4.2). Heteroseksualni muškarci u odnosu na heteroseksualne žene mogu lakše zamišljati kako uživaju u „usputnom“ seksu s različitim partnerima i češće izjavljuju kako je seks bez ljubavi u redu. Heteroseksualne žene, s druge strane češće izjavljuju kako ne žele imati seksualni odnos dok nisu sigurne da zajedno s partnerom žele imati dugoročnu ozbiljnu vezu. Efekti statusa veze te interakcija spola i statusa veze na uzorku heteroseksualaca nisu utvrđeni. Dobiveni rezultati vidljivi su i na grafičkom prikazu (Prilog 5, Graf 5.2).

Daljnjom obradom rezultata, utvrđeni su statistički značajni glavni efekti spola i statusa veze na održavanje društvenih kontakata, dok interakcija spola i statusa veze nije utvrđena (Prilog 3a, Tablica 3.1). Post-hoc analizom pomoću testa Unbalanced N HSD utvrđeno je kako heteroseksualne žene postižu značajno više rezultate u odnosu na heteroseksualne muškarce. Heteroseksualne žene češće posjećuje profile i komentiraju fotografije svojih prijatelja i poznanika koje prate na Instagramu nego heteroseksualni muškarci (Prilog 4, Tablica 4.3). Korištenjem post-hoc analize pomoću Unbalanced N HSD utvrđuje se neznačajnost razlike unutar heteroseksualne orijentacije s obzirom na status veze zbog čega se analizira interakcija spola i statusa veze. Uvidom u rezultate (Prilog 4, Tablica 4.4) vidljive su dvije značajne interakcije pri čemu žene heteroseksualne samice češće posjećuju profile i komentiraju fotografije svojih prijatelja i poznanika koje prate na

Instagramu u odnosu na žene u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Dobiveni rezultati vidljivi su i na grafičkom prikazu (Prilog 5, Graf 5.3-5.4).

Budući da su se varijance rezultata skupina sudionika s obzirom na spol i status veze značajno razlikovale u nekim varijablama (Prilog 2, Tablica 2.1), njihovi rezultati su uspoređeni korištenjem Welch testa (Prilog 3a, Tablica 3.2).

U Tablici 3.2 su prikazane aritmetičke sredine (M), standardne devijacije (SD) i razlike rezultata u prediktorskim varijablama s obzirom na spol/status veze na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika ($N=794$) korištenjem Welch testa.

Tablica 3.2 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (M), standardnih devijacija (SD) i rezultata razlika u prediktorskim varijablama s obzirom na spol/status veze na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika ($N=794$).

		M	SD	t	df	p
IZB	S					
	M	1,57	1,14	3,86**	123	0,00
	Ž	1,12	0,85			
SV						
IZB	O	0,92	0,74	-10,41**	405	0,00
	S	1,66	1,00			
	AN					
ANK	S					
	M	1,41	1,46	-1,97	155	0,051
	Ž	1,72	1,74			
SSB						
SSB	S					
	M	1,16	1,31	3,71**	116	0,00
	Ž	0,67	0,81			
SSZ						
SSZ	S					
	M	2,40	1,93	7,10**	117	0,00
	Ž	1,01	1,21			
SV						
SSZ	O	0,73	1,03	-12,29**	369	0,00
	S	2,10	1,61			
	SIKI					
SIKI	S					
	M	1,92	1,28	-5,29**	128	0,00
	Ž	2,62	1,07			
SOP						
SOP	S					
	M	1,47	0,96	-8,20**	152	0,00
	Ž	2,32	1,12			
SV						
SOP	O	2,23	1,17	0,89	560	0,37
	S	2,15	1,07			
	CPI					
CPI	S					
	M	4,13	1,56	-3,73**	112	0,00
	Ž	4,71	0,78			

CPI	SV					
	O	4,55	1,07	-3,40**	719	0,00
	S	4,77	0,66			

Legenda: IZB – izbjegavanje; ANK – anksioznost; SSB - komponenta ponašanja socioseksualne orijentacije; SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije; SIKI – intenzitet korištenja Instagrama; SOP – samoprezentiranje i održavanje profila; CPI – čestina prijavljivanja na Instagram; SV – status veze; S – spol; O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica; M – muškarac; Ž – žena

Uvidom u Tablicu 3.2 vidljivo je da statistički značajne razlike u izbjegavanju s obzirom na spol i status veze pokazuju kako heteroseksualni muškarci i heteroseksualci samci postižu značajno više rezultate u odnosu na heteroseksualne žene i heteroseksualne osobe u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Drugim riječima, heteroseksualni muškarci i heteroseksualci samci se ne osjećaju ugodno prilikom otvaranja i razgovaranja o svojim problemima i brigama te rjeđe pokazuju svom partneru kako se zapravo osjećaju, dok heteroseksualnim ženama i osobama u ozbiljnoj vezi češće pomaže obraćanje partnerici kad im je teško, nije im teško ovisiti o partnerici i češće izgode nesuglasice s njim (Prilog 3a, Tablica 3.2).

Kada su u pitanju komponente ponašanja i želje socioseksualne orijentacije, heteroseksualni muškarci postižu značajno više rezultate u odnosu na heteroseksualne žene. Heteroseksualni muškarci izvješćuju o značajno većem broju partnera s kojima su u posljednjih godinu dana imali „seks na jednu noć“ te češće imaju spontane seksualne fantazije o seksualnom odnosu s nekim koga su tek upoznali ili s kim nisu u trenutnoj ljubavnoj vezi u odnosu na heteroseksualne žene. Rezultatima je također utvrđen statistički značajna razlika u komponenti želje socioseksualne orijentacije s obzirom na status veze pri čemu heteroseksualci samci češće doživljavaju seksualno uzbuđenje kada su u društvu osobe s kojom nisu u trenutnoj ljubavnoj vezi u odnosu na heteroseksualne osobe u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (Prilog 3a, Tablica 3.2).

Muškarci i žene heteroseksualne orijentacije se također razlikuju u intenzitetu korištenja Instagram te samoprezentiranju i održavanju profila. Žene češće izjavljuju kako je Instagram dio njihovih svakodnevnih aktivnosti te kako bi im bilo žao kada bi se Instagram, kao društvena mreža, ugasio. Nadalje, u odnosu na muškarce, žene češće uređuju svoj profil (mijenjanje slike profila, uređivanje polja *O meni*) te češće objavljuju fotografije na Instagramu. Korištenjem Welch testa utvrđene su i statistički značajne razlike s obzirom na spol i status veze u čestini prijavljivanja na Instagram pri čemu se heteroseksualne žene i heteroseksualci samci češće prijavljuju na Instagram u odnosu na muškarce i osobe u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Razlike u anksioznosti s obzirom na spol te razlike s obzirom na status veze u samoprezentiranju i održavanju profila nisu utvrđene (Prilog 3a,

Tablica 3.2).

Uzimajući u obzir da se Levenov test homogenosti varijance unutar heteroseksualne orijentacije na pojedinim varijablama s obzirom na status veze pokazao neznačajnim (Prilog 2, Tablica 2.1), korišten je t-test za velike nezavisne uzorke.

Tablica 3.3 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*) i razlika rezultata u prediktorskim varijablama s obzirom na status veze na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=794).

		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
ANK	SV					
	O	1,24	1,56	-10,31**	737	0,00
	S	2,51	1,66			
SSB	SV					
	O	0,82	0,89	3,32**	737	0,00
	S	0,59	0,96			
SIKI	SV					
	O	2,49	1,13	-1,09	737	0,28
	S	2,58	1,12			

Legenda: ANK – anksioznost; SSB – komponenta ponašanja socioseksualne orijentacije; SIKI – intenzitet korištenja Instagrama; SV – status veze; O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica

Iz Tablice 3.3 vidljivo je kako rezultati dobiveni t-testom za velike nezavisne uzorke pokazuju statistički značajne razlike s obzirom na status veze u anksioznosti i komponenti ponašanja socioseksualne orijentacije pri čemu samci postižu značajno više rezultate na anksioznosti dok osobe u ozbiljnoj vezi s jednom osobom postižu značajno više rezultate na komponenti ponašanja socioseksualne orijentacije. Drugim riječima, heteroseksualni samci se više boje da bi ih partner mogao odbaciti i češće se brinu da partneru nije stalo do njih u odnosu na heteroseksualne sudionike u ozbiljnoj vezi s jednom osobom koji, s druge strane, izjavljuju o većem broju partnera s kojima su ulazili u seksualne odnose u zadnjih godinu dana i većem broju partnera s kojima su imali „seks za jednu noć“ u odnosu na samce. Razlike s obzirom na status veze u intenzitetu korištenja Instagrama nisu utvrđene (Tablica 3.3).

3b ISPITIVANJE SPOLNIH RAZLIKA U PREDIKTORSKIM VARIJABLAMA (PRIVRŽENOST, SOCIOSEKSUALNOST, ČESTINA PRIJAVLJIVANJA NA PROFIL, INTENZITET KORIŠTENJA INSTAGRAMA, RAZLOG KORIŠTENJA PROFILA – SAMOPREZENTIRANJE I SOCIJALIZIRANJE) HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJE

U Tablici 3.4 su prikazane aritmetičke sredine (*M*), standardne devijacije (*SD*) i razlike rezultata na prediktorskim varijablama sudionika korištenjem dvosmjerne analize varijance s obzirom na spol (M-muškarac; Ž-žena) i status veze (O-ozbiljna veza s jednom osobom; S-samac/samica) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

Tablica 3.4 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*) i rezultata dvosmjerne analize varijance (2x2) kojom se ispitala razlika u prediktorskim varijablama s obzirom na spol i status veze na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

		O		S			<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i>	η_p^2
	SV	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>					
IZB	SPOL					S	4,06*	1/51	0,05	0,07
	M	1,38	0,97	2,14	1,08	SV	8,10**	1/51	0,01	0,14
	Ž	0,91	0,81	1,58	0,81	S x SV	0,03	1/51	0,86	0,00
ANK						S	0,55	1/51	0,46	0,01
	M	1,29	1,94	3,47	1,61	SV	16,89**	1/51	0,00	0,25
	Ž	1,13	1,53	2,93	1,93	S x SV	0,15	1/51	0,70	0,00
SSS						S	10,48*	1/51	0,00	0,17
	M	5,00	2,85	6,22	1,92	SV	1,12	1/51	0,30	0,02
	Ž	3,22	2,37	3,62	2,59	S x SV	0,35	1/51	0,56	0,01
SSZ						S	5,66*	1/51	0,02	0,10
	M	2,38	2,25	3,69	1,65	SV	15,60**	1/51	0,00	0,23
	Ž	0,88	1,13	2,91	1,85	S x SV	0,57	1/51	0,45	0,01
SIKI						S	0,76	1/51	0,39	0,01
	M	2,04	1,06	2,08	1,05	SV	0,43	1/51	0,51	0,01
	Ž	2,18	1,15	2,47	1,10	S x SV	0,15	1/51	0,70	0,00
SOP						S	1,90	1/51	0,17	0,04
	M	1,75	0,89	1,54	0,89	SV	0,12	1/51	0,73	0,00
	Ž	2,08	0,99	2,03	1,32	S x SV	0,08	1/51	0,78	0,00
ODK						S	0,04	1/51	0,84	0,00
	M	1,94	0,86	2,46	1,20	SV	0,05	1/51	0,83	0,00
	Ž	2,25	1,14	2,07	1,37	S x SV	1,08	1/51	0,30	0,02

Legenda: IZB – izbjegavanje; ANK – anksioznost; SSS – oneta ponašanja socioseksualne orijentacije; SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije; SIKI – intenzitet korištenja Instagrama; SOP – samoprezentiranje i održavanje profila; ODK – održavanje društvenih kontakata; SV – status veze; S – spol; O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica; M . muškarac; Ž – žena

Rezultati analize varijance pokazuju da su utvrđeni statistički značajni glavni efekti spola i statusa veze na izbjegavanje, dok interakcijski efekt nije utvrđen (Tablica 3.4). Provođenjem post-hoc analize pomoću testa Unbalanced N HSD utvrđeno je da homoseksualni muškarci postižu značajno više rezultate nego homoseksualne žene što znači da u odnosu na homoseksualne žene, homoseksualni muškarci rjeđe pokazuju svom partneru kako se zapravo osjećaju, nije im ugodno otvoriti se i razgovarati o svojim problemima i brigama, dok homoseksualnim ženama češće pomaže obraćanje partnerici kad im je teško, nije im teško ovisiti o partnerici i češće izgleda nesuglasice s njom (Prilog 4, Tablica 4.5). Daljnjom post-hoc analizom pomoću Unbalanced N HSD utvrđeno je kako homoseksualci

samci/samice postižu značajno više rezultate od homoseksualnih osoba u ozbiljnoj vezi s jednom osobom (Prilog 4, Tablica 4.6) što znači da rjeđe razgovaraju s partnerom o svojim problemima, ne osjećaju se ugodno prilikom otvaranju partneru i rjeđe ovise o njima u odnosu na pojedince u ozbiljnoj vezi s jednom osobom. Dobiveni rezultati vidljivi su na grafičkom prikazu (Prilog 5, Graf 5.5-5.6).

Što se tiče anksioznosti, utvrđen je statistički značajan glavni efekt statusa veze, dok efekt spola i interakcijski efekt spola i statusa veze nisu utvrđeni (Tablica 3.4). Uvidom u post-hoc analizu korištenjem Unbalanced N HSD (Prilog 4, Tablica 4.7) vidljivo je kako homoseksualni samci/samice postižu značajno više rezultate na dimenziji anksioznosti što znači da se češće boje da bi ih partner mogao odbaciti i da partnera nije briga za njih, dok su osobe u ozbiljnoj vezi s jednom osobom sigurnije da je partneru stalo do njih u jednakoj mjeri kao i njima do partnera. Dobiveni rezultati vidljivi su na grafičkom prikazu (Prilog 5, Graf 5.7).

Provođenjem daljnje statističke obrade, utvrđen je statistički značajan glavni efekt spola na komponentu stava i želje (Tablica 3.4). Post-hoc analizom korištenjem Unbalanced N HSD utvrđeno je kako homoseksualni muškarci postižu značajno više rezultate od homoseksualnih žena na komponentama stava i želje socioseksualne orijentacije što znači da homoseksualne muškarce karakterizira nerestriktivnija, dok žene karakterizira restriktivnija socioseksualna orijentacija u navedenim komponentama (Prilog 4, Tablica 4.8-4.9). Homoseksualni muškarci u odnosu na homoseksualne žene lakše zamišljaju kako uživaju u „usputnom“ seksu s različitim partnerima, češće izjavljuju kako je seks bez ljubavi u redu te češće imaju fantazije o seksu s nekim s kim nisu trenutno u predanoj ljubavnoj vezi ili s nekim koga su tek upoznali. Homoseksualne žene, s druge strane češće izjavljuju kako ne žele imati seksualni odnos s partnericom dok nisu sigurne da obje žele dugoročnu ozbiljnu vezu te rjeđe dožive seksualno uzbuđenje u društvu osobe s kojom trenutno nisu u vezi. Dobiveni rezultati vidljivi su na grafičkom prikazu (Prilog 5, Graf 5.8-5.9). Daljnjom analizom utvrđeno je kako homoseksualni samci postižu značajno više rezultate u odnosu na homoseksualne osobe u ozbiljnoj vezi s jednom osobom na komponenti želje socioseksualne orijentacije (Prilog 4, Tablica 4.10). Homoseksualni samci češće imaju fantazije o seksu s osobom koju su tek upoznali i češće dožive seksualno uzbuđenje dok su u društvu osobe s kojom nisu u ljubavnoj vezi što je interakcijskim efektom spola i statusa veze utvrđeno kod homoseksualnih žena samica (Prilog 4, Tablica 4.11). Dobiveni rezultati

vidljivi su i na grafičkom prikazu (Prilog 5, Graf 5.10-5.11).

Analizom varijance nisu utvrđeni statistički značajni glavni efekti spola i statusa veze te interakcije na: intenzitetu korištenja Instagrama, samoprezentiranju i održavanju profila te održavanju društvenih kontakata (Tablica 3.4).

Budući da su se varijance rezultata skupina sudionika s obzirom na spol i status veze značajno razlikovale u nekim varijablama (Prilog 2, Tablica 2.2), njihovi rezultati su uspoređeni korištenjem Welch testa (Tablica 3.5)

U Tablici 3.5 su prikazane aritmetičke sredine (*M*), standardne devijacije (*SD*) i razlike rezultata u prediktorskim varijablama s obzirom na spol/status veze na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55) korištenjem Welch testa.

Tablica 3.5 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*) i razlike rezultata ukupnog uzorka homoseksualnih sudionika (N=55) s obzirom na spol/status veze na prediktorskim varijablama.

		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
SSB	S					
	M	3,27	2,64	3,20**	24	0,00
	Ž	1,26	1,29			
SSB	SV					
	O	1,51	1,55	-1,72	43	0,10
	S	2,48	2,50			
CPI	S		S			
	M	4,40	M	-1,46	26	0,16
	Ž	4,77	Ž			
CPI	SV					
	O	4,82	0,48	1,76	37	0,09
	O	4,44	1,01			

U ponašajnoj komponenti socioseksualne orijentacije utvrđena je statistički značajna razlika s obzirom na spol pri čemu homoseksualni muškarci postižu značajno više rezultate od homoseksualnih žena. Dobivenim rezultatima je utvrđeno kako muškarci izjavljuju o većem broju partnera s kojima su se upuštali u seksualne odnose tijekom posljednjih godinu dana te kako su češće nego žene imali „seks na jednu noć“. Uvidom u Tablicu 3.5 vidljivo je kako je korištenjem Welchovog testa na prediktorskim varijablama utvrđena neznačajnost razlika u čestini prijavljivanja na Instagram s obzirom na spol i status veze i komponenti ponašanja socioseksualne orijentacije s obzirom na status veze.

3c ISPITIVANJE SPOLNIH RAZLIKA U PREDIKTORSKIM VARIJABLAMA

(PRIVRŽENOST, SOCIOSEKSUALNOST, ČESTINA PRIJAVLJIVANJA NA PROFIL, INTENZITET KORIŠTENJA INSTAGRAMA, RAZLOG KORIŠTENJA PROFILA – SAMOPREZENTIRANJE I SOCIJALIZIRANJE) S OBZIROM NA PRIPADNOST SEKSUALNOJ ORIJENTACIJI

Uzevši u obzir činjenicu da su se u istraživanju koristile heteroseksualna i homoseksualna orijentacija, ispitane su razlike u Instagram ljubomori i prediktorima s obzirom na seksualnu orijentaciju korištenjem t-testa za velike nezavisne uzorke.

U Tablici 3.6 su prikazane aritmetičke sredine (*M*), standardne devijacije (*SD*) i razlika rezultata na Instagram ljubomori i prediktorskim varijablama sudionika s obzirom na seksualnu orijentaciju (HET-heteroseksualna orijentacija; HOM-homoseksualna orijentacija) na ukupnom uzorku ($n_{\text{HET}}=739$; $n_{\text{HOM}}=55$; $N=794$) korištenjem t-testa za velike nezavisne uzorke

Tablica 3.6 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (*M*), standardnih devijacija (*SD*) i razlika rezultata ukupnog uzorka sudionika s obzirom na seksualnu orijentaciju na Instagram ljubomori i prediktorskim varijablama ($n_{\text{HET}}=739$; $n_{\text{HOM}}=55$; $N=794$) korištenjem t-testa za velike nezavisne uzorke.

		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
INLJ	SO					
	HET	2,34	1,17	2,16*	792	0,03
	HOM	1,98	1,26			
IZB	HET	1,18	0,91	-1,94*	792	0,05
	HOM	1,43	1,00			
SSS	HET	2,86	2,44	-4,04**	792	0,00
	HOM	4,24	2,64			
SIKI	HET	2,52	1,12	1,93*	792	0,05
	HOM	2,22	1,08			
SOP	HET	2,20	1,14	1,91	792	0,06
	HOM	1,90	1,05			
ODK	HET	2,82	1,33	3,39**	792	0,00
	HOM	2,20	1,17			
CPI	HET	4,62	0,95	-0,10	792	0,92
	HOM	4,64	0,80			

Legenda: INLJ – Instagram ljubomora; IZB – izbjegavanje; ANK – anksioznost; SSB – komponenta ponašanja socioseksualne orijentacije; SSS – komponenta stava socioseksualne orijentacije; SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije; SIKI – intenzitet korištenja Instagrama; SOP – samoprezentiranje i održavanje

profila; ODK – održavanje društvenih kontakata; CPI – čestina prijavljivanja na Instagram; SO – seksualna orijentacija; HET – heteroseksualna orijentacija; HOM – homoseksualna orijentacija

Rezultati t-testa za velike nezavisne uzorke ukazuju na statistički značajne razlike s obzirom na seksualnu orijentaciju u Instagram ljubomori, izbjegavanju, komponenti stava socioseksualne orijentacije, intenzitetu korištenja Instagrama te održavanju društvenih kontakata (Tablica 3.6). Heteroseksualci postižu značajno više rezultate u Instagram ljubomori, intenzitetu korištenja Instagrama i održavanju društvenih kontakata u odnosu na homoseksualce. Heteroseksualci bi bili ljubomorniji kada bi vidjeli da je njihov partner zapratio bivšeg partnera na Instagramu, češće provjeravaju partnerove aktivnosti i svađaju se s partnerom zbog Instagrama. Nadalje, heteroseksualci u višoj razini smatraju kako bi bili izvan događanja u slučaju neprijavlivanja na Instagram neko vrijeme te češće posjećuju profile i komentiraju fotografije u odnosu na homoseksualce. S druge strane, homoseksualci postižu značajno više rezultate u izbjegavanju i komponenti stava socioseksualne orijentacije od heteroseksualaca. Rezultatima je utvrđeno kako homoseksualci pokazuju višu razinu neugode prilikom otvaranju partneru te rjeđe razgovaraju s partnerom o svojim brigama i problemima. Na varijablama samoprezentiranje i održavanje profila te čestini prijavljivanja na Instagram nisu utvrđene statistički značajne razlike (Tablica 3.6).

Budući da su se varijance rezultata skupina sudionika s obzirom na seksualnu orijentaciju značajno razlikovale u nekim varijablama (Prilog 2, Tablica 2.3), njihovi rezultati su uspoređeni korištenjem Welch testa (Tablica 3.7).

Tablica 3.7 Tablični prikaz razlika u prediktorskim varijablama s obzirom na seksualnu orijentaciju na ukupnom uzorku sudionika (N=794) korištenjem Welch testa.

		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>	<i>df</i>	<i>p</i>
ANK	SO					
	HET	1,68	1,70	-1,76*	60	0,08
	HOM	2,16	1,96			
SSB	HET	0,74	0,91	-4,35**	56	0,00
	HOM	1,99	2,11			
SSZ	HET	1,21	1,42	-3,94**	58	0,00
	HOM	2,27	1,96			

Legenda: ANK – anksioznost; SSB – komponenta ponašanja socioseksualne orijentacije; SSZ – komponenta želje socioseksualne orijentacije

Obradom rezultata pomoću Welch testa utvrđena je statistički značajna razlika u anksioznosti te komponentama ponašanja i želje socioseksualne orijentacije pri čemu

homoseksualci postižu značajno više rezultate na sve tri varijable. U odnosu na heteroseksualce, homoseksualci se značajno više boje odbacivanja od strane svoga partnera te da partnera nije briga za njih (Tablica 3.7). Nadalje, homoseksualci češće ulaze u seksualne odnose bez želje za dugoročnom ozbiljnom vezom te im je lakše zamisliti se kako uživaju u „usputnom“ seksu s različitim partnerima. Za razliku od njih, heteroseksualci izjavljuju kako su više sigurni u osjećaje svoga partnera, izjavljuju o manjem broju partnera s kojima su imali seksualne odnose u posljednjih godinu dana ili „seks za jednu noć“ te rjeđe doživljavaju seksualno uzbuđenje u društvu osobe s kojom trenutno nisu u ljubavnoj vezi (Tablica 3.7).

3d ISPITIVANJE RAZLIKA U PREDIKTORSKIM VARIJABLAMA (ZADOVOLJSTVO VEZOM I RELACIJSKA NESIGURNOST) S OBZIROM NA SPOL I STATUS VEZE UNUTAR HETEROSEKSUALNE I HOMOSEKSUALNE ORIJENTACIJU TE S OBZIROM NA PRIPADNOST SEKSUALNOJ ORIJENTACIJI

S obzirom na to da su prediktorske varijable zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost korištene samo na uzorku osoba u ozbiljnoj vezi s jednom osobom, razlike nisu očekivane, ali su provjerene u korištenjem t-testa za velike nezavisne uzorke ($n_{\text{Z}}=430$; $n_{\text{M}}=53$; $N=483$) s obzirom na spol unutar heteroseksualne orijentacije i s obzirom na pripadnost seksualnoj orijentaciji ($n_{\text{HET}}=739$; $n_{\text{HOM}}=55$; $N=794$) te korištenjem t-testa za male nezavisne uzorke s obzirom na spol unutar homoseksualne orijentacije ($n_{\text{M}}=8$; $n_{\text{Z}}=20$; $N=28$) pri čemu je zadovoljstvo vezom zbog narušenog uvjeta homogenosti varijanci unutar homoseksualne orijentacije ispitano Welchovim testom.

U Tablici 3.8 su prikazane aritmetičke sredine (M), standardne devijacije (SD) i razlike rezultata na prediktorskim varijablama (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) sudionika s obzirom na spol (HET - heteroseksualci; HOM - homoseksualci) unutar heteroseksualne i homoseksualne orijentacije te s obzirom na seksualnu orijentaciju na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom ($N_{\text{HET}}=483$ ($n_{\text{Z}}=430$; $n_{\text{M}}=53$); $N_{\text{HOM}}=28$ ($n_{\text{Z}}=20$; $n_{\text{M}}=8$)).

Tablica 3.8 Tablični prikaz aritmetičkih sredina (M), standardnih devijacija (SD) i razlike rezultata na prediktorskim varijablama (zadovoljstvo vezom i relacijska nesigurnost) sudionika s obzirom na spol (M-muškarac; Ž-žena) na uzorku heteroseksualnih i homoseksualnih sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom ($N_{\text{HET}}=483$ ($n_{\text{Z}}=430$; $n_{\text{M}}=53$); $N_{\text{HOM}}=28$ ($n_{\text{Z}}=20$; $n_{\text{M}}=8$)).

	M	SD	t	df	p
N A D HET			1,06	481	0,29

	M	3,48	0,57			
	Ž	3,57	0,56			
ZAD	HOM					
	M	3,43	0,62	-0,74	9	0,48
	Ž	3,60	0,40			
ZAD	SO					
	HET	3,56	0,56	0,09	509	0,93
	HOM	3,55	0,47			
RN	HET					
	M	4,19	0,66	2,05*	481	0,04
	Ž	4,39	0,68			
RN	HOM					
	M	3,48	0,57	1,56	26	0,13
	Ž	3,57	0,56			
RN	SO					
	HET	4,36	0,68	-0,03	509	0,97
	HOM	4,37	0,54			

Legenda: ZAD – zadovoljstvo vezom; RN – relacijska nesigurnost; S – spol; M – muškarac, Ž – žena; HET – heteroseksualna orijentacija; HOM – homoseksualna orijentacija

T-testom za velike nezavisne uzorke utvrđena je statistički značajna razlika unutar heteroseksualne orijentacije u relacijskoj nesigurnosti s obzirom na spol pri čemu heteroseksualne žene postižu značajno više rezultate od heteroseksualnih muškaraca. Heteroseksualne žene su sigurnije da će njihova trenutna ljubavna veza dugoročno uspjeti i da će ostati s trenutnim partnerom. S druge strane, heteroseksualni muškarci su manje sigurni da dijele jednake osjećaje s partnericom te da je trenutna ljubavna veza romantična. Razlike u zadovoljstvu vezom s obzirom na spol nisu utvrđene. Uvidom u Tablicu 3.8 vidljivo je kako nije utvrđena statistički značajna razlika u zadovoljstvu vezom i relacijskoj nesigurnosti s obzirom na spol unutar homoseksualne orijentacije te s obzirom na seksualnu orijentaciju na uzorku sudionika u ozbiljnoj vezi s jednom osobom.

Prilog 4

U Prilogu 4 su prikazani svi značajni rezultati dobiveni post-hoc testiranjem pomoću Unbalanced N HSD testa.

Tablica 4.1 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u Instagram ljubomori s obzirom na spol na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

SPOL	M (1,87)	Ž (2,42)
M Ž	0,00*	

*p<0,05

Tablica 4.2 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u komponenti stava socioseksualne orijentacije s obzirom na spol na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

SPOL	M (4,81)	Ž (2,54)
M Ž	0,00*	

*p<0,05

Tablica 4.3 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u održavanju društvenih kontakata s obzirom na spol na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

SPOL	M (2,12)	Ž (2,94)
M Ž	0,00*	

*p<0,05

Tablica 4.4 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u održavanju društvenih kontakata s obzirom na spol i status veze na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

SPOL	SV	MO (1,83)	MS (2,42)	ŽO (2,88)	ŽS (3,06)
M	O				
M	S	0,10			
Ž	O	0,00*	0,27		
Ž	S	0,00*	0,06	0,50	

*p<0,05

Tablica 4.5 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u izbjegavanju s obzirom na spol na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

SPOL	M (1,83)	Ž (1,20)
M Ž	0,03*	

*p<0,05

Tablica 4.6 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u izbjegavanju s obzirom na status veze na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

SV	O (1,04)	S (1,83)
O S	0,00*	

*p<0,05

Tablica 4.7 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u anksioznosti s obzirom na status veze na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

SV	O (1,18)	S (3,17)
O		

S	0,00*
---	-------

*p<0,05

Tablica 4.8 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u komponenti stava socioseksualne orijentacije s obzirom na spol na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

SPOL	M (5,73)	Ž (3,39)
M Ž	0,00*	

*p<0,05

Tablica 4.9 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u komponenti želje socioseksualne orijentacije s obzirom na spol na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

SPOL	M (3,17)	Ž (1,75)
M Ž	0,01*	

*p<0,05

Tablica 4.10 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u komponenti želje socioseksualne orijentacije s obzirom na status veze na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

SV	O (1,31)	S (3,26)
O S	0,00*	

*p<0,05

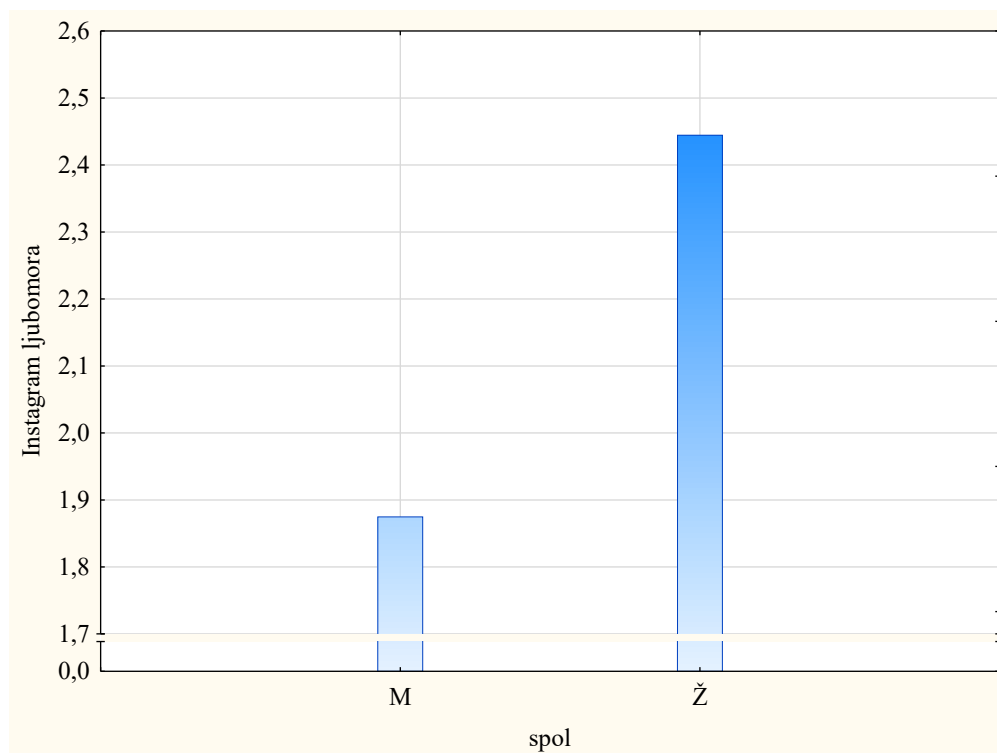
Tablica 4.11 Tablični prikaz rezultata Unbalanced N HSD testa za utvrđivanje razlika u komponenti želje socioseksualne orijentacije s obzirom na spol i status veze na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

SPOL	SV	MO (2,38)	MS (3,69)	ŽO (0,88)	ŽS (2,91)
M	O				
M	S	0,38			
Ž	O	0,28	0,00*		
Ž	S	0,91	0,65	0,01*	

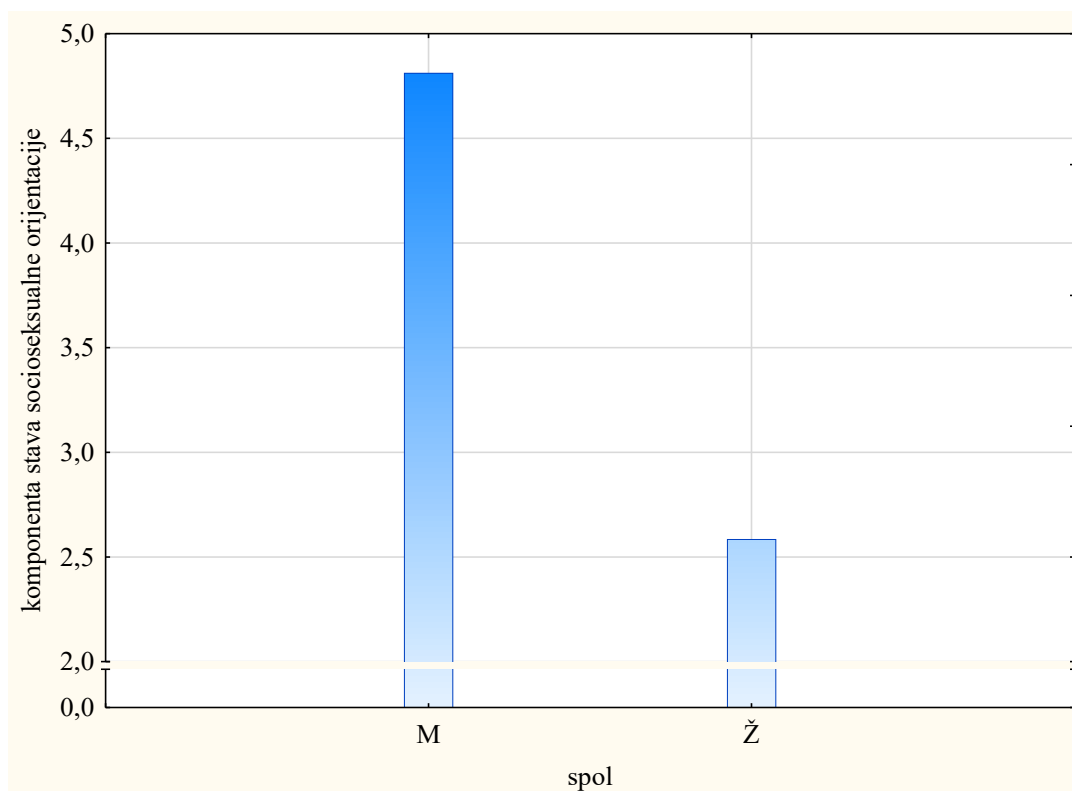
*p<0,05

Prilog 5

U Prilogu 5 su prikazani svi grafički prikazi utvrđenih značajnih razlika prikazanih post-hocovima korištenjem Unbalanced N HSD testa.

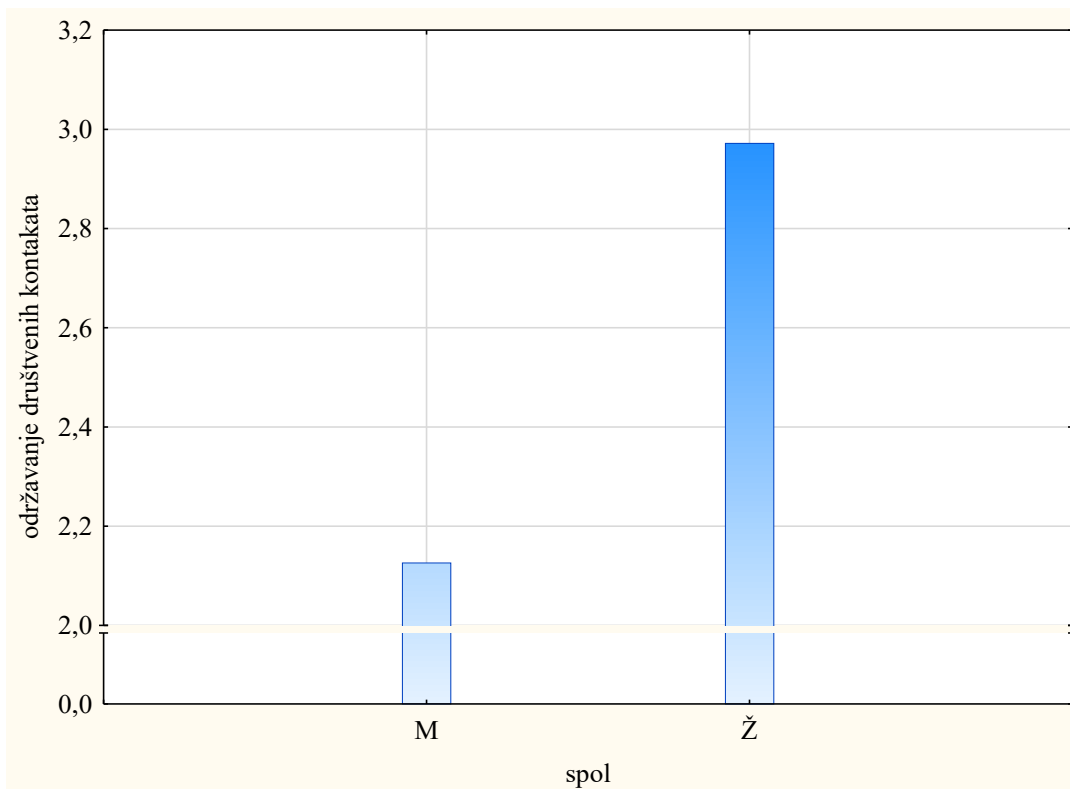

Slika 5.1 Grafički prikaz razlika u Instagram ljubomori s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

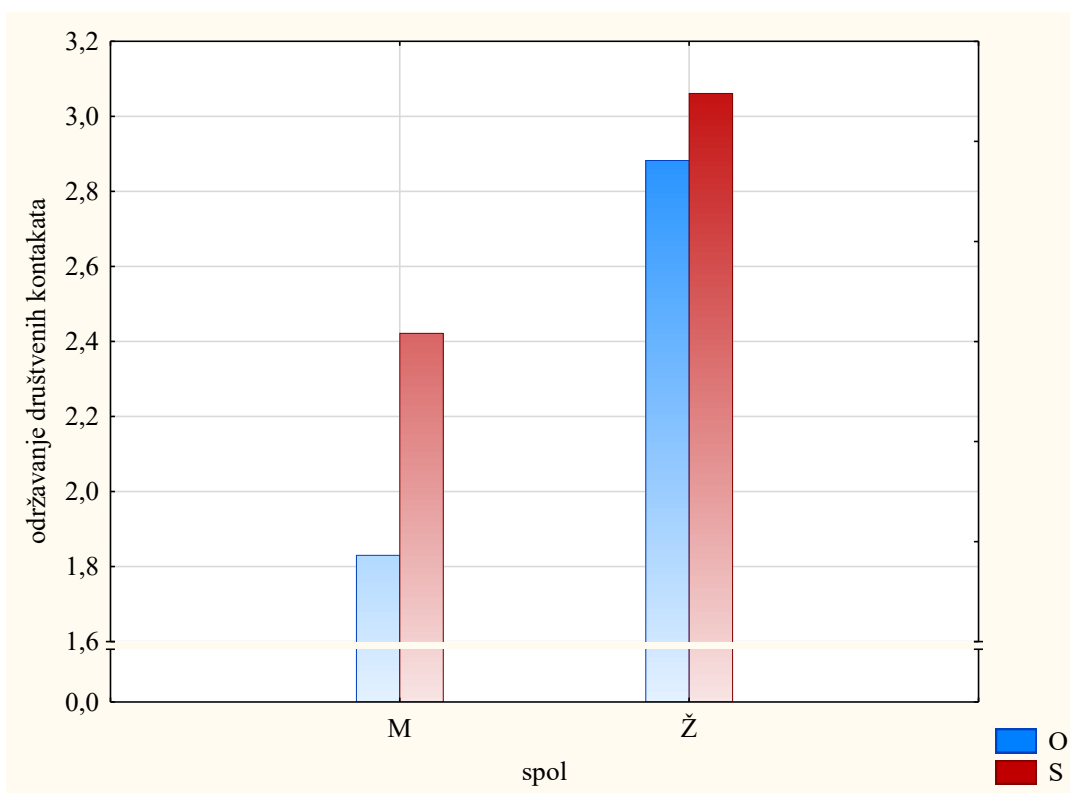

Slika 5.2 Grafički prikaz razlika u komponenti stava socioseksualne orijentacije s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

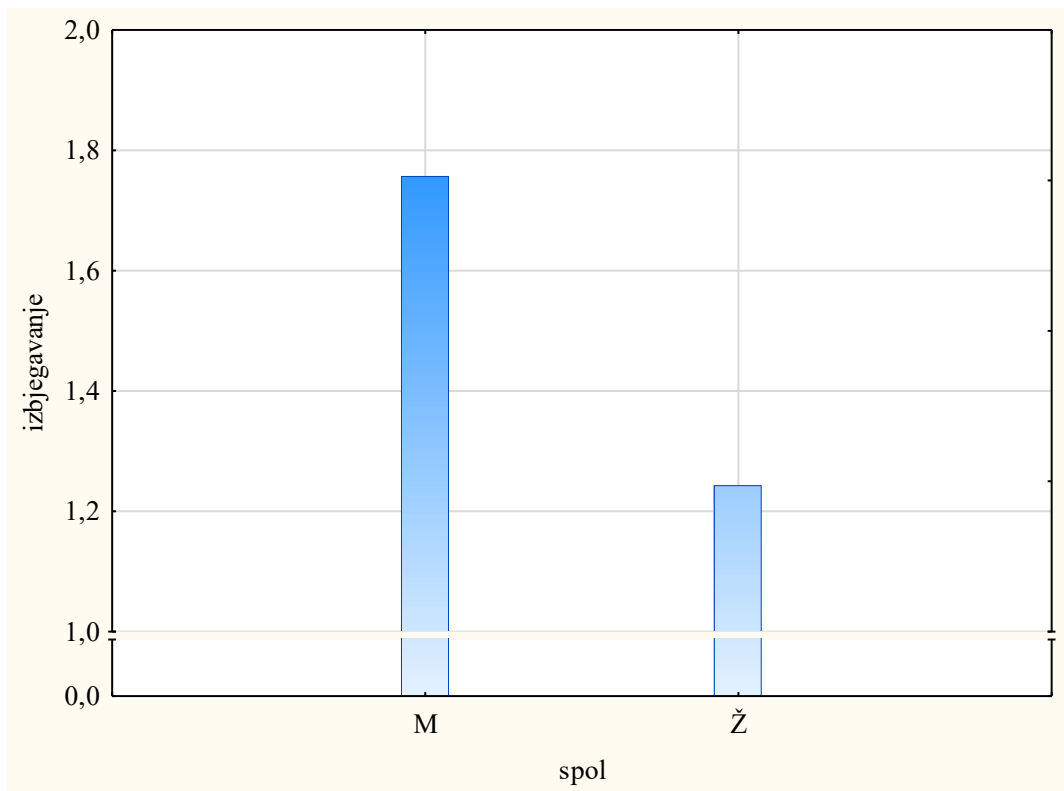

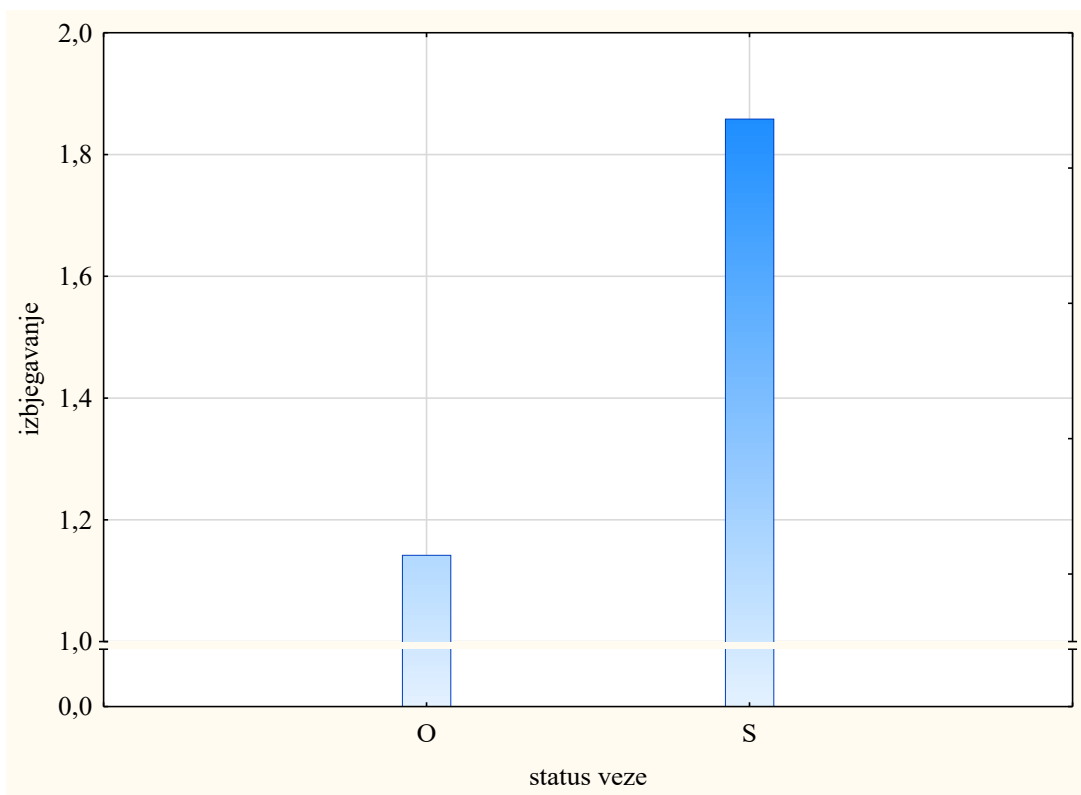
Slika 5.3 Grafički prikaz razlika u održavanju društvenih kontakata s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

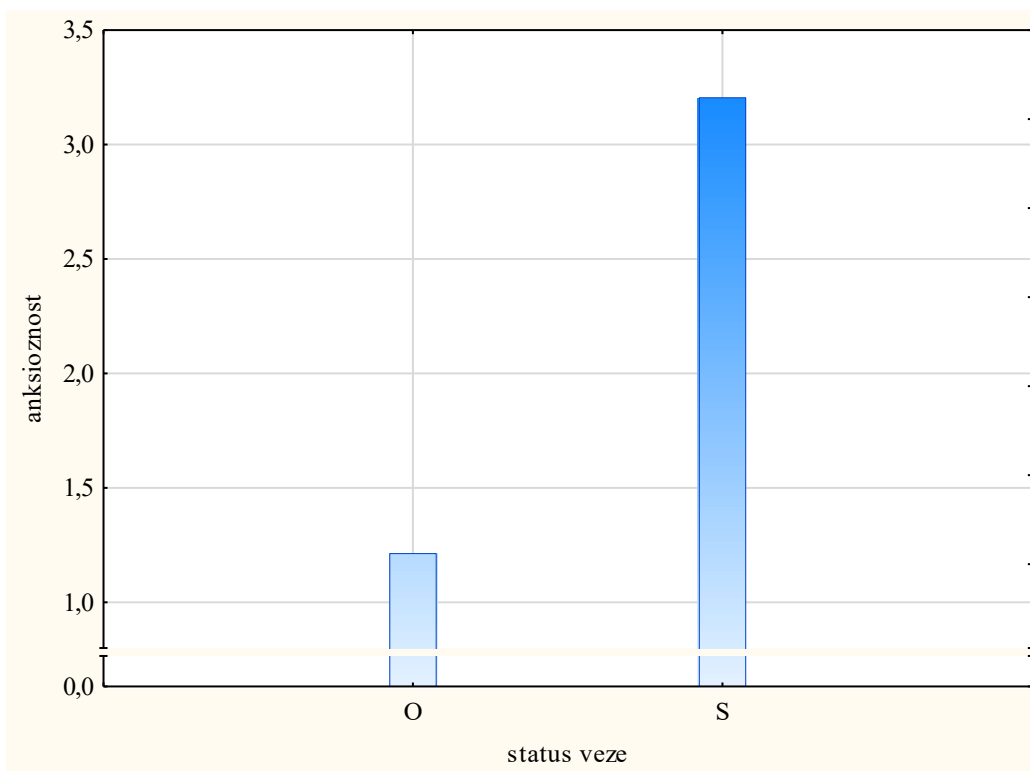
Slika 5.4 Grafički prikaz razlika u održavanju društvenih kontakata s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) i status veze (O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica) na ukupnom uzorku heteroseksualnih sudionika (N=739).

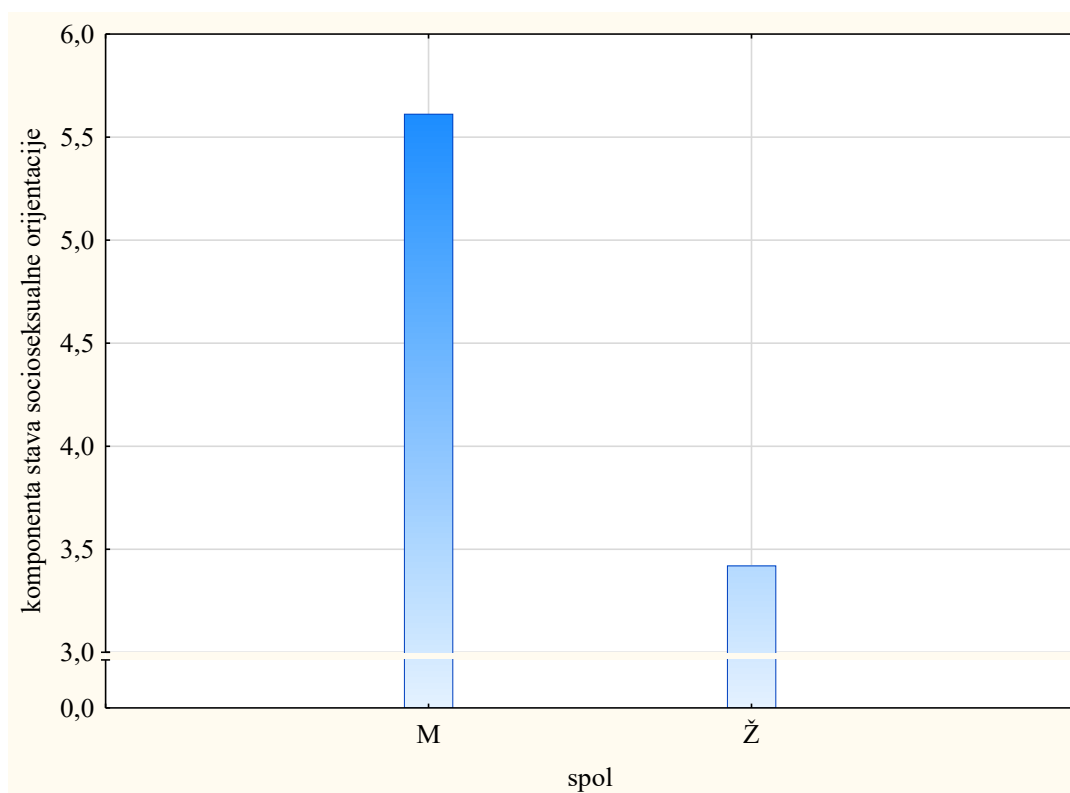
Slika 5.5 Grafički prikaz razlika u izbjegavanju s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

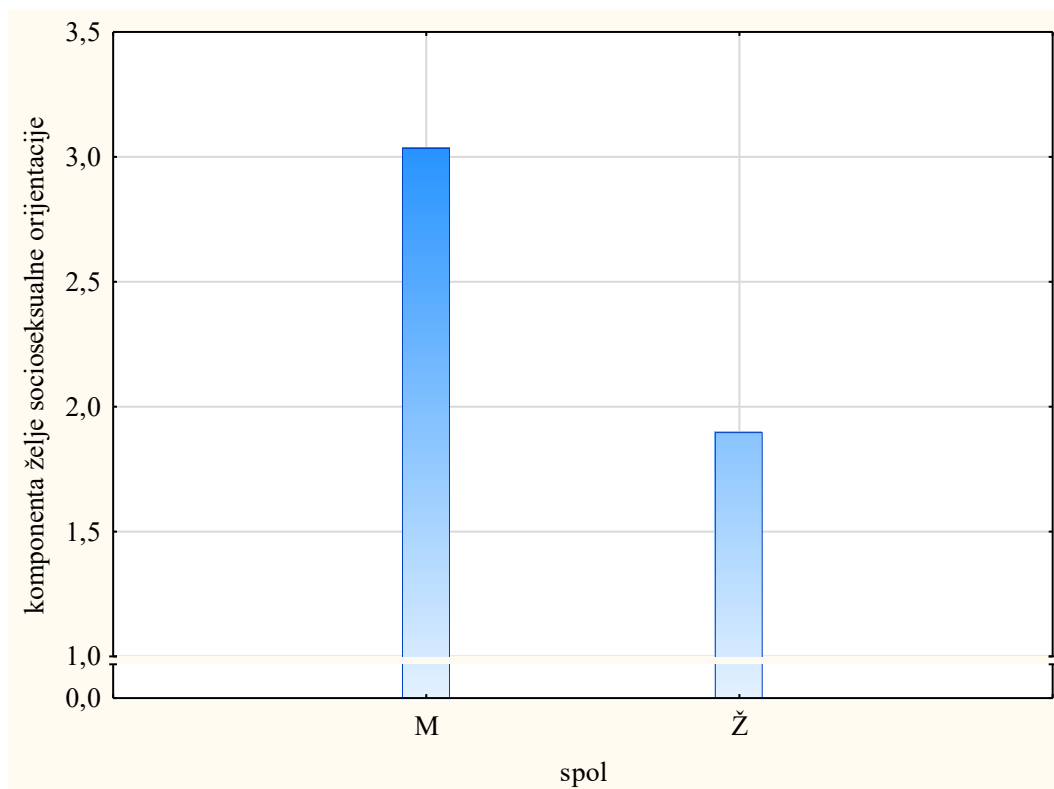
Slika 5.6 Grafički prikaz razlika u izbjegavanju s obzirom na status veze (O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

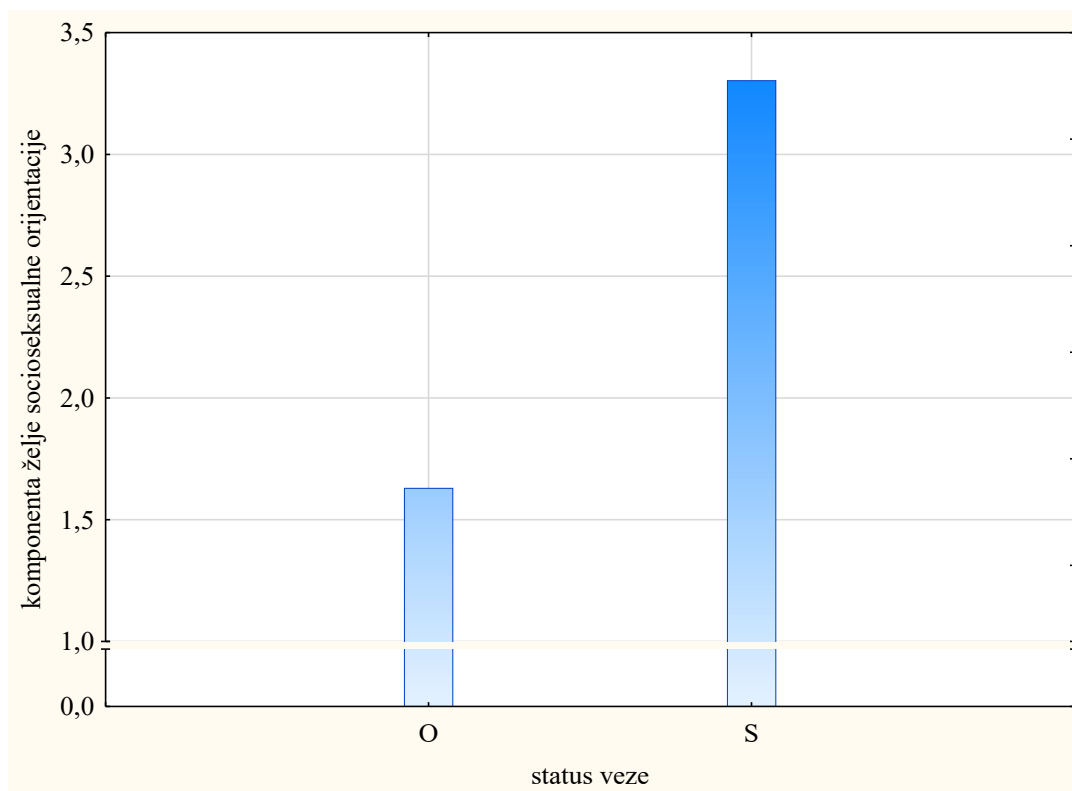
Slika 5.7 Grafički prikaz razlika u anksioznosti s obzirom na status veze (O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

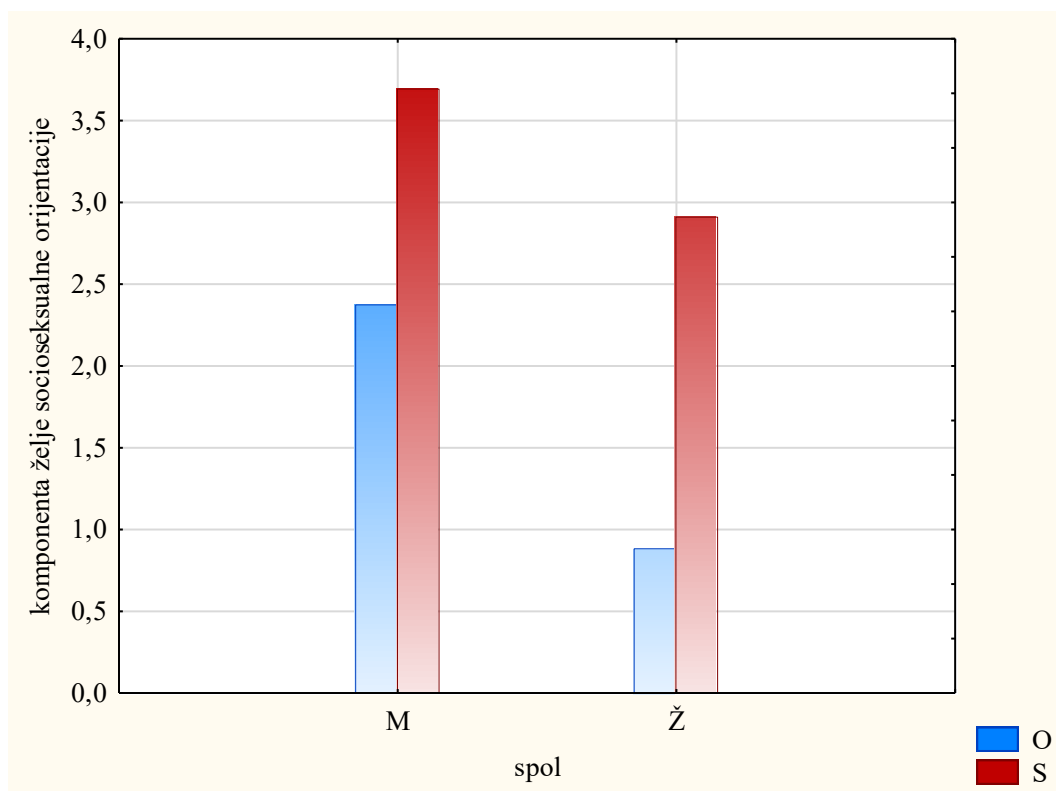
Slika 5.8 Grafički prikaz razlika u komponenti stava socioseksualne orijentacije s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

Slika 5.9 Grafički prikaz razlika u komponenti želje socioseksualne orijentacije s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

Slika 5.10 Grafički prikaz razlika u komponenti želje socioseksualne orijentacije s obzirom na status veze (O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).

Slika 5.11 Grafički prikaz razlika u komponenti želje socioseksualne orijentacije s obzirom na spol (M – muškarac; Ž – žena) i status veze (O – ozbiljna veza s jednom osobom; S – samac/samica) na ukupnom uzorku homoseksualnih sudionika (N=55).